

27076

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TOPKAPI SARAYI MÜZESİ HAZİNESİNDE
BULUNAN NECEFLERİN KATALOĞU

MÜZECİLİK
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

BELKIS BUKET BAYOĞLU

1992, İSTANBUL

ÖNSÖZ

1980 yılında İ.Ü. Ed. Fak. Sanat Tarihini bitirdiğimde Bizans Sanatı Kürsüsünde hazırladığım Lisans tezimin bana doğrudan doktora yapma hakkı getirdiğini sanarak müracaat ettiğim zaman bunun artık geçerli bir hak sayılmadığından Master aşamasında olduğumu üzümlere öğrenmişim

Tekrar sınava hazırlanmak ve yeni mezun meslekdaşlarımın taze bilgileri karşısında Müzecilik deneyimimin yeterliliğinin nasıl dikkate alınabileceğini düşünürken Yıldız Üniversitesinin "Müzecilik Yüksek Lisans" programından yararlanabileceğimi sevinçle öğrendim. Burada, başta Enstitü başkanı Sn. Prof. Dr. İlker Birdal olmak üzere Sosyal Bilimler Müzecilik Ana Bilim Dalı Başkanı Doç. Tomur Atagök'e de teşekkürlerimi sunmak isterim.

Tezimi yöneten ve beni her an yüreklendiren, bir hocadan öte gösterdiği dostluğunun hakkını ödeyemeceğim Sn. Prof. Dr. Özden Süslü'ye de şükranlarım sonsuzdur.

Kürsü asistanları Nuran Kara Pilehvarian, Nur Urfalıoğlu'na da gösterdikleri ilgiden dolayı müteşekkirim.

Başarı ile seçilmiş ders programının uygulaması sonucunda aldığım eğitimden sonra müzedeki görevimi daha bilinçle ve severek yapmaktayım. Bu programa tüm müzeci meslekdaşlarımın katılmasını isterim.

Sözümün sonunda, programa devam etmemi anlayışla karşılayan başta TSM değerli Müdürü Sn. Ahmet Menteş ve Md. Yrd. Gülgün Tunç olmak üzere amirlerimin tümüne şükranlarımı sunmak istiyorum.

TSM Topkapı Sarayı Müzesi Hazinesindeki neceflere bir katalog teşkil edecek olan tezimin yakın gelecekte yayınlanarak, ilgili araştırmacılara bir kaynak teşkil etmesi de dileğimdir.

B. Buket Bayoğlu
898216

İÇİNDEKİLER

İçindekiler	i
Summary	ii
Özet	iii
1. GİRİŞ	01
2. QUARTZ VE NECEFİN TANIMI VE KULLANIMININ TARİHSEL GELİŞİMİ	02
2.1. Topkapı Sarayı Müzesi Hazinesinde Bulunan Necef Eserler	12
3. DEĞERLENDİRME	14
3.1. SAVAŞ VE AV ARAÇLARI	14
3.1.1. Taşsız Savaş ve Av Araçları	14
3.1.2. Taşlı Savaş ve Av Araçları	19
3.2. MUTFAK EŞYALARI	22
3.2.1. Taşsız Mutfak Eşyaları	22
3.2.1.1. Taşsız ve Kulpsuz Mutfak Eşyaları	22
3.2.1.2. Taşsız ve Kulplu Mutfak Eşyaları	24
3.2.1.3. Su ile İlgili Kaplar	26
3.2.2. Taşlı Mutfak Eşyaları	32
3.2.2.1. Kupalar (Maşrapalar)	32
3.2.2.2. Su ile İlgili Kaplar	35
3.3. DİNSEL NİTELİKLİ NECEF ESERLER	39
3.3.1. Taşsız Dinsel Amaçlı Necef Eserler	39
3.3.2. Taşlı Dinsel Amaçlı Necef Eserler	39
3.3.2.1. Gülabdanlar	39
3.3.2.2. Sakal-ı Şerif Mahfazaları	41
3.3.2.3. Diğer Mahfazalar	44
3.4. DİĞER ESERLER.....	45
3.4.1. Kutu ve Mahfazalar	45
3.4.1.1. Taşsız Kutu ve Mahfazalar	45
3.4.1.1.1. Yazı Çekmeceleri	46
3.4.1.2. Taşlı Kutu ve Mahfazalar	47
3.4.1.2.1. Yazı Çekmeceleri	47
4. TOPKAPI SARAYI MÜZESİ HAZİNESİNDE BULUNAN NECEF ESERLERİN BENZERLERİ VE KARŞILAŞTIRILMASI	51
5. SONUÇ	60
ÇİZİMLER	62
Ek 1. Resim Listesi	66
Ek 2. Çizim Listesi	69
KISALTMALAR	70
KAYNAKÇA	71

SUMMARY

Necef or rock cristal is a kind of quartz mineral with volcanic characteristics, found among the layers of the crust of the earth. It reflects the light because of its transparent appearance and cristal structure. Owing to the fact that it has rich reserves in nature and is easy to process, it appears as decorative ornaments and statues since the early Anatolian civilizations.

Its grade of hardness is 70 and Necef is among the semi precious stones, also its transparency recalls the symbol of clarity. Necef; is among the first islamic forms of art reaching western world. Stone carving as an art form started in Iran, Mezopotamia, Egipt, then continued in the Sasaki Empire, and developed during the early periods of Islamic culture. The historian Magrizi wrote in detail about the very valuable necef vases seized from the Kahire Palace of Caliph el Mustansir by the uprising soldiers. This implies that the center of necef carrying may be Kahire and Misir, and from there it spread to other islamic countries.

Also the goldsmith of the Ottoman palace necef is used extensively. Since it was easy to carve and it was possible to inlay valuable stones on it, many beautiful compositions were created.

The vase samples of the 16th century works of the Ottoman Palace goldsmiths are exhibited in the treasure department of the Topkapı Palace museum. Among these samples can be counted penboxes, jugs and hanging pendants.

ÖZET

Necef veya kaya kristali yer kabuğunun oluşumunda yer alan volkanik özellikli quartz bir mineraldir. Saydam görüntüsü ve kristal yapısı ile ışığı yansıtıcı özelliktedir. Doğada zengin yatakları bulunması ve kolayca işlenip şekillendirilebilmesi ile erken Anadolu kültürlerinden itibaren karşımıza heykelcik ve süs eşyaları şeklinde çıkar. 70 sertlik derecesinde ve yarı değerli taşlar arasında yer alan necefin saydamlığı berraklık simgesini çağrıştırır. Necef; İslam dünyasının sanatsal yapıtlarından batıya ilk ulaşanlar arasında yer almaktadır. Sasani İmparatorluğu sınırları içinde bulunan İran, Mezopotamya ve Mısır'da başlayan sert taş oyma sanatı, İslamiyetin erken dönemlerinde gelişme ve ilerleme kaydetmiştir. Halife el Mustansır'ın Kahire sarayındaki hazinesinin isyancı askerler tarafından yağlamalandığını yazan tarihçi Magrizi, bunların arasında çok değerli necef vazolar bulunduğunu da ayrıntılarıyla anlatmaktadır. Bundan da necef oymacılığının merkezinin Kahire ve Mısır olduğu, diğer İslam ülkelerine de buradan yayıldığı anlaşılabilir. Osmanlı sarayı kuyumculuğunda da necef önde gelen bir malzeme teşkil etmiştir. Kolay oyulup şekil verilebilmesinin yanısıra değerli taşların da kakılmasıyla güzel kompozisyonlar elde edilmiştir. Özellikle 16.yüzyıl Osmanlı saray kuyumculuğunun nadide örneklerini Topkapı Sarayı Müzesi hazinesinde görmek mümkündür. Bunlar arasında yazı kutuları, maşrapalar askılar sayılabilir.

1. GİRİŞ

"Topkapı Sarayı Müzesi Hazinesinde Bulunan Neceflerin Kataloğu" konulu çalışmam hazırlama fikri, bu konu üzerinde geniş bir araştırma yapılmamış olmasından kaynaklandı.

Bu kadar güzel ve işlenmeye müsait bir malzemenin Osmanlı Kuyumculuğunda, özellikle İmparatorluğun en ileri noktasını teşkil eden 16.yy. ikinci yarısında sevilerek kullanılmış olması da beni bu çalışmaya yönelten nedenlerdendir.

TSM hazine bölümünden sorumlu olarak çalıştığım süre zarfında necef eserlere malzeme, teknik ve kullanım şekillerinin yanısıra daha geniş bir açıdan bakma şansına da sahip oldum.

Onları bu çalışmamda belirtilen gruplara ayırıp örnekleriyle karşılaştırdım ve zaman içindeki üslup ile fonksiyon değişimlerini inceledim.

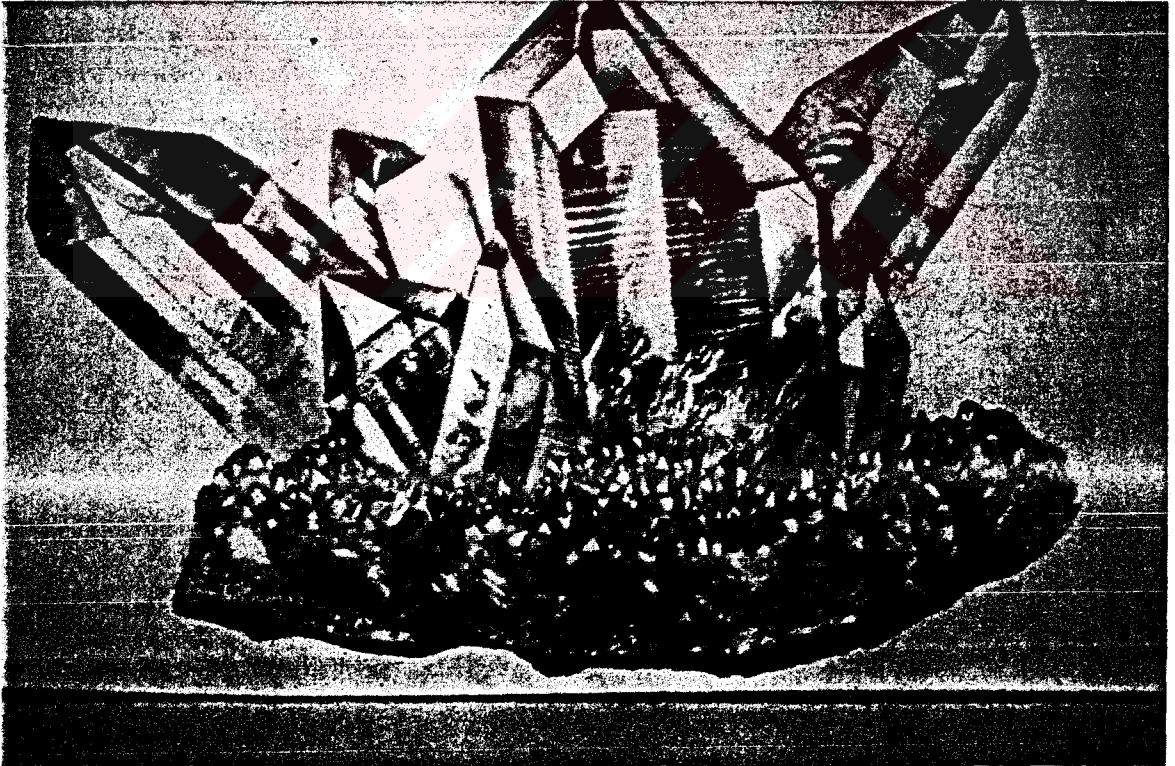
TSM hazinesinde necefleri şöyle gruplamak mümkündür;

1. Saray kuyumculuğunu yansıtan, özellikle 16.yy ikinci yarısına ait örnekler,
2. Avrupa menşeli hediyeler,
3. Avrupa menşeli eserlere yapılan ilavelerle Osmanlı Karakterini yansıtan eserler,
4. Süsleyici eleman veya fonksiyonel olarak zaman içinde çeşitli şekillerde kullanılan plakalar, avize parçaları, boncuklar, vb.

2. QUARTZ VE NECEF'İN TANIMI VE KULLANIMININ TARİHSEL GELİŞİMİ:

Quartz, yerkabuğunun sık rastlanan elementlerindedir. Volkanik kaya kitlelerinin büyük kesimini oluşturur ve SiO_2 (Silicon dioksit, silica) formülü ile tanınır. Kristal bir yapıya sahiptir.

573 C'in altında ısı verildiğinde üçgen kristallerden oluşan "kaya kristali"ne dönüşür.

Renksiz, su duruluğundaki bu cevher, eski Yunan'da Olympos dağının gizli mağaralarından ilk kez gün ışığına çıkarıldığında tanrıların sonsuza dek çözülmeyecek buzu yarattığına inanıldı ve buz anlamında "Krustallos" olarak adlandırıldı.

Kaya kristalinin böylece kutsanmasına güneydoğu Asya'da Hindistan'da rastlanmaktadır.

Bu, değerli taşların tanrıların vücutlarının birer parçası olması ile ilgili bir efsanedir.

Kaya kristalinin berrak ve ışığı yansıtıcı özelliği, muhakkak ki temizlik ve saflık ile eş tutularak, ilk çağlardan itibaren kutsal nitelikli birtakım kaplar ve armağanların yapımında kullanılmasına etken olmuştur. Bunun örnekleri, eski Yunan ve Miken uygarlıklarından Roma İmparatorluğu'na, İslamiyetin ilk dönemlerinde Mısır ve Suriye'den Ortaçağ Avrupası'nın gotik tarzına, Osmanlı Saray hazinesinin zengin kuyumculuk işçiliğini yansıtan eserlerine ve yakın tarihlerin rokoko stiline kadar izlenebilir.

İslam dünyasında, sert taşların kesim sanatı, malzemenin işlenebilirliği ve yeteneğe bağlı olan bir endüstri dalıydı. Bu sanat, kaya kristali ile Mısır, İran ve Mezopotamya'da en iyi kalitede ürünler verip, tüm erken islam döneminde varlığını sürdürmüştür. Ancak sonraları bilinmeyen nedenlerle, 16.yüzyılda

Mughal Hindistan'da tekrar ortaya çıkana kadar, bu sanatın örnekleri azalarak yok olacaktır. Sebeplerden biri, değişen zevkler olmalıdır. Horasan'daki Timur Hanedanı ve İran'daki Safavi şahlarının yeşim kolleksiyonları bunu kanıtlar niteliktedir.

1046-1050 yılları arasında Kahire'yi ziyaret eden İranlı gezgin Nasır-ı Hüsrev, Lamba pazarında daha önceleri kuzey Afrika'dan, o sıralarda ise Kızıldeniz'deki Qulzüm'den getirilen üstün kalitedeki neceflerin işlenişini gördüğünü kaydetmektedir.

İran ve Mezopotamya'da kaya kristali oyma sanatı, Mısır'a göre daha zayıftır. Ancak, mineroloji konusunda bir kitap hazırlayan El Biruni'den (973-1048) Basra'nın da önemli bir merkez teşkil ettiğini öğrenmekteyiz.

Klasik Osmanlı sanatında, özellikle 16. yüzyılın 2. yarısında kuyumculuğun önemi büyüktür.

Bu dönemde yeşim, doğal kristal (necef), tutya ve altın kapların, hatta Çin porselenlerinin üzerine değerli taşlarla yapılan süslemeler başlıbaşına bir sanat dalı niteliğindedir. Kabaşon veya fasatlı kesilmiş zümrüt ve yakutlar altın yuvalar içine oturtularak, kullanılan malzeme üzerinde, derinliği az olarak açılan oyuklara yerleştirilmiştir. Bunların üzerinde kabarık duracak şekilde yuvalara yerleşen bu taşlı çiçeklerin

araları yine zemine açılan ince yivler içine yerleştirilen altın dallar ve yapraklarla bağlanarak saz yolu, haliç işi veya sonsuz desen kompozisyonları uygulanmıştır.

Osmanlı saray kuyumculuğunda, özellikle klasik dönemin şaheserlerinin yaratıldığı 16. yüzyılın 2.yarisında kullanılan malzeme arasında kaya kristali de önemli bir yer tutmaktadır.

Osmanlılar kaya kristaline "necef" adını vermişlerdir. Bu, taşın geldiği yer olan Kufe yakınındaki şehrin de adıdır.

Necef veya kaya kristalinin örneklerine bugün de Avrupa'nın belli başlı müze ve koleksiyonlarında rastlanmaktadır.

Günümüzde de süs eşyaları ve küçük bibloların yapımında kullanılmaktadır.

Gerdanlık (Düzenlenmiş)

Altın ve neceften yapılmış. Kurs biçimli.
30 cm.

Alacahöyük B Mezarı

İlk Tunç Çağı MÖ - 3.000 yıl, 2.yarısı

Anadolu Medeniyetleri Müzesi 11771-11778, 11647-11680

Pervane görünlü ve kurs biçimli çeşitli büyüklüklerde
necef parçalardan düzenlenmiştir.

Dövme altın kurslar

gövdeden yekpare çıkan dikey
ipe geçirilmek için
delinmiştir.

Yuvarlak, yassı düzensiz
kenarlı çeşitli büyüklükte ve
ortadan ip delikli 250 adet
necef parçası vardır.

Yayınlandığı Yerler:

- O.R. Arık: Les Fouilles
d'Alaca Höyük Entreprise par
le Societé d'Histoire Turque.
Publications de la Societé
d'Histoire Turque, Series 5,
No.1 Ankara
CLXXIV. Lev. CLXXV. Al.
246-253.
- Anadolu Medeniyetleri I. 1st
1982 (A 213)
- Schatten uit Türkiye. Leiden
1986, (54)

Tanrı Heykelciği

Necef

6 x 2.3 cm

Tarsus'ta bulunmuş (Kazı buluntusu değil)

Hitit İmparatorluk dönemi MÖ. 14-13.yy

Adana Müzesi 2823.

Ayakta duran tanrı

heykelciğidir. Oval yüzlü iri

badem biçimli gözlü, geniş

büyük burunlu, ince dudaklı,

büyük kulaklıdır. Başın

üzerinde külahı vardır. Yarısı

kırıktır. Vücut kütle halinde

tasvir edilmiş, kollar karında

birleştirilmiştir. Ayrıntılar

belirtilmemiştir.

Yayınlandığı yerler:

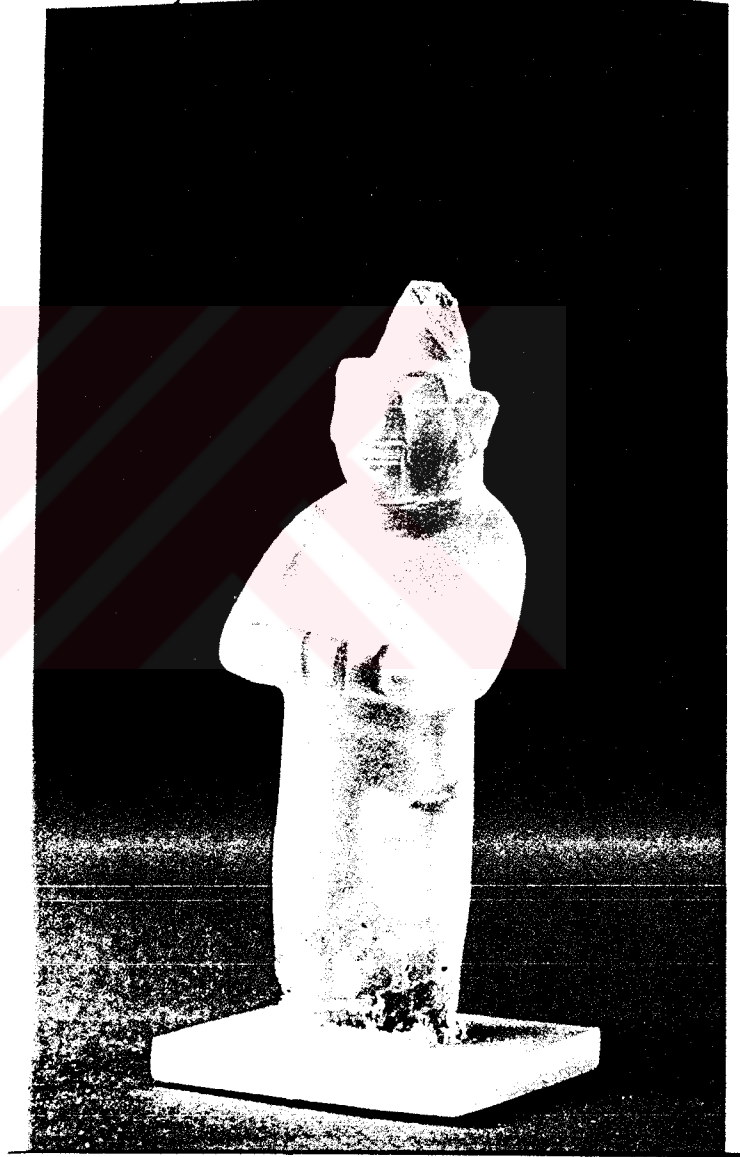
H.Goldman, Excavations at gözlü

kule, Tarsus. Princeton

University Press. 1956. 342,

344 şek. 456 a, d. a.g.e

Leiden 1986 (123)

Broş ve Boncuklar

Necef Light

Broş:

Hilal formunda, tek parça neceften oyulmuştur.

h:3 cm

İran Nişabur'da bulunmuştur.

10 yy.a tarihlenir.

Boncuklar

Çokgen kesimli 10 adetlik bir grup teşkil ederler.

Üzerlerindeki tılsımlı

sözcükler yağmur yağdırmak ile

ilgili olmalıdır.

En küçüğü 1.5cm en büyüğü 2.9cm

İran, Nişabur'da bulunmuşlardır.

9-10.yy.a tarihlenirler.

Yayınlandığı yerler:

Islamic and Hindu jewellery.

Spik and son pub.

London 1988 (2-3)

Şişe

Necef
10.5 cm
Mısır, 11. yy.başı

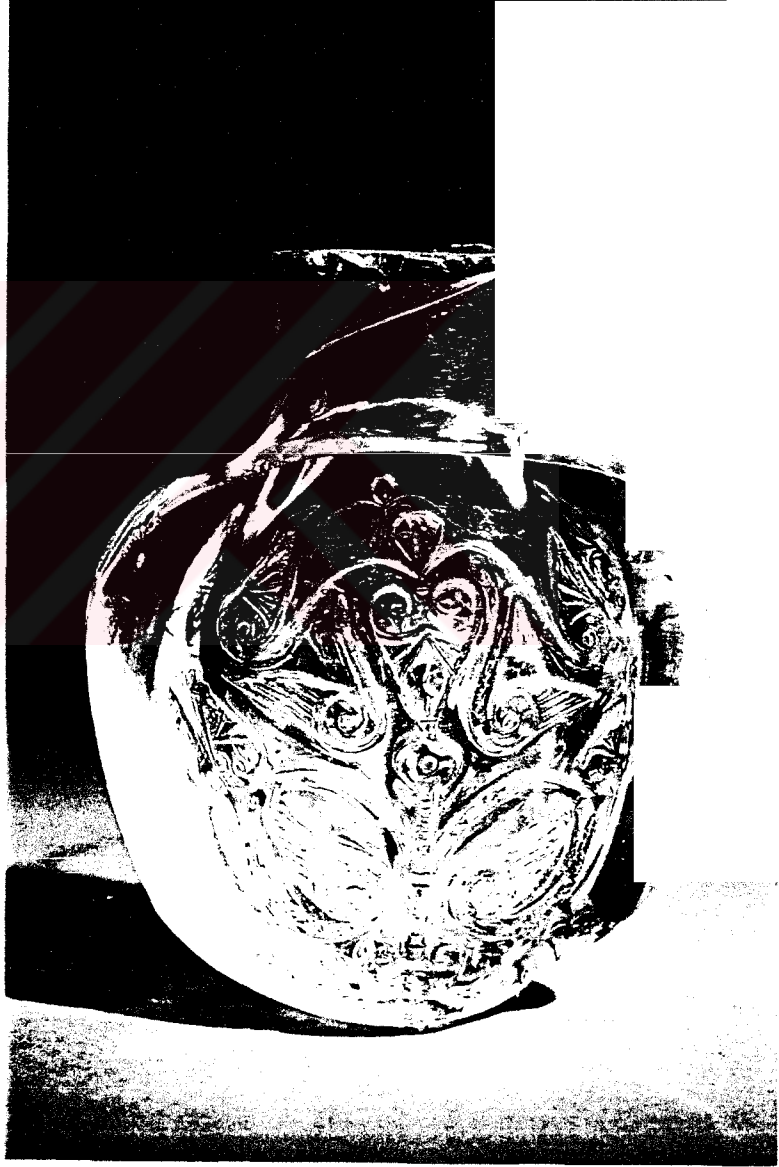
Parfüm şişesi olabilir. Üzerinde kazıma olarak hayat ağacı figürü işlenmiştir.

Yayınlandığı yerler:

- İslamic Art in Kuwait
National Museum the Al-Sabah
Collection, Londra 1983 (61)
- Esin Atıl,
İslamic Art and Patronage,
Treasures from Kuwait. New
York 1990 (21)

Benzeri Keir Koleksiyonunda
bulunmaktadır, Kalp şeklinde
ve 11.yy Mısır eseridir.

Islamic Art in the Keir
Collection.
Abas Foundation, Londra 1988
S.305 r.62.

Tas

Necef

9.2 x 4.6 cm

Hindistan (Mughal)

18-19 yy.

Tek parça neceften çokgen kenarlı olarak oyulmuştur. İnce altın tellerle tüm yüzeyi kafeslere bölünerek yakut ve elmaslı bir süsleme uygulanmıştır.

Döneminin birinci kalitede bir örneğini teşkil etmektedir.

Yayınlandığı yerler:

Esin Atıl

İslamic Art and patronage ... (101)

Tarak

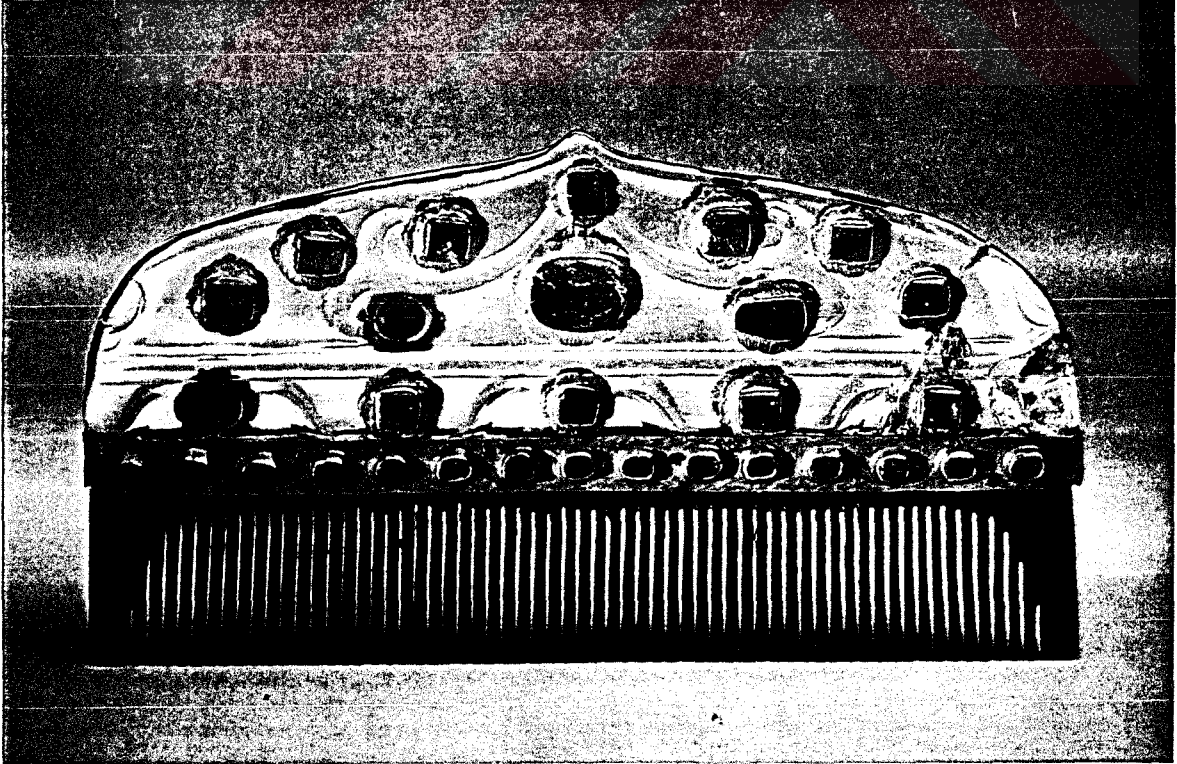
Altın - necef
12.7 cm x 6.8 cm
Osmanlı 16.yy sonu - 17. yy. başı.

Boynuz veya boğadan olan tarağın elle tutulacak kısmı neceftir. Bu kısmın üzerine zümrüt ve yakut taşlar altın yuvalara oturtularak ve altlarına folyo konularak yerleştirilmişlerdir. Tarak kısmı ile aradaki altın silme, yakutlarla tek sıra halinde süslenmiştir.

Yayınlandığı yerler:

İslamic Art in the Kuwait National Museum. (132)
Esin Atıl, Islamic Art and patronage (102)

Benzeri: TSM'de 2/1337 env.nolu ve 19.yy'a ait fildiği sakal tarağıdır. (13.5 x 7 cm.)

2.1. TOPKAPI SARAYI MÜZESİ HAZİNESİNDE BULUNAN NECEF ESERLER

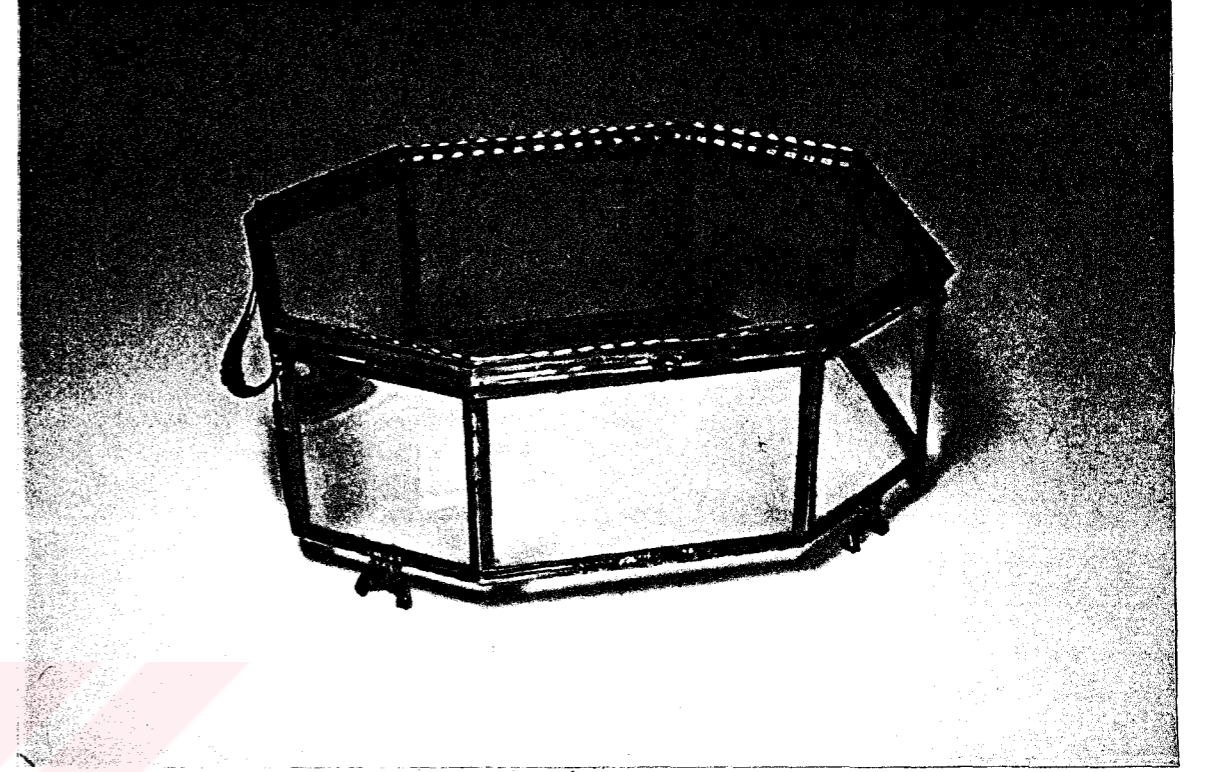
Kat. No.	Resim No.	Env. No.	Adı	Bulunduğu yer
01	8	2/1	Necef Kutu	Depo
02	9	2/2	Necef Kutu	Teşhir
03	10	2/4	Necef Maşrapa	Teşhir
04	11	2/5	Gülabdan	Teşhir
05	12	2/6	Necef Askı	Teşhir
06	13	2/7	Gülabdan	Teşhir
07	14	2/8	Maşrapa	Teşhir
08	15	2/9	Necef İbrik	Teşhir
09	16	2/11	Necef Şekerlik	Depo
10	17	2/12	Necef Sürahi	Depo
11	18	2/13	Necef Kase	Depo
12	19	2/14	Necef Mahfaza	Depo
13	20	2/15	Necef Kapak	Depo
14	21	2/16	Necef Kupa	Depo
15	22	2/20	Necef Yazı Çekmecesesi	Depo
16	23	2/22	Yazı Çekmecesesi	Teşhir
17	24	2/23	Necef Kutu	Depo
18	25	2/27	Necef Askı Parçası	Depo
19	26	2/30	Necef Susak (Çamçak)	Teşhir
20	27	2/36	Necef Habbe	Depo
21	28	2/166	Hançer	Teşhir
22	29	2/254	Hançer	Teşhir
23	30	2/466	Taşlı Necef Kulplu Bardak ve Kapak	Teşhir
24	31	2/467	Necef Kupa	Depo
25	32	2/468	Necef Kuplu Bardak	Teşhir
26	33	2/469	Necef Askı	Teşhir
27	34	2/470	Necef Bardak	Depo
28	35	2/471	Necef İbrik	Teşhir
29	36	2/472	Necef Maşrapa	Teşhir
30	37	2/473	Necef İbrik	Depo
31	38	2/474	Necef Matara	Teşhir
32	39	2/476	Necef Gülabdan	Depo
33	40	2/477	Necef Lihye-i Saadet Mahfazası	Teşhir
34	41	2/479	Necef Yazı Çekmecesesi	Teşhir
35	42	2/480	Necef Fincan ve Tabak	Teşhir
36	43	2/481	Necef Kutu	Teşhir
37	44	2/482	Necef Zarf	Teşhir
38	45	2/484	Taşlı Necef Matara	Teşhir

Kat. No.	Resim No.	Env. No.	Adı	Bulunduğu yer
39	46	2/489	Necef Maşrapa	Teşhir
40	47	2/490	Necef Taşlı Kapaklı Bardak	Teşhir
41	48	2/491	Necefli Gümüş Tepsi	Depo
42	49	2/492	Necef, Taşlı Yazı Çekmecesı	Teşhir
43	50	2/493	Necef Tabak	Depo
44	51	2/494	Necef Taşlı Baston Sapı	Depo
45	52	2/497	Necef Parçası	Depo
46	53	2/504	Necef Çekmece	Depo
47	54	2/505	Necef Fıçı Şeklinde Matara	Depo
48	55	2/520	Necef Parçası	Depo
49	56	2/693	Necefli Topuz	Depo
50	57	2/696	Necef Şeşber	Depo
51	58	2/703	Taşlı Topuz	Depo
52	59	2/704	Taşlı Topuz	Depo
53	60	2/711	Gümüş Saplı Kamçı	Depo
54	61	2/713	Gümüş Saplı Kamçı	Depo
55	62	2/727	Taşlı Necef Gürz	Depo
56	63	2/1372	Necef Satranç Takımı	Teşhir
57	64	2/1373	Necef Satranç Takımı	Teşhir
58	65	2/2060	Necef Fincan ve Tabak	Depo
59	66	2/2543	Bıçak	Depo
60	67	2/2548	Çatal	Depo
61	68	2/2553	Kaşık	Depo
62	69	2/2562	Kaşık	Depo
63	70	2/2565	Kaşık	Depo
64	71	2/2743	Mahfaza	Teşhir
65	72	2/3706	Lihye-i Saadet Kutusu	Teşhir
66	73	2/3971	Tesbih	Teşhir
67	74	2/4733	Sakal-ı Şerif ve Mahfazası	Teşhir
68	75	2/7535	Necef Küpe	Depo

KATALOG NO : 01	
ADI : NECEF KUTU	
ENVANTER NO : 2/1	
MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal	
MÜZE DEKİ YERİ : Depo	
DURUMU : İyi	
ÖLÇÜLERİ : 28 x 20 x 10 cm.	
DEVİRİ : 19yy.	
ACIKLAMALAR - (TANIMI)	

Sekiz köşeli, altın çemberli çift altın kulplu ve dört ayaklıdır. Kapağın tepesi iki elmas taşla süslüdür. Her tarafı necefle kaplıdır.

FOTOĞRAF

YAYINLANDIĞI YERLER:

Yayınlanmamıştır.

KATALOG NO : 02

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KUTU

ENVANTER NO : 2/2

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydaa İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU :

ÖLÇÜLERİ : h. 25 cm. 10 cm. (Her bölüm)

DEVİRİ : 18.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sekiz köşeli ve üst kısmı dışbükeydir. Necef levhaların çerçeveleri altından olup üçer sıra zümrüt ve yakutlu, kapağın da çerçeveleri aynı şekilde murassadır. Yalnız, kapak kenarı bir sıra taşlıdır. Birisi yuvası ile birlikte olmak üzere 234 taşı noksandır. Kapağın tepesinde yuvarlak piriç bir levha vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 03

FOTOĞRAF

ADI : NECEF MAŞRAPA

ENVANTER NO : 2/4

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h20 cm.

DEVİRİ : 16.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Kendinden ayaklıdır. Kulplu, ayağı ile ağız altın kaplı ve üzeri çeşitli büyüklükte üçer sıra zümrütlüdür. Beş altın yaprak şeklinde levhalı, yapraklar ve yaprak araları üçer sıra altın yuvalar içersinde yakutlarla süslüdür. Kulpu ile kapağı yakutlu ve zümrütlü ve kapak tepeliği ortası tek zümrüt ve etrafı altın yuvalar içinde zümrüt ve yakut taşlıdır. Tek parça neceften ka-paklı ve altın gırgırlıdır, bunun ortasında bir yakutu vardır.

Noksan olan beş taşından ikisi kulpun arkasından bir tanesi de yuvası ile birlikte noksandır. Altın tellerinden bir kısmı dökülmüştür.

YAYINLANDIĞI YERLER:

- Ottovon Falke, gotische kristall ge fasse in Istanbul, Pantheon XIV 1934 s.209

Art Treasures of Turkey Smithsonian Ins. 1966-68 Washington DC 1966

- Schaften uit Türkiye, No: 283 Leiden 1986

- Cengiz Köseoğlu The Treasury, NY 1987 (51)

KATALOG NO : 04

FOTOĞRAF

ADI : GÜLABDAN

ENVANTER NO : 2/5

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h. 20 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Tümüyle necefendir, karnındaki çemberi ve ağız tarafı ile diğer yuvalar altından olup bunlar yakut ve zümrütle bezelidir. İki taşı noksandır. Boyun tek, karnın çemberle tutturulan iki parçadan oluşmakta; ayak tek parçadır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B. Bayoğlu, Necef ve Osmanlı Kuyuculuğundaki yeri,
9. Uluslararası Türk Sanatları Kongresi İst. Eylül 1991

KATALOG NO : 05

FOTOĞRAF

ADI : NECEF ASKI

ENVANTER NO : 2/6

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 28 cm.

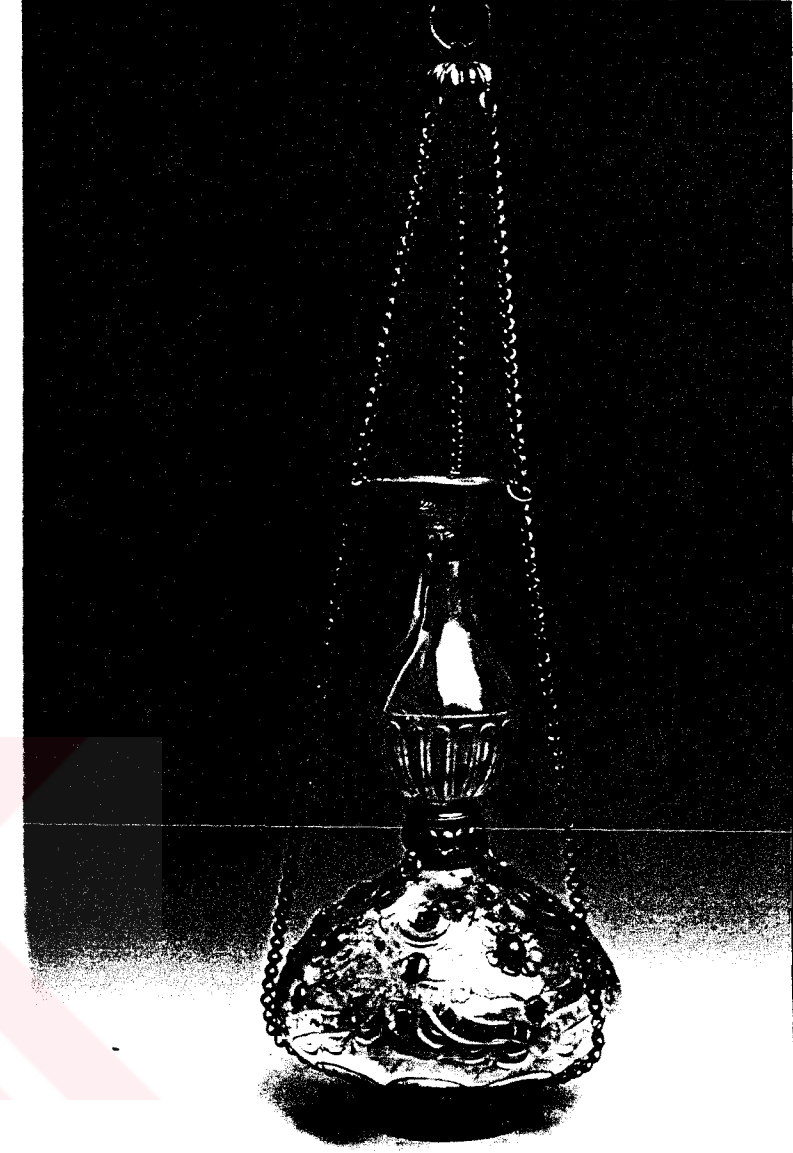
DEVİRİ : 17.yy. Baş1

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı altın üzerine dikdörtgen zümrütlerle ve boğum yerindeki bileziği de altın üzerine orta büyüklükte oval yakutlarla süslüdür. Askının karın kısmının üzeri kazıma tekniğinde çiçek süslemelidir. Bu süslemenin çeşitli yerlerinde altın yuvalar içinde zümrüt ve yakutlar vardır. Ağız kısmı oval olup altın huni şeklinde sona ermektedir. Ayaktan itibaren yukarıya kadar üç parçadan oluşan altın yaldızlı zinciri vardır. Altın huni şeklinde ağız kısmına şu yazılar kazınmıştır:

Hazret-i Sultan Ahmed Evvel Muhibb-i Mustafa
Merkadine Hazretin Vaz Etti Kandil-i Hüda
Nurdur, bir kıt'a dur, Reşk eyler ana afitab
Yüz sürer ol hak-i pay-ı Hazrete Subh-u Mesa
Hak Çerağ-ı devletin ruşen ede han Ahmed'in
Kim vire alemlere kandil-i nev bahş Ziya

Kıymet Bin Altın

YAYINLANDIĞI YERLER:

F.Preyger "T.S.M. Hazine Dairesindeki Kitabeli Eserler"
İst. 1967 Sayfa 1-2

F.Preyger T.S.M. Hazine Dairesi 1.Salon İst. 1961
S.16 (Basılmamış Terfi Tezi)

KATALOG NO : 06

FOTOĞRAF

ADI : NECEF GÜLABDAN

ENVANTER NO : 2/7

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

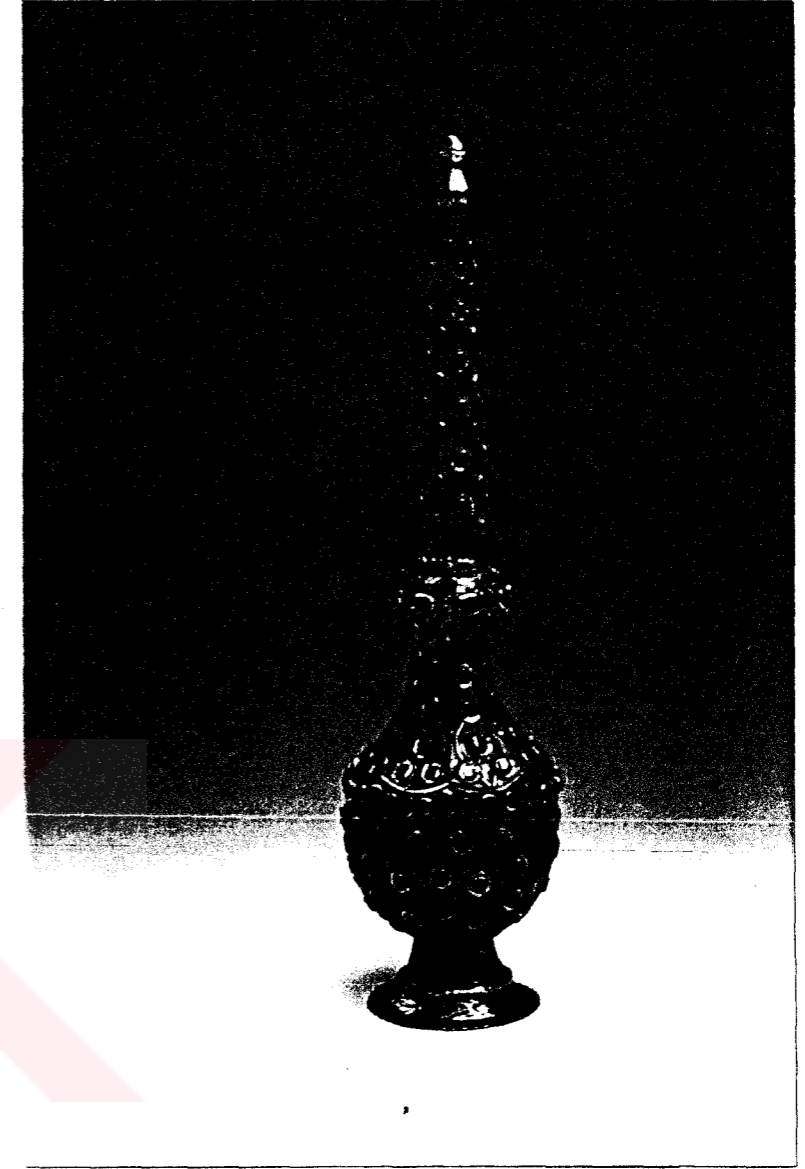
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:25 cm.

DEVİRİ : 16.yy.2.Yarısı

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı ve iki adet çemberi ve tepeliği altındadır. Ortadaki çemberin üzerinde zümrüt ve yakut olup diğer kısımlar da altın yuvalar içinde yakutlarla murassadır. İki taşı noksandır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu, ag. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 07

FOTOĞRAF

ADI : MAŞRAPA

ENVANTER NO : 2/8

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 20 x 15,5 cm.

DEVİRİ : 16.yy.2.Yarısı

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Üzeri serapa yakutlarla süslüdür. Karnın etrafında bulunan sekiz adet necefli paftanın üzerine altın yuvalar içinde zümrüt ve yakutlarla murassadır. Altından olan kapak maşrapada olduğu gibi yaprak süslemeli yakutludur. Kulpu yılan şeklindedir. Uç taşı noksandır. İran maşrapa formunu andıran eserin üzerindeki kuyumculuk klasik Osmanlı dönemi kuyumculuğunu gösterir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

C. Köseoğlu Treasury Tokyo 1980 (31)
Sanat 7 İst. 1982 S. 115
Anadolu Medeniyetleri III İst. 1983 E.211
S. Türkoğlu İst. 1985 s. 12
The Age of Süleyman The Magnificent Washington 1987 (61)
C.Köseoğlu The Treasury Londra 1987 (52)
The Splendour of Turkish civilisation ottoman Treasures of
the Topkapı Palace, Tokyo, 1988 (46)
Soliman the Magnifique, Paris 1990 (1989)
The age of sultan Süleyman the Magnificent, Sydney 1990 (68)
The age of sultan Süleyman the Magnificent, Sydney 1988 (99)

KATALOG NO : 08

FOTOĞRAF

ADI : NECEP İBRİK

ENVANTER NO : 2/9

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

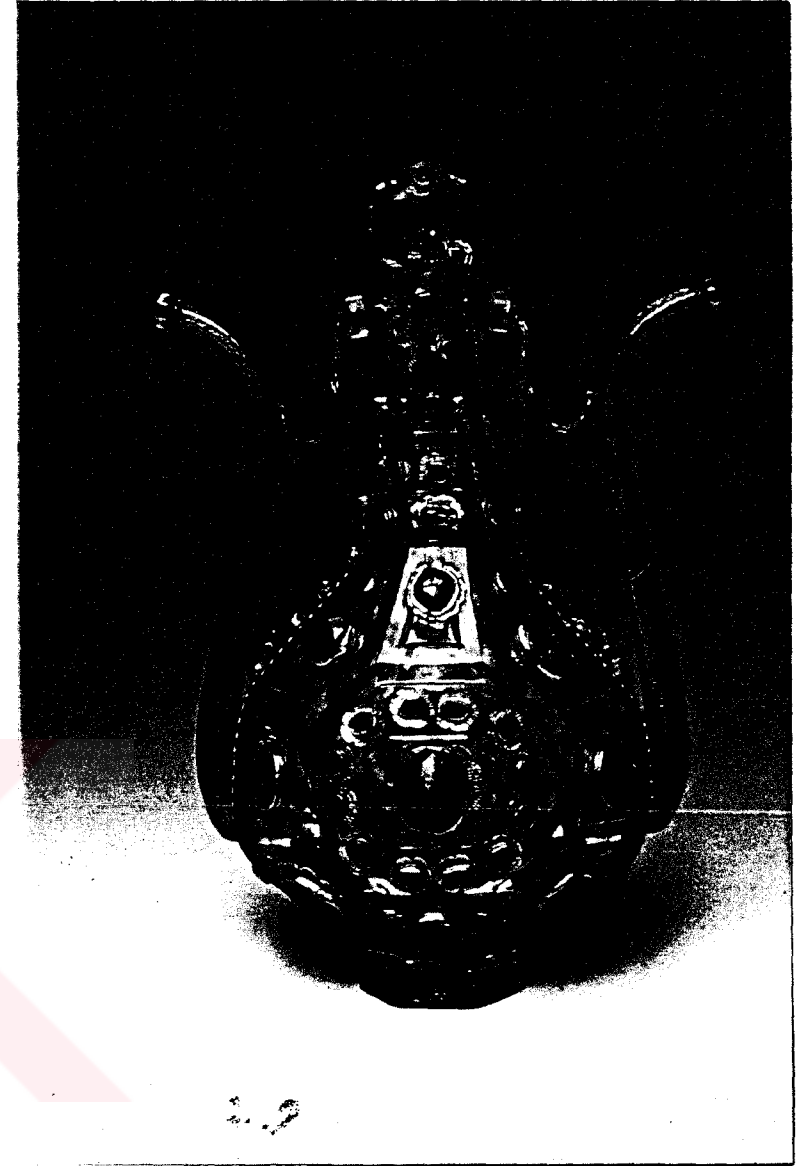
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:21 cm.

DEVİRİ : 16.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Çift Altın emzik ve zincirli, kendinden ayaklı ve ayak çemberiyle tabanı ve emzik kısmı altın kaplı ve üzeri altın yuvalar içinde kısmen büyükçe tümüyle yakut ve zümrütlerle süslüdür. Kapağında neceften olup üzerinde altı adet yakutu vardır. Yuvası ile beraber bir taşı noksandır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

C.Köseoğlu Age. Tokyo 1980 (34)
Anadolu Medeniyetleri III İst. 1986 e.210
C.Köseoğlu Age. Londra 1987 (66)

KATALOG NO : 09

FOTOĞRAF

ADI : NECEF ŞEKERLİK

ENVANTER NO : 2/11

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 21 x 16 x 11 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Oval ve köpek kafası şeklinde iki kulplu ve yuvarlak necef ayaklı ayak kenarı çemberi ile kulp bağlantıları altın ve gümüşten olup üzeri mine ve oyma çiçek işlemeli ve yakutlarla süslüdür. Göbeğinde kazıma tekniğiyle bulutlar arasında ejdarha resimleri ve etrafında çiçek süslemesi vardır. İki taşı noksandır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Buket Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 10

FOTOĞRAF

ADI : NECEF SÜRAHİ

ENVANTER NO : 2/12

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

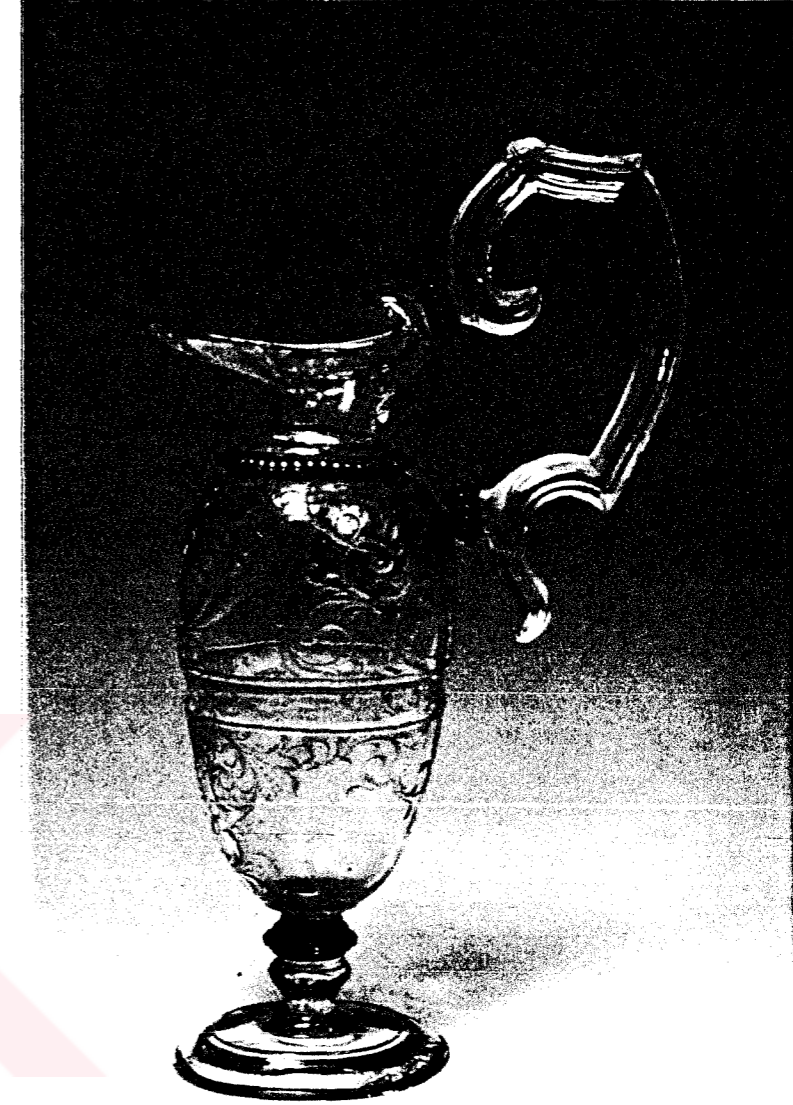
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:25 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı, kulplu, ağzı yekpare neceften ve ara bağlantıları gümüşten. Ayak ve Orta kısmında kazıma tekniğiyle çiçek süslemeleri vardır. Rokoko tarzındadır. Kulpu ağızdan yüksekte ve köşeli hatlarla bir kıvrım teşkil etmektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 11

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KASE

ENVANTER NO : 2/13

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:14 cm.

DEVİRİ : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

iki kulplu ve kendinden dilimli arka tarafı çiçeklidir.
Kulpları gümüş çemberlidir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 12

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KAPAK

ENVANTER NO : 2/14

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

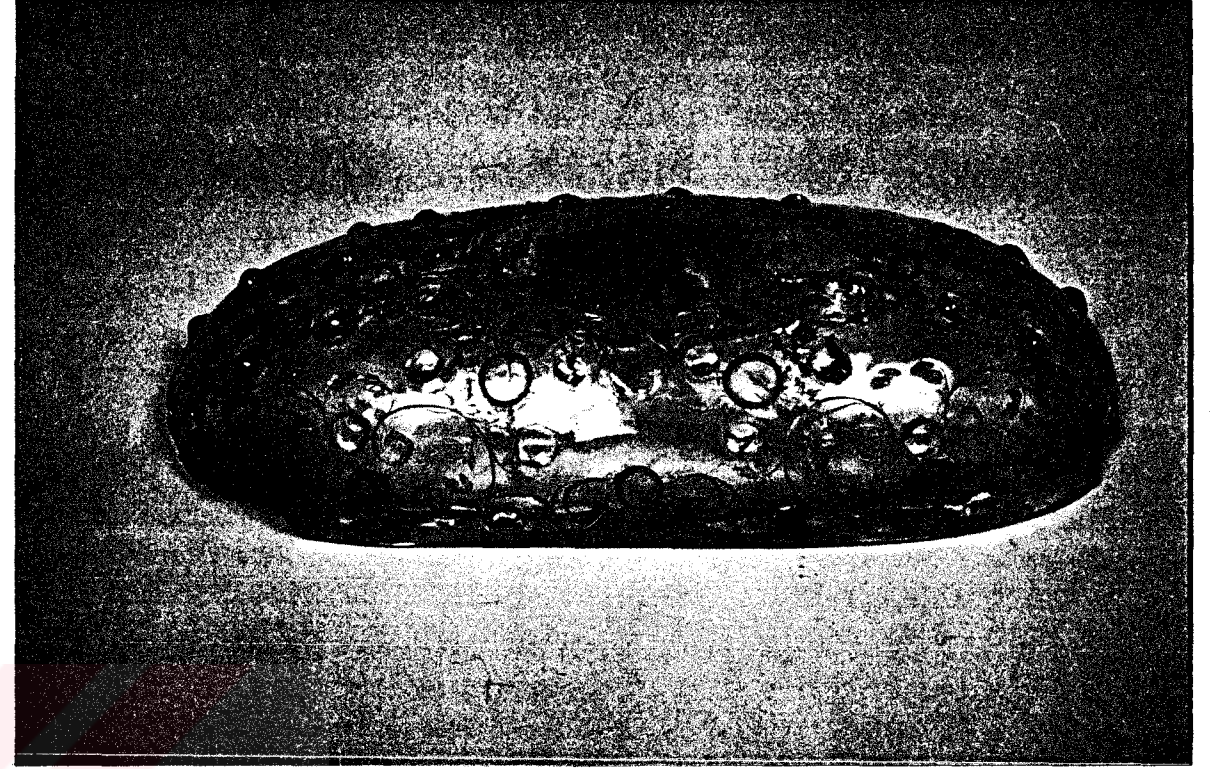
MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 16 x 4 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Oval şekildedir. Ve üzeri oyma çiçekli ve kabartmalıdır. İki başı kırıktır. Necef üzerine taş kakma işlemine örnek olmak üzere verilmektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 13

FOTOĞRAF

ADI : NECEF MAHFAZA

ENVANTER NO : 2/15

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

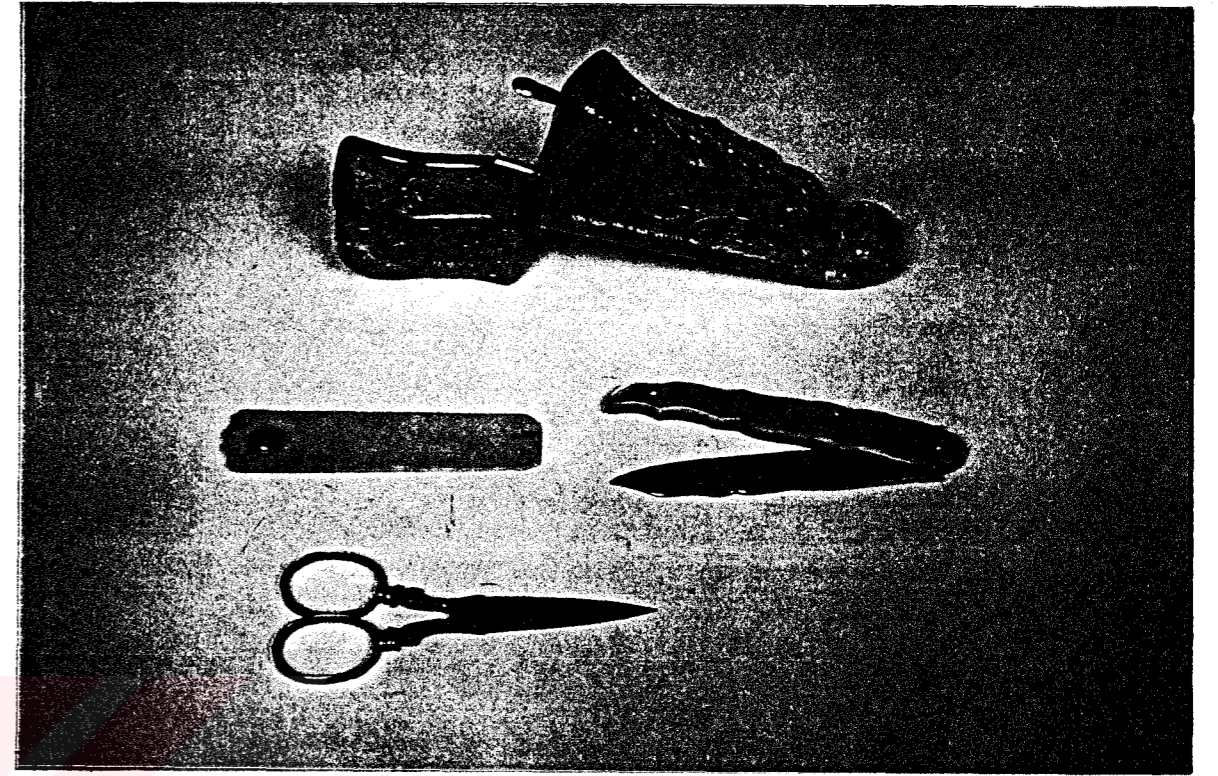
MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h.10 cm.

DEVİRİ : 20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Tabanca kılıfı şeklinde çiçek işleme ve kapak ağzı altın çemberli ve kapak vidası tek elmas taşlıdır. İçinde altın saplı bir makas, altın kurşun kalem, sedef saplı çakı, altın hilal, fildişi makta vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 14

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KUPA

ENVANTER NO : 2/16

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 12 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Karınlı ve kulplu ve kendinden ayaklı ve kulp bağlantıları altındadır. Ayak ve gövde yekparedir. Altın kısımları 17.yy.'a tarihlenebilir, bütünü de aynı döneme tarihlenebilir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 15

FOTOĞRAF

ADI : NECEF YAZI ÇEKMECESİ

ENVANTER NO : 2/20

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

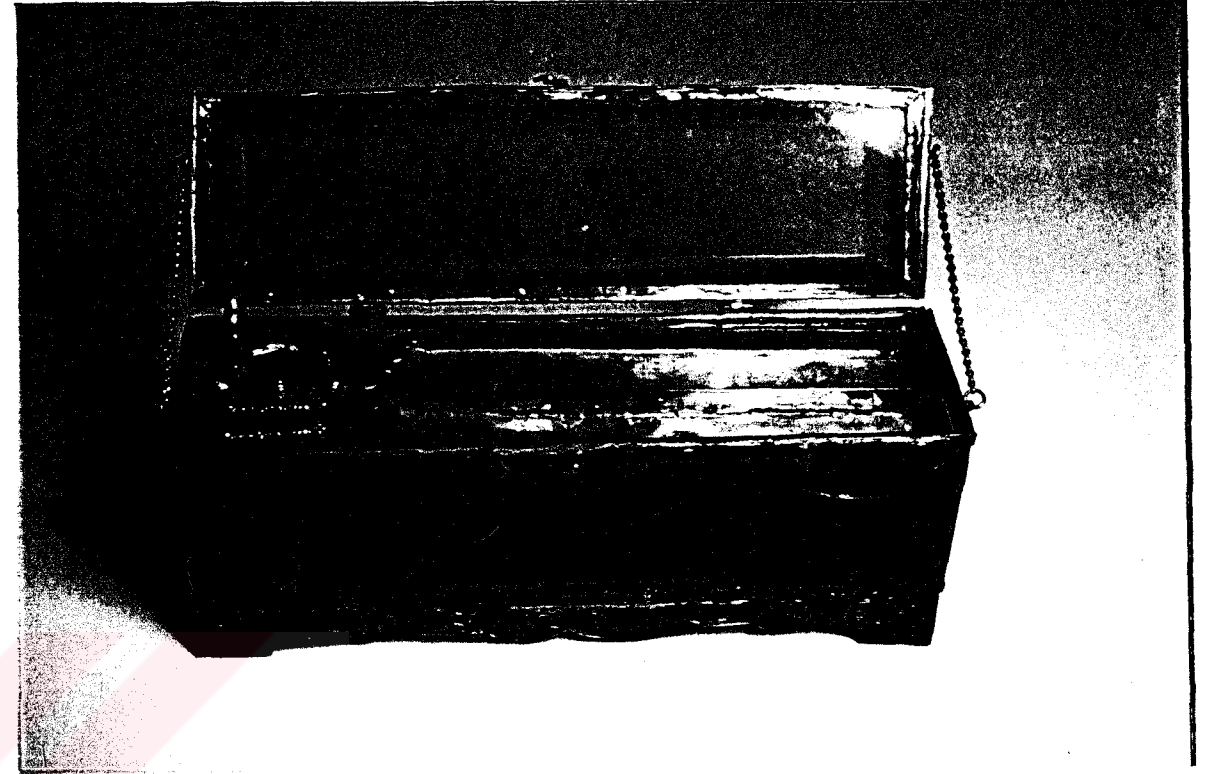
DURUMU : İvi

ÖLÇÜLERİ : 26 x 8 cm.

DEVİRİ : 18.yy.bası

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ön, arka, yan ve kapağı neceften iki ayak ve etraf çemberleri gümüşten dir. İçinde iki hokkalı kalem koymaya mahsus yeri olup mineli yuvalar içinde üç adet yakut ve ikinci Mustafa tuğrası vardır. Bir yüzü kırıktır. II. Mustafa 1106-1115 (1693-1704) yıllarında tahtta kalmıştır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

F.Preyger Birinci Salon ve İçindeki Eserler
Basılmamış Lisans Tezi İst. 1961 s. 17
B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 16

FOTOĞRAF

ADI : YAZI ÇEKMECESİ

ENVANTER NO : 2/22

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saray Eşyası

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

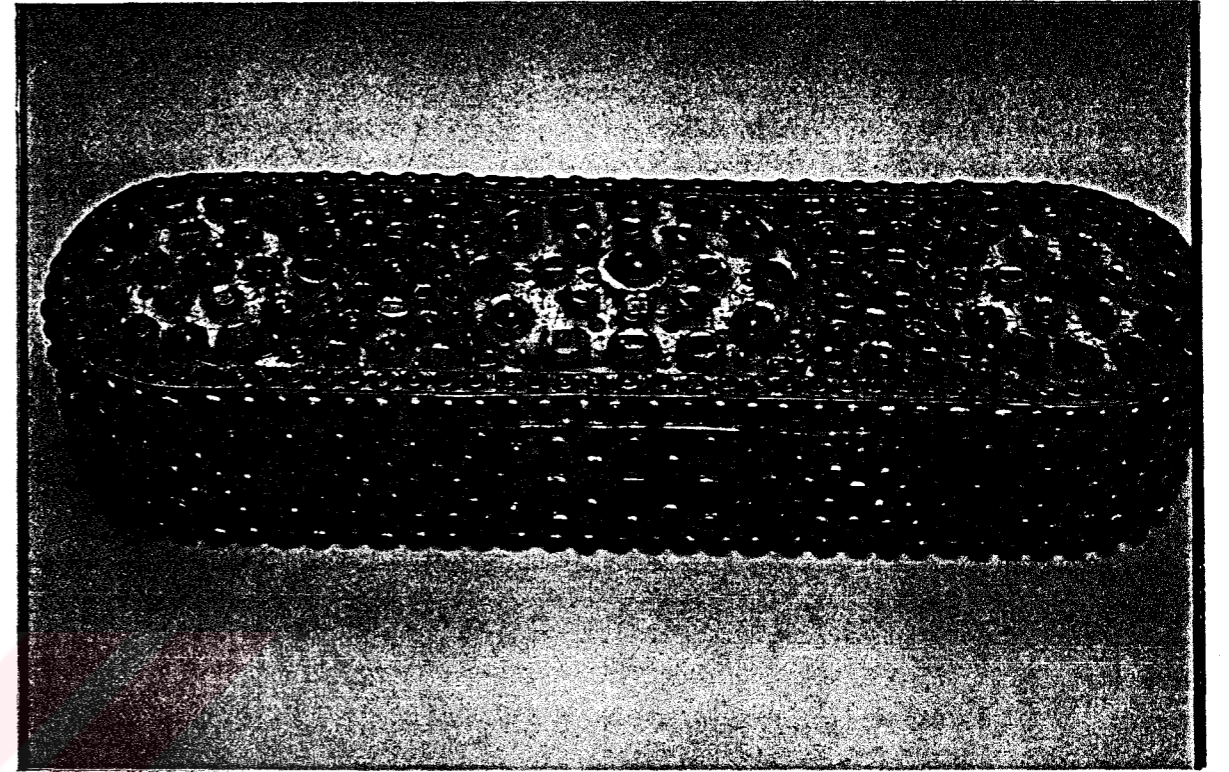
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 40 x 10,5 x 8,2 cm

DEVİRİ : 16.yv.2.yarısı

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Köşeleri yuvarlatılmış uzun kutu biçimindeki yazı çekmece-
sinin altı yekpare altın kaplama, yanları ve üzeri necef
paftalar ile zümrüt ve yakutlarla bezenmiştir. Gerek altın
gerek necef üzerine altın çiçek yuvalar içine gömülmüş
taşlar klasik Osmanlı kuyumculuğunu yansıtmaktadır. Yuvar-
lak ve oval necef paftaların altında kıvrım dal süslemeli
kağıt zemin bulunmaktadır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Art Treasures Of Turkey Washington DC. 1966 (222)
F.Preyger The Imperial Treasury. Apollo Ist. 1970 (S.41-45)
C.Köseoğlu age. Tokyo 1980 (25)
Anadolu Medeniyetleri III. (E. 209)
The age of Sultan Süleyman The Mag. Washington 1987 (62)
C.Köseoğlu age. Londra 1987 (59)
The splendour of Turkish civilisation, Ottoman treasures of
the Topkapı Palace Tokyo 1988 (62)
Soliman the Mag. Paris 1990 (209)
B.Bayoğlu "Necf ve Osmanlı Kuyumculuğu" Kültür ve sanat 13
s.69

KATALOG NO : 17

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KUTU

ENVANTER NO : 2/23

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

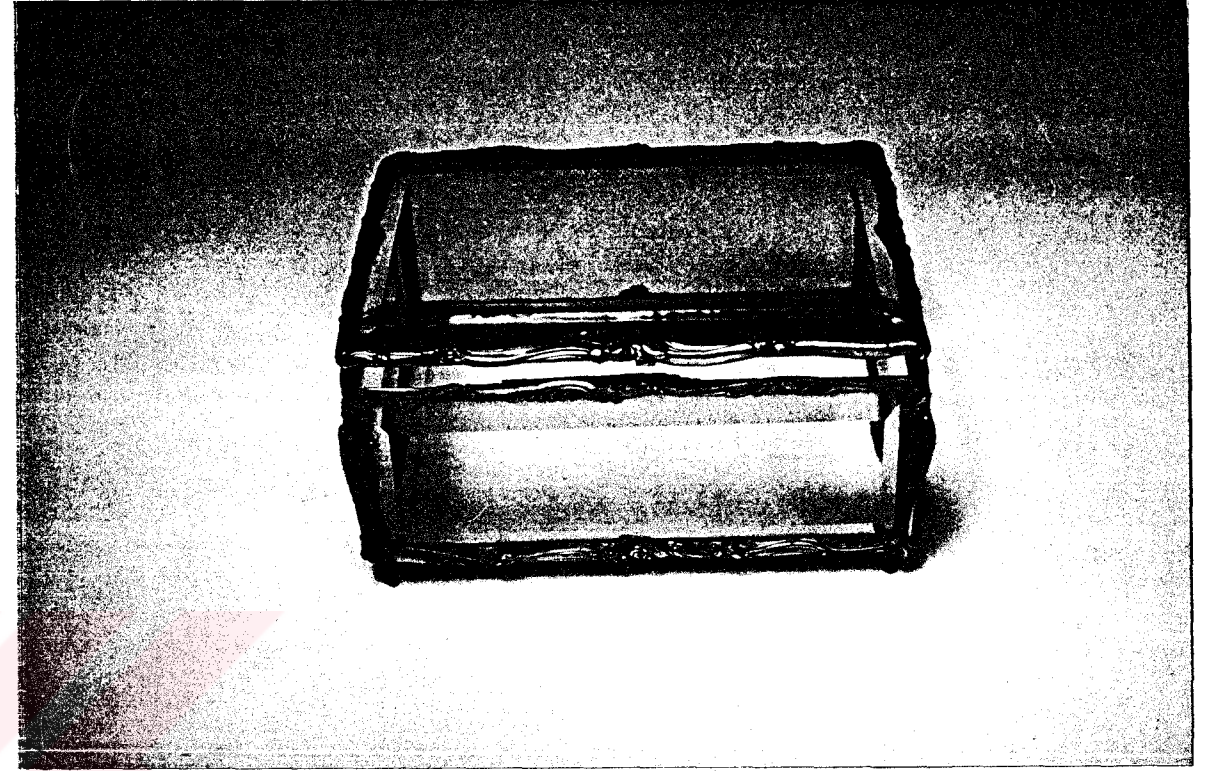
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 16 x 13 x 18 cm.

DEVİRİ : 19.yy. (Rokoko)

AÇIKLAMALAR (TANIMI)

Kapak altı ve dört tarafı neceftir. Çemberleri ve ayağı kendinden kabartma çiçekli altındandır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 18

FOTOĞRAF

ADI : NECEF ASKI PARÇASI

ENVANTER NO : 2/27

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

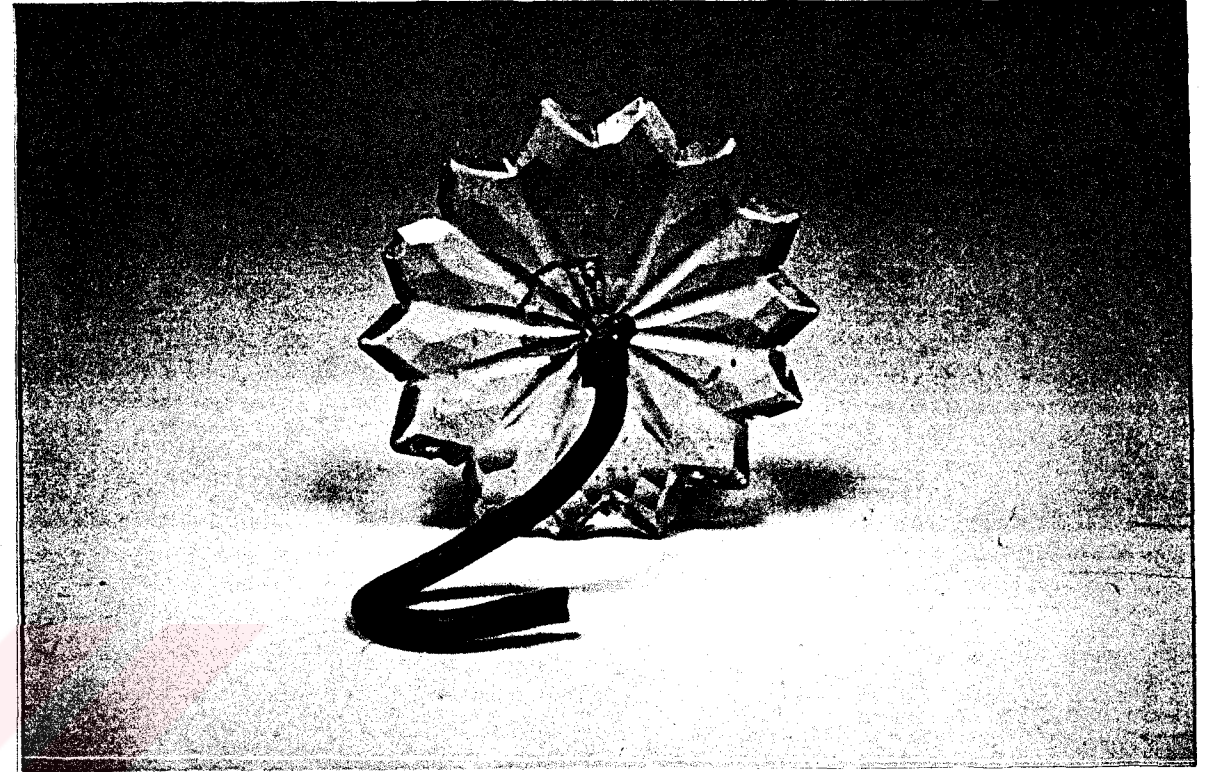
MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : Çapı 5,5 cm.

DEVİRİ : 19 - 20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Yıldız şeklinde olup üzeri kendinden dilimli ve yaldızlı çengeli vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Yayımlanmamıştır.

KATALOG NO : 19

FOTOĞRAF

ADI : NECEF SUSAK (ÇAMÇAK)

ENVANTER NO : 2/30

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

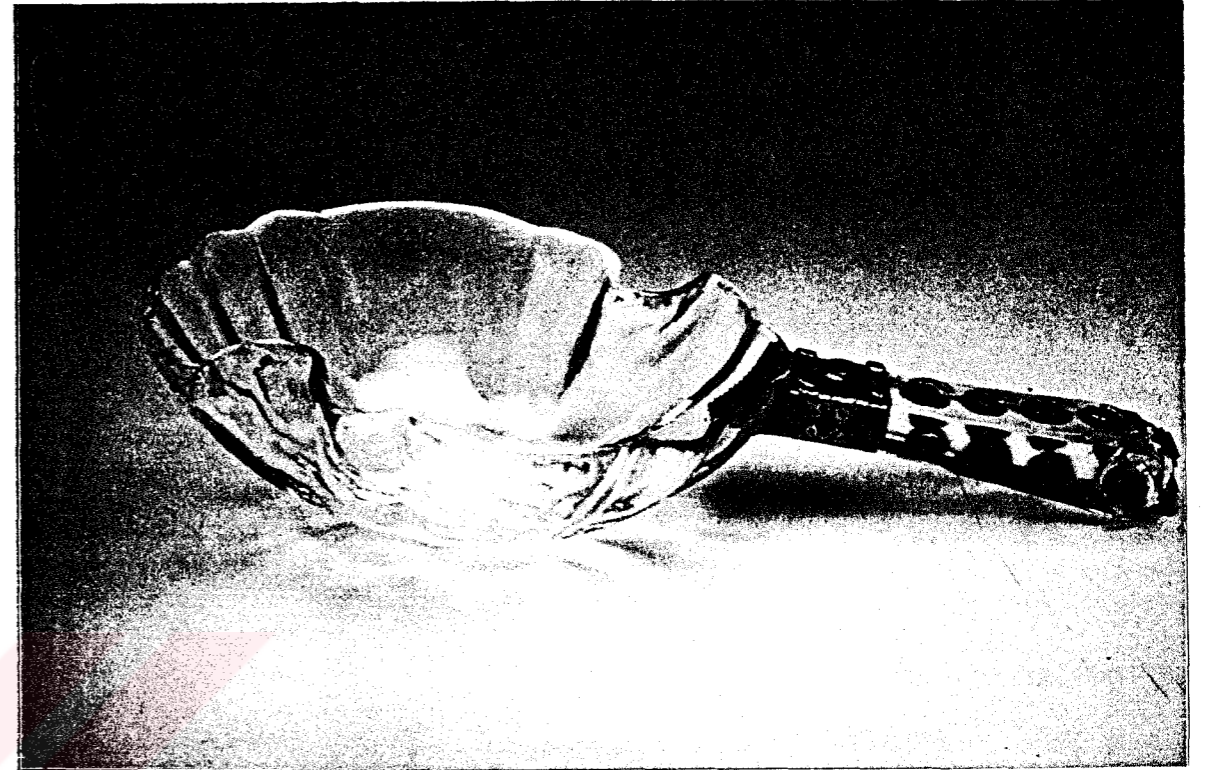
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 26,5 x 10,5 x 5,5 cm. Çapı 11 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Neceften olan ağız kısmı yaprak şeklinde ve kenarları tırtıllıdır. Yine neceften yapılmış ve üzeri de üç sıra altın çiçek yuvalı yakut ile zümrütlerle süslü sap kısmına altın bir bilezikle bağlanmaktadır. Bu kısmın üzerinde kuyumcu kalemiyle bezemeler yapılmıştır. Yaprak formunun ucunda kazıma bir lotüs şekli görülmektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

C.Köseoğlu, The Treasury, Tokyo 1980 (26)
" " " " London 1986 (60)

B.Bayoğlu, "Necef ve Osmanlı kuyumculuğundaki yeri"
a.g.Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 20

FOTOĞRAF

ADI : NECEF HABBE

ENVANTER NO : 2/36

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan Intikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

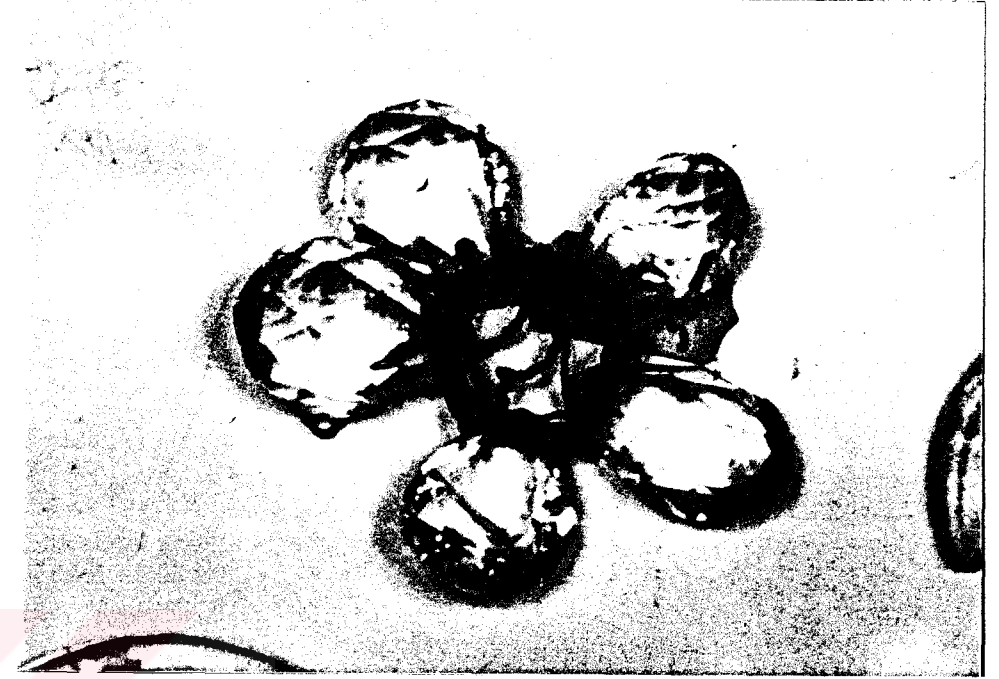
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : Çapı 6,5 cm.

DEVİRİ : 20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Badem şeklinde olup kendinden çizgili ve beş parçadan oluşmuştur.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Yayımlanmamıştır.

KATALOG NO : 21

FOTOĞRAF

ADI : HANÇER

ENVANTER NO : 2/166

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

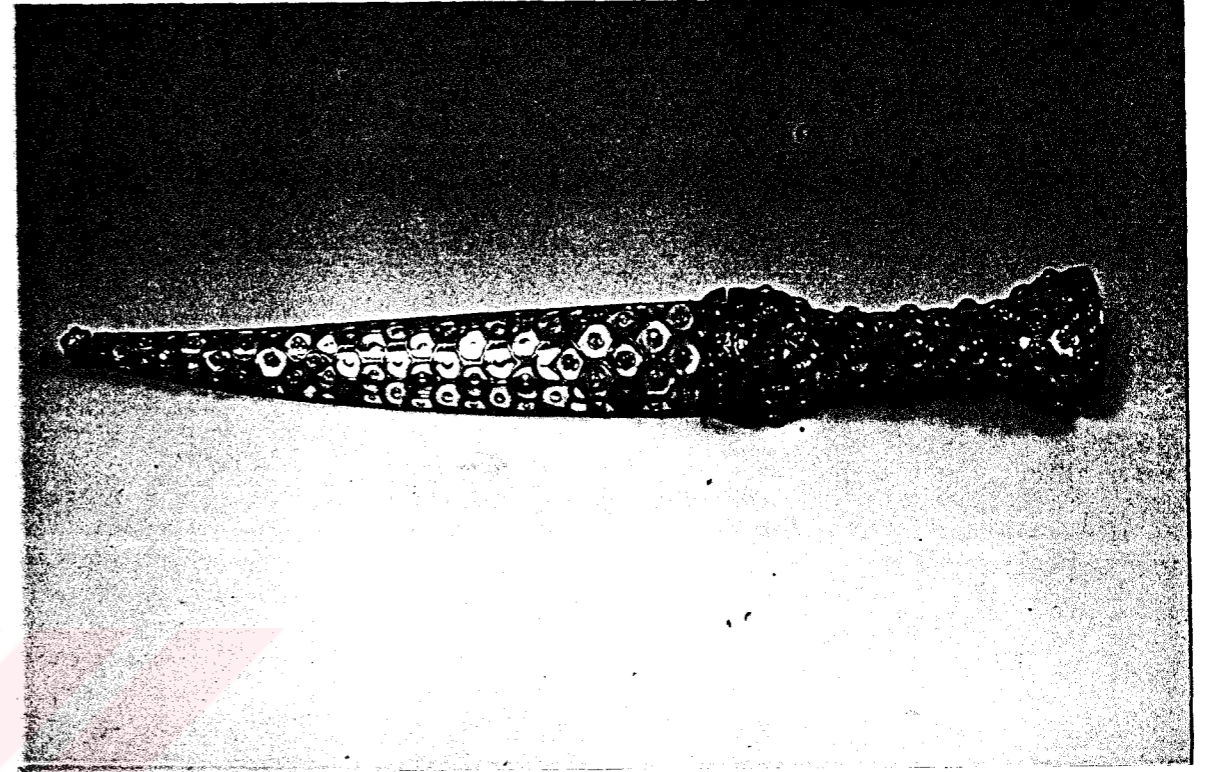
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:35 cm.

DEVİRİ : 18.yy.

ACIKLAMALAR -- (TANIMI)

Kabzası ve karnı balık sırtı şeklinde altın süslemeli olup araları neceflidir. Bunların çoğunun ortaları yakutludur. Kabza tepesinin etrafında bir sıra yakutla ortasında daha iri bir yakut'u vardır. Kın ucu altından, yuvarlak olup üzeri yakutludur. Uç taşının sonradan yerleştirildiği tahmin edilmektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 22

FOTOĞRAF

ADI : HANÇER

ENVANTER NO : 2/254

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

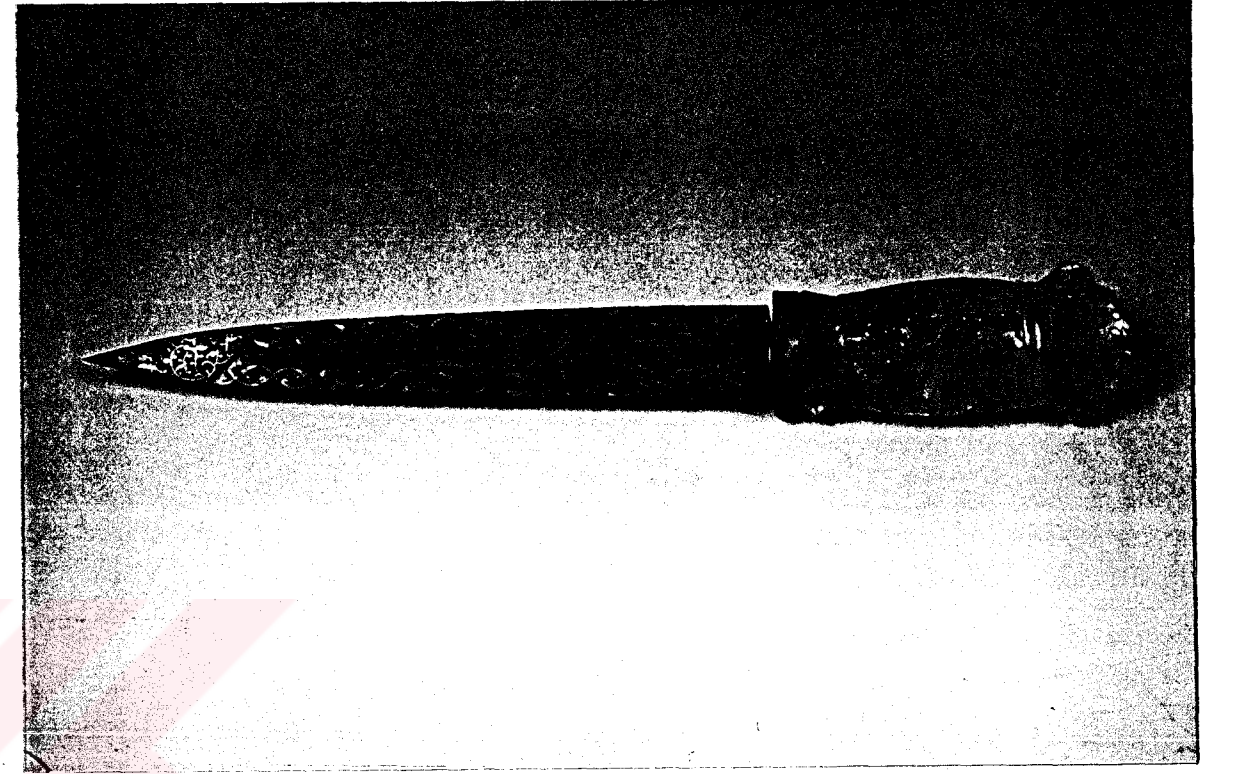
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:33 cm.

DEVİRİ : 16.yy.ilk yarısı(1514)

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Kabzası yekpare neceften olup üzeri hâk suretiyle altın yaldızlı olup bir kısmı dökülmüştür. Ve tepe kısmı oymalı, üzerinde Malik-el Mülk, ş,k,r,t 920 vefk yazılıdır. İki tarafında altı tane yakut'u vardır. Tabanı, ortası oymalı ve kakma süslemelidir. Arka yüzde yine Malik-el Mülk ş,k,r,t 920 Vefk ile feth-i Acem yazılıdır. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran seferi anısına yapılmıştır. 920 = 1514 tarihini vermektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Art Treasures of Turkey, Smithsonian Ins Washington
1966 (237)
F.Preyger Basılmamış Terfi Tezi İst. 1967 s.15-16
Anadolu Medeniyetleri III (E.80)
The age. of Sultan Süleyman the mag. Washington 1987 (91)
B.Bayoğlu ag. Semp. İst. 1991
B.Bayoğlu Necef ve Osmanlı Kuyumculuğu" Kültür ve Sanat 13 s.69

KATALOG NO : 23

FOTOĞRAF

ADI : TAŞLI-NECEF KULPLU BARDAK VE KAPAK

ENVANTER NO : 2/466

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:21 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Kulpu ve Bardağı yekparedir. Alt kısmı geniş ve yukarısı dardır. Hâk suretiyle üzerinde çiçek ve üzüm yaprakları yapılmıştır. Ve bunların arasına altın yuvalarla yakutlar konulmuştur. Kapağı konik ve üzeri aynı şekilde süslemeli etrafı altın çemberli ve üstü yakutlu ve tepesinde altın habbe üzerine uzun kabaşon bir zümrüdü vardır. Altından ve yanından çatlaktır. Avrupa ve Mughal sanatında aynı dönem örneklerine rastlanmaktadır.

2/ 468'e benzemektedir. (Res.32)

YAYINLANDIĞI YERLER:

C.Köseoğlu, The Treasury London 1987 (54)

KATALOG NO : 24

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KUPA

ENVANTER NO : 2/467

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 14 x 7,5 cm.

DEVİRİ : 16.yy. 2.çeyreği

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Geniş karınlı ve dar ağızlı ve madeni raptiyelerle kulpa bağlıdır. Etrafı mihrap şeklinde süslemelidir. Altı ve ağız tarafı çatlaktır. Kupaların erken bir örneğini teşkil etmektedir. Kapağı yoktur.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Anadolu Medeniyetleri III. Ist. 1983 (92)
The age of Süleyman the Magnificent. Washington 1987 (58)
B.Bayoğlu a.g. Semp. Ist. 1991

KATALOG NO : 25

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KULPLU BARDAK

ENVANTER NO : 2/468

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:18 cm.

DEVİRİ : 17-18.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Silindir biçimindedir. Kulpu ayrıca bağlıdır. Ayağı altından olup üzerinde bir sıra yakut vardır. Tüm yüzeyi ince altın tel işlenmiş, bu tel işlemlerin bir kısmı dökülmüştür. Aralarına altın yuvalar içinde yakut ve zümrütler serpiştirilmiştir. Ağız tarafı kırıktır. Buradaki taşların bir tanesi düşmüştür. Kapağın etrafı da altın çemberli ve üzeri yakutlu olup altın tel işlemeli yuvalar içinde yakut ve zümrütlerle süslüdür. Tepesinde ayrıca bir zümrüdü vardır.

2/466'ya benzer (Res.30)

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g.Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 26

FOTOĞRAF

ADI : NECEF ASKI

ENVANTER NO : 2/469

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

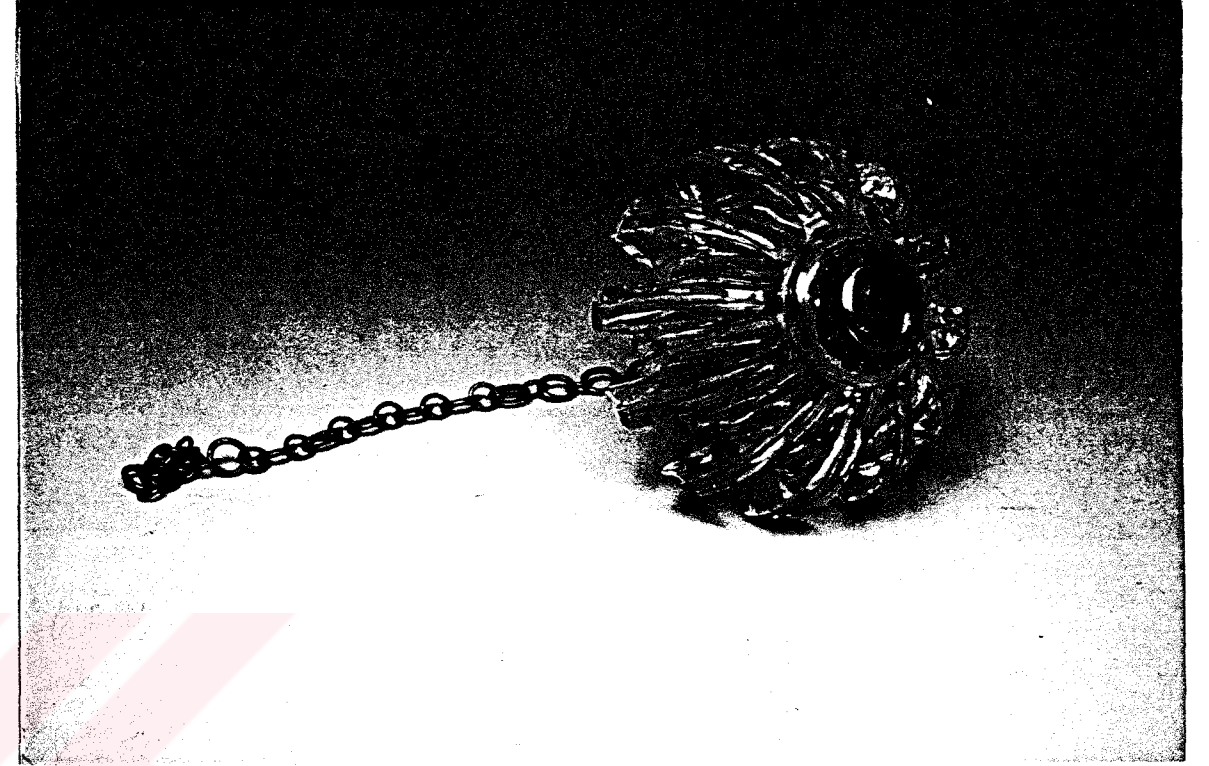
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 18 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Armudi şekilde olup altı kısmı şerh şeklinde ve yukarıya doğru oluklarla açılmaktadır. Altında altın bir yuva içinde zümrütü vardır. (2,5 cm. çaplı) yukarısında gümüşten, oluklu halkalı bir tepeliği vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 27

FOTOĞRAF

ADI : NECEF BARDAK

ENVANTER NO : 2/470

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 22 x 14 cm.

DEVİRİ : 15.yy.sonu (Gotik)

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı altın yaldızlı olup etrafı çiçek oymalı ve aralarında insan resimleri de bulunmaktadır. Yukarı kısmı konik olup üzeri fıstık kozası şeklinde tırtıllı iki tarafında iki zümrüdü vardır. Bardağı neceften olup çapı 14. cm.'dir. Etrafı kendinden kesme hatlıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Otto von Falke age. S.210
B.Bayoğlu ag. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 28

FOTOĞRAF

ADI : NECEF İBRİK

ENVANTER NO : 2/471

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:23 cm.

DEVİRİ : 15.yy.İlk yarısı (Gotik)

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı altın yaldızlı gümüşten olup gövdesi ve kulpu yekpare neceftendir. Emziği altın yaldızlı ve ejderha şeklindedir. Ağız ve kapak kenarı yine yaldızlı kapağa menteşe ile bağlıdır. Yarım küre şeklinde olan kapağın tepesinde sarı madeni, yuvarlak bir tepeliği vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Otto von Falke age. s. 209

B.Bayoğlu ag. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 29

FOTOĞRAF

ADI : NECEF MAŞRAPA

ENVANTER NO : 2/472

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

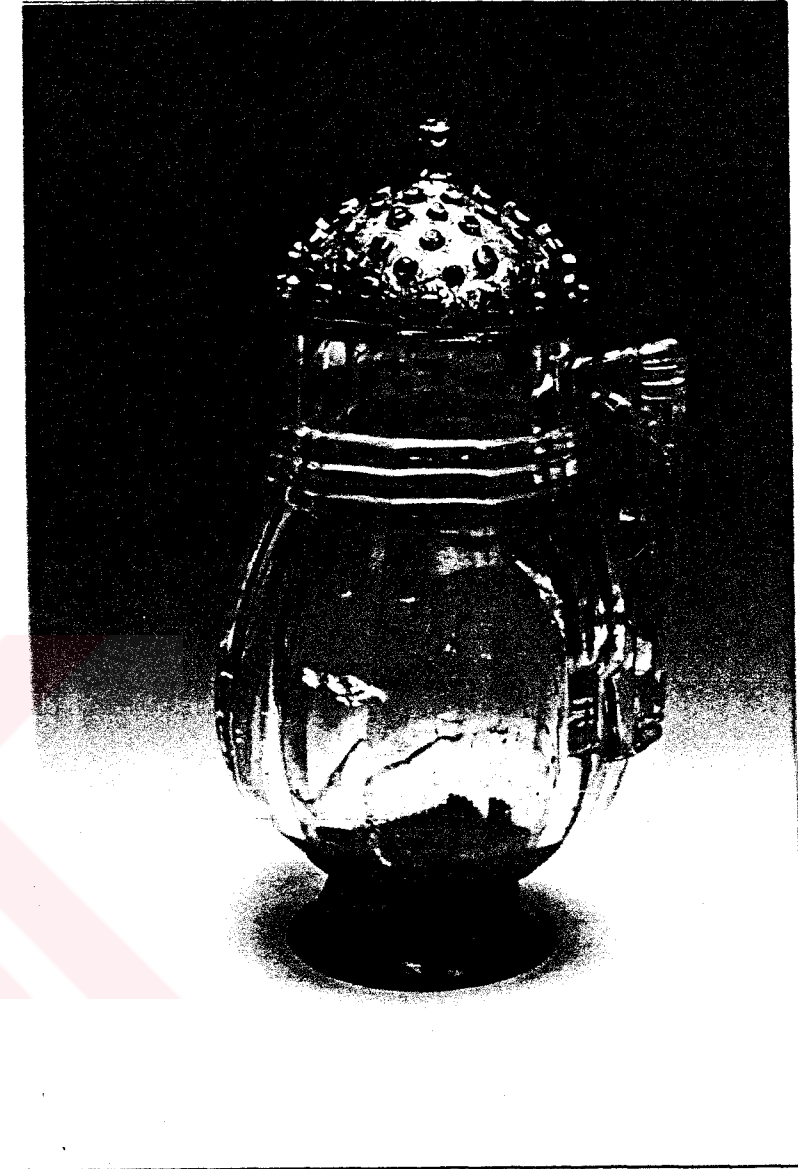
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:32 cm.

DEVİRİ : 15.yy.(Gotik)

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı sarı yıldızlı gümüştedir. 20 cm. boyunda olan maşraba yekpare neceften ve kulpu da yekparedir. Etrafı kendinden tıraşlı ve ağza yakın kısmında yine üç sıra oyma süslemelidir. Ağız altın çemberlidir. 9 cm. çapında olan kapağı altından olup üzeri hâk suretiyle çiçek işlemelidir. Yuvalar içinde zümrüt ve yakutlarla süslüdür. Kapağın tepesinde büyükçe bir zümrüt vardır. Karnında çatlağı vardır. Gotik stilde Burgonya işçiliğini göstermektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Otto von Falke age. s. 209

B.Bayoğlu ag. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 30

FOTOĞRAF

ADI : NECEF İBRİK

ENVANTER NO : 2/473

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan Intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 28,5 x 16 x 12 cm.

DEVİRİ : 17-18.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Yekparedir. Karnı yassı olup, ikitarafı oyukça ve bir tarafında düşmüş olan emziğin deliği vardır. Ayağın etrafında altın çember üzerinde bir sıra zümrüt vardır ve buradan itibaren ağız kısmına kadar üzeri hak suretiyle çiçek süslemelidir. Bunların arasında altın yuvalar içinde zümrüt ve yakutlar yer alır. Ve 9 cm. yüksekliğinde yuvarlak bir kapağı olup üzeri kesme ve altın yuvalar içinde yakutludur. Kapaktaki taşlardan 7 ve sürahiden 1 ve ayağı üzerinde de 1 taşı yuvalarıyla birlikte noksandır. Üzerinde bir kırık ve çatlağı vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

C.Köseoğlu a.g.e. Treasury, Londra 1987 (67)

C.Köseoğlu a.g.e. Treasury, Tokyo 1980 (35)

B.Bayoğlu a.g.Semp Ist. 1991

KATALOG NO : 31

FOTOĞRAF

ADI : NECEF MATARA

ENVANTER NO : 2/474

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan Intikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

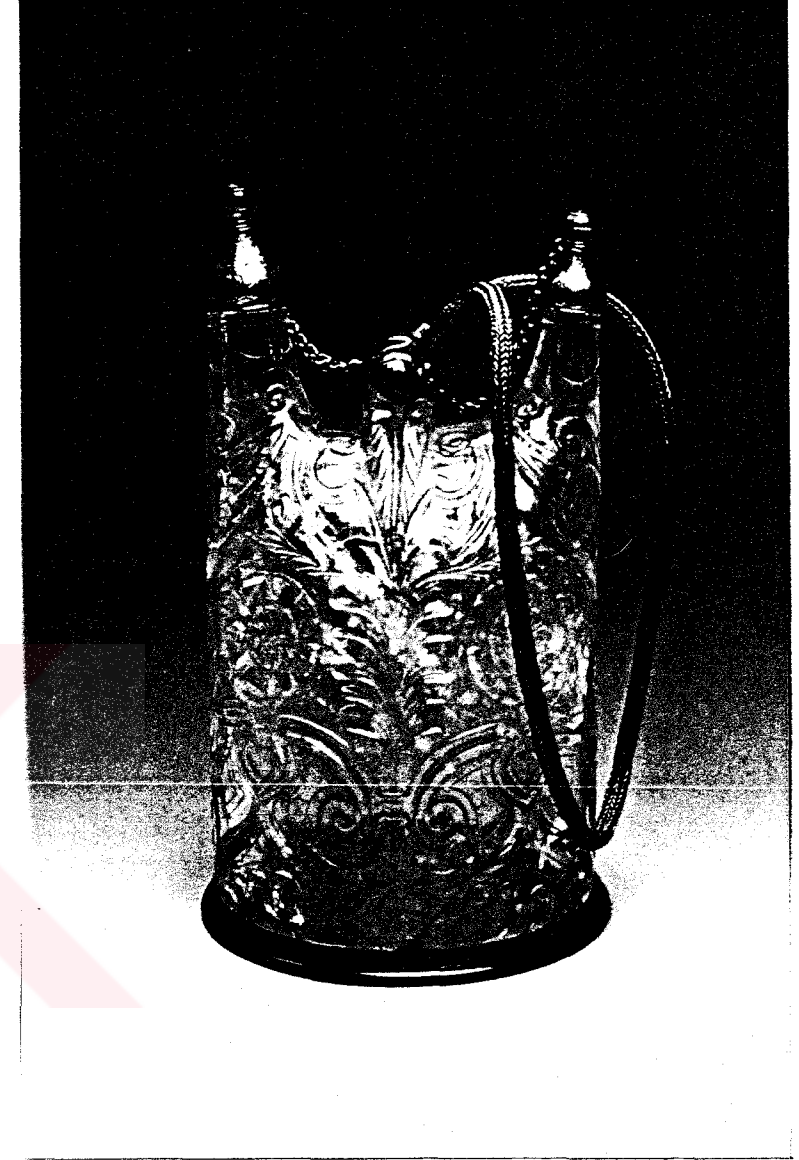
ÖLÇÜLERİ : 25 x 15 cm.

DEVİRİ : 16.yy.saha

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Silindir şeklindedir. Baş tarafında iki tane emzik ve ortasında askı yeri bulunmaktadır. Gövdesinde yüksek kabartma olarak dört tane gül şeklinde ve etrafında çeşitli şekillerde çiçek süslemesi bulunmaktadır. Yine ortasındaki altın örme kordonu üç yakutlu bir raptiye ile bağlıdır. Kaidesi gümüş çemberlidir. Emziklerdeki altın kapakların tepesinde birer yakut vardır, bunlar birer altın zincirle bağlıdırlar.

2/484'e form olarak benzerlik gösterir.(Res.45)

YAYINLANDIĞI YERLER:

"Altın Hazine Matarası"
F.Çağman, TSM yıllık 2 ist. 1987 s.96 r,7
B.Bayoğlu a.g. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 32

FOTOĞRAF

ADI : NECEF GÜLABDAN

ENVANTER NO : 2/476

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:18 cm.

DEVİRİ : 17.yy.sonları

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı neceften çiçek şeklindedir. Oval karın kısmı neceften ve yanları altındandır. Bu oval kısmın üstü altından bir küreden sonra uzunca bir necef bölüm ve tepede altın bir zümrütle sonuçlanmaktadır. Karnının bir tarafında bir zümrüt vardır. Diğer tarafındaki düşmüştür. Altın kısımları yuvalar içinde yakutlarla süslüdür.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 33

FOTOĞRAF

ADI : NECEF LİHYE-İ SAADET MAHFAZASI

ENVANTER NO : 2/477

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

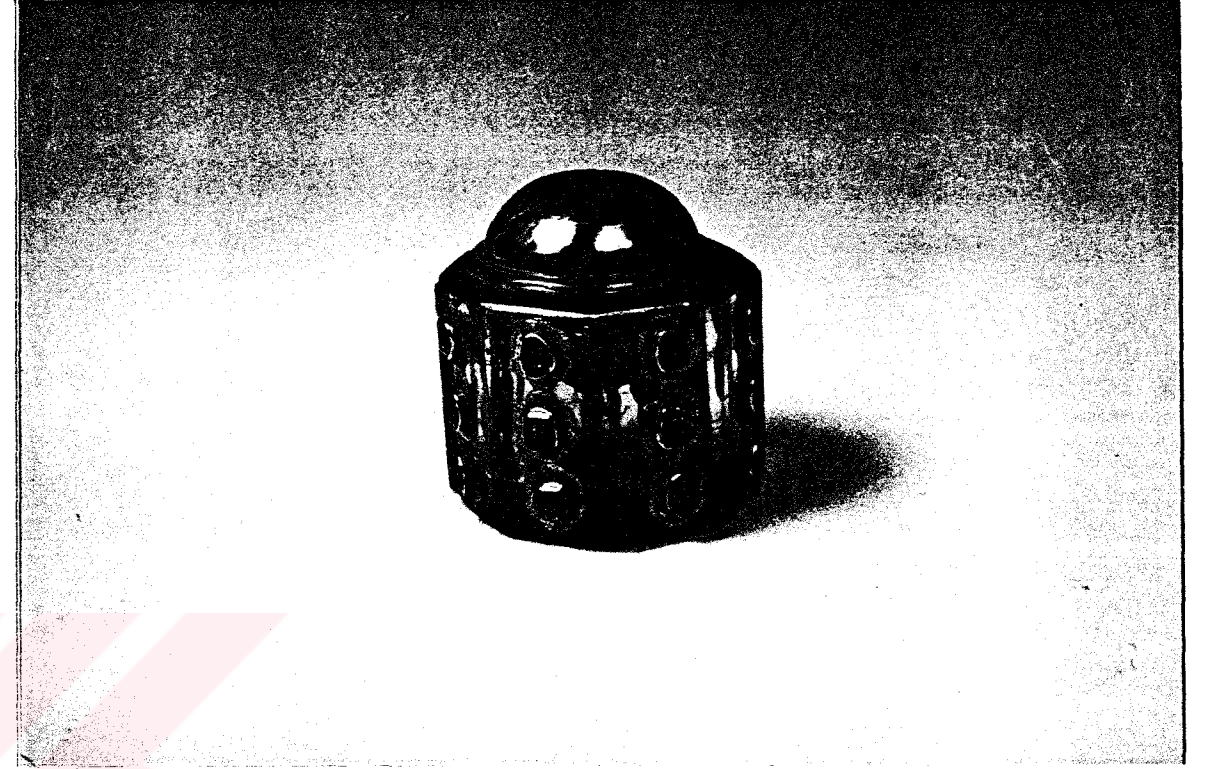
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 5,5 x 3,5 cm.

DEVİRİ : 16.yy.sonu

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sekiz köşeli ve her yüzünde altın yuvalar içinde üçer yakut vardır. Kapağı altın yıldızlı gümüştedir. Küçük bir mürekkep hokkasına benzemektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 34

FOTOĞRAF

ADI : NECEF YAZI ÇEKMECESİ

ENVANTER NO : 2/479

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

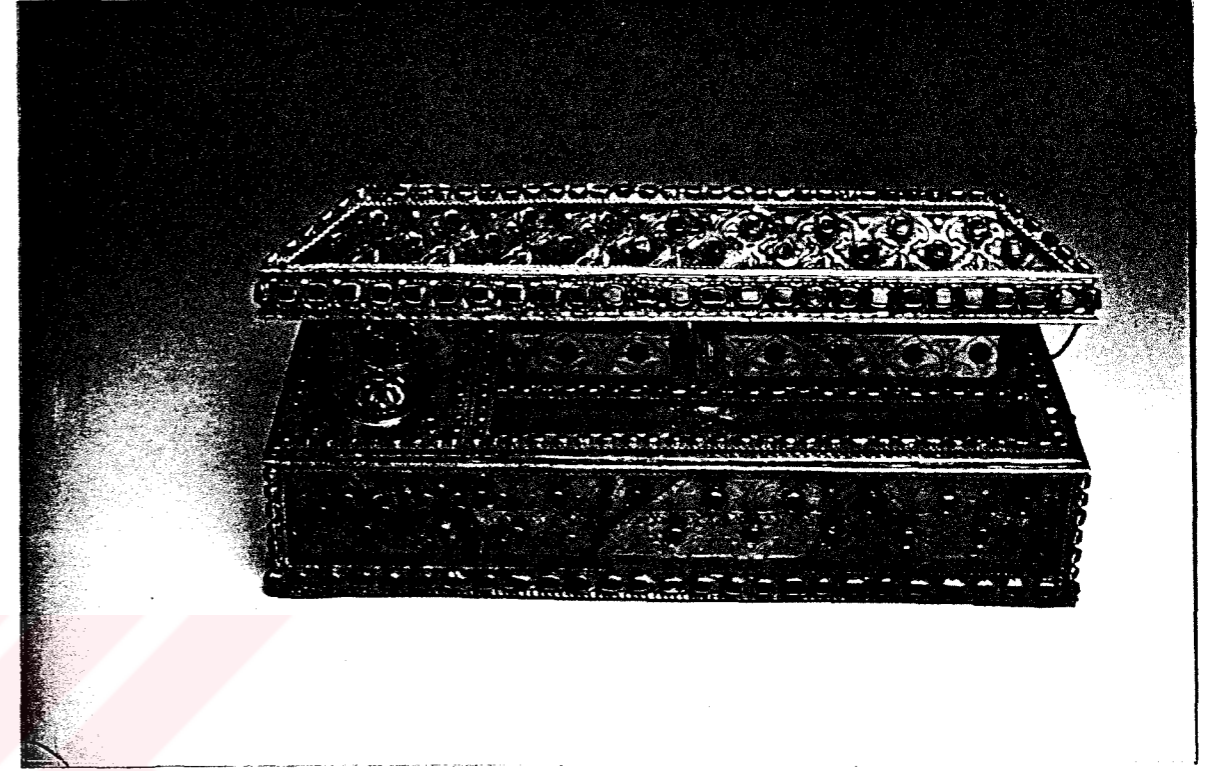
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 30,5 x 12 x 11,5 cm.

DEVİRİ : 16.yy.2.yarısı

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Alt kısmı dikdörtgendir. Ayağı, dört taraftaki necef kısmı tutan çemberler altından ve bunların üzeri yakut ve zümrütlerle süslüdür. Kapağın etrafı meyilli dört parçanın üzerine dayanmıştır. Altın çemberle tutturulmuş ve üzerileri de yakut ve zümrütlerle süslüdür. Necef aksamı tümüyle kendinden oyma çiçekli ve üzerinde yüksek altın yuvalar içinde yakut ve zümrütlerle süslüdür. İçinin etrafı yine altın çemberli ve üzerleri yakut ve zümrütlüdür. Kapakları altın yuvalar içinde yakutlu ve kalem konacak yeri iki kısma ayrılmıştır. Ön cephesindeki necef iki yerinden çatlaktır. Arka tarafındaki de yine iki yerinden çatlaktır. Bir yakutu noksandır. Kapağı tutacak altın zinciri vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

The age. of Süleyman The mag. Washington 1987 (59)

B.Bayoğlu ag. Semp. İst. 1991

KATALOG NO : 35

FOTOĞRAF

ADI : NECEP FİNCAN VE TABAK

ENVANTER NO : 2/480

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : Çapı 9cm(Fincan) 10cm(Tabak)

DEVİRİ : 20.yy.

ACIKLAMALAR -- (TANIMI)

Ayağı kendinden olup kulpu gümüş üzerine bir sıra pırlan-
talıdır. Tabağın ortasında fincanın ayağının girmesine
mahsus bir yuvası vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 36

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KUTU

ENVANTER NO : 2/481

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan Intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 7 x 4 cm.

DEVRI : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Gövdesi neceften ve ayağı ile kapak ağzı altın çemberli ve üzeri yakutludur. Kapak, ufak bir altın menteşe ile bağlı olup kutu ve kapağın üzeri altın tel işlemeli yakut ve zümrütlerle süslüdür. İçinde dörder cm. boyunda silindir şeklinde altın üzerine mineli ve sakal-i şerif konacak iki mahfaza vardır. Mughal işi olmalıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 37

FOTOĞRAF

ADI : NECEF ZARF

ENVANTER NO : 2/482

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:7 cm.

DEVİRİ : 18.yy.

ACIKLAMALAR -- (TANIMI)

Ayağın etrafı altın çemberli ve üzeri bir sıra yakut ve zümrütlüdür. Bunun üstünde mineli bir pafta vardır ve sonraki necef boğumun üzeri de yine zümrütlüdür. Gövdesi traşlı, çanak kısmında altın yuvalar içinde üçer yakut vardır. Ağız altın çemberli ve üzeri kırmızı mine işlemeli, içinin ortasında bir yakutu vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 38

FOTOĞRAF

ADI : TAŞLI NECEF MATARA

ENVANTER NO : 2/484

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 32,2 x 15,5 cm.

DEVİRİ : 16.yy.son çeyreği

ACIKLAMALAR (TANIMI)

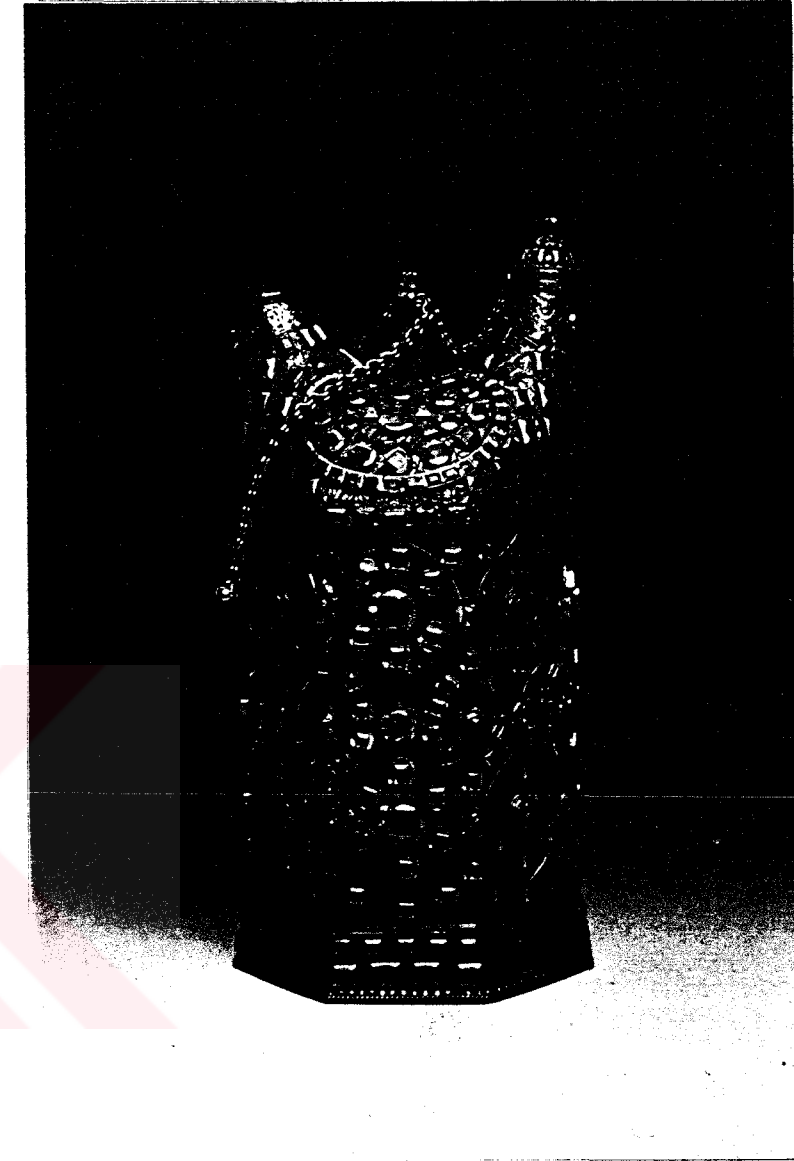
Gövdesi 17 cm. yüksekliğinde som neceften sekizgen olarak oyulmuştur.

Üst kısmı ve kaidesi altından yapılmıştır.

Kapak kısmı iki emzikli ve üzeri çiçek süslemeli, yuvalar içinde yakut, elmas ve zümrütlerle bezelidir. Altın emzik kapaklarından biri düz daire şeklinde, diğeri meşe palamutu biçimli, üst kısmı yakutlu, tıpasının içi firuzeli tepeliklidir. Bu iki ağzın ortasında büyükçe bir altın raptiyeye çiftli altın zincir bağlıdır.

Necef gövde, bükümlü altın tellerle oval madalyalara ayrılmış, içleri çeşitli büyüklükte altından, çiçek şeklinde yuvalı yakut ve zümrütlerle bezenmiştir.

Altın kısımlar hafif kabartma çiçek ve yapraklarla doldurulmuş, ayrıca düz kesimli yakut, zümrüt ve elmaslarla süslenmiştir. İşçilik, taş kesimleri ve yuva biçimleri, 16. yy. son çeyreğindeki saray kuyumculuğuna uygundur.

YAYINLANDIĞI YERLER:

- C.Köseoğlu, a.g.e. Tokyo 1980 (23)
Anadolu Medeniyetleri III, İst. 1983 (212)
S.Türkoğlu "Saray Kuyumculuğu" Sanat Dünyamız II no.lu 34 1985
s. 12-17
C.Köseoğlu a.g.e. Londra 1987 (56)
The age of Süleyman the magnificent, Washington 1987 (60)
B. Bayoğlu a.g. semp. İst. 1991

KATALOG NO : 39

FOTOĞRAF

ADI : NECEF MAŞRAPA

ENVANTER NO : 2/489

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:11 cm.

DEVİRİ : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Kendinden ayaklı ve etrafı dilimli olup sarı maden saplıdır.
Batı sanatının örneğidir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 40

FOTOĞRAF

ADI : NECEF TAŞLI KAPAKLI BARDAK

ENVANTER NO : 2/490

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan Intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

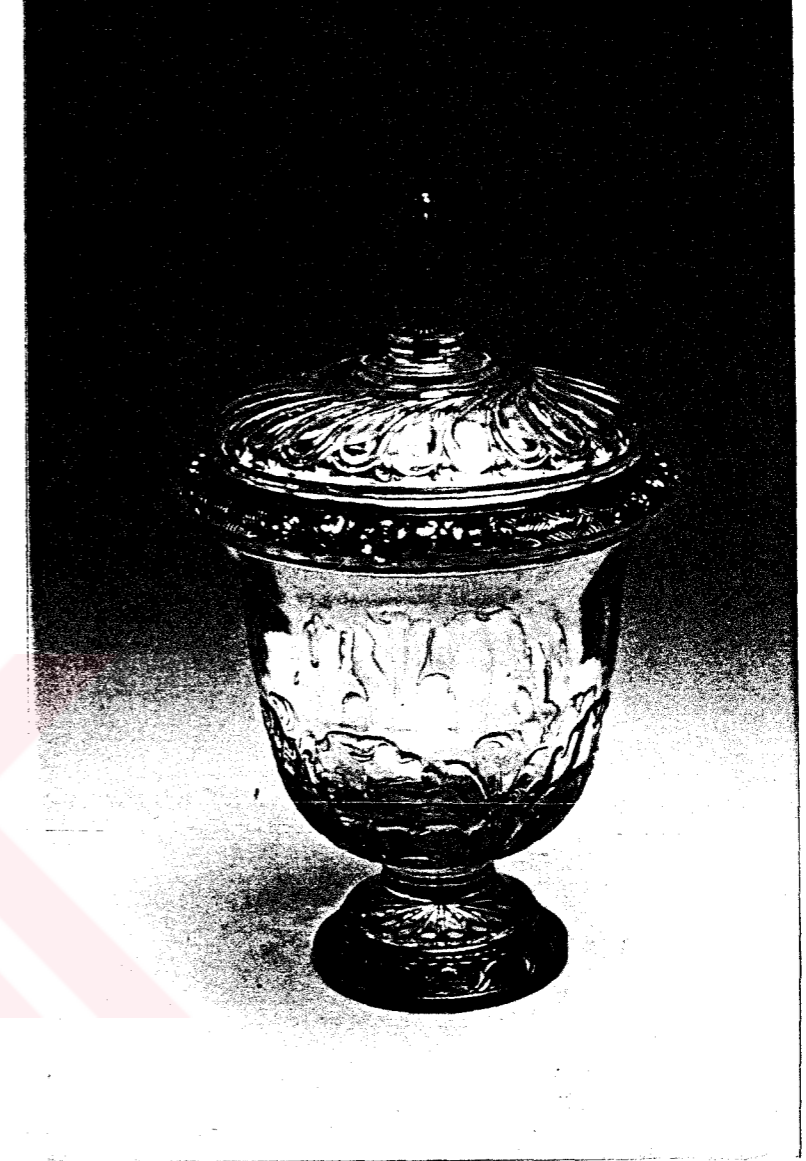
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:15 cm.

DEVİRİ : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ayağı altın çemberli ve ayağı ile bardağın alt kısmı kendinden kabartma yaprak ve çiçek süslemelidir. Ağı altın çemberlidir. Kapağın etrafı yine altın çemberli ve dört tarafında kabartma dallar üzerinde yine yakut ve elmaslar vardır. Tepeliği sivri ve üzeri dilimli bir zümrüitten olup bunun tepesinde de bir elmas vardır. Kapağın ortası kendinden helezoni(Mühani) dilimlidir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 41

FOTOĞRAF

ADI : NECEFLİ GÜMÜŞ TEPSE

ENVANTER NO : 2/491

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 47 x35 cm.

DEVRI : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Altı adet ejder ayaklı, içi baştanbaşa çeşitli şekil ve boyutlarda yuvalar içinde necef paftalarla süslüdür. Fasatlı kesilmiş, 7 cm. çapında sarı topaz bir taş ortasında yer alır. İç kenarlı kabartma çiçekli ve çepeçevre yakut ve firuze taşlarıyla süslemelidir. İğne başı kadar dört firuzesi noksandır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Yayınlanmamıştır.

KATALOG NO : 42

FOTOĞRAF

ADI : NECEF TAŞLI YAZI ÇEKMECESİ

ENVANTER NO : 2/492

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

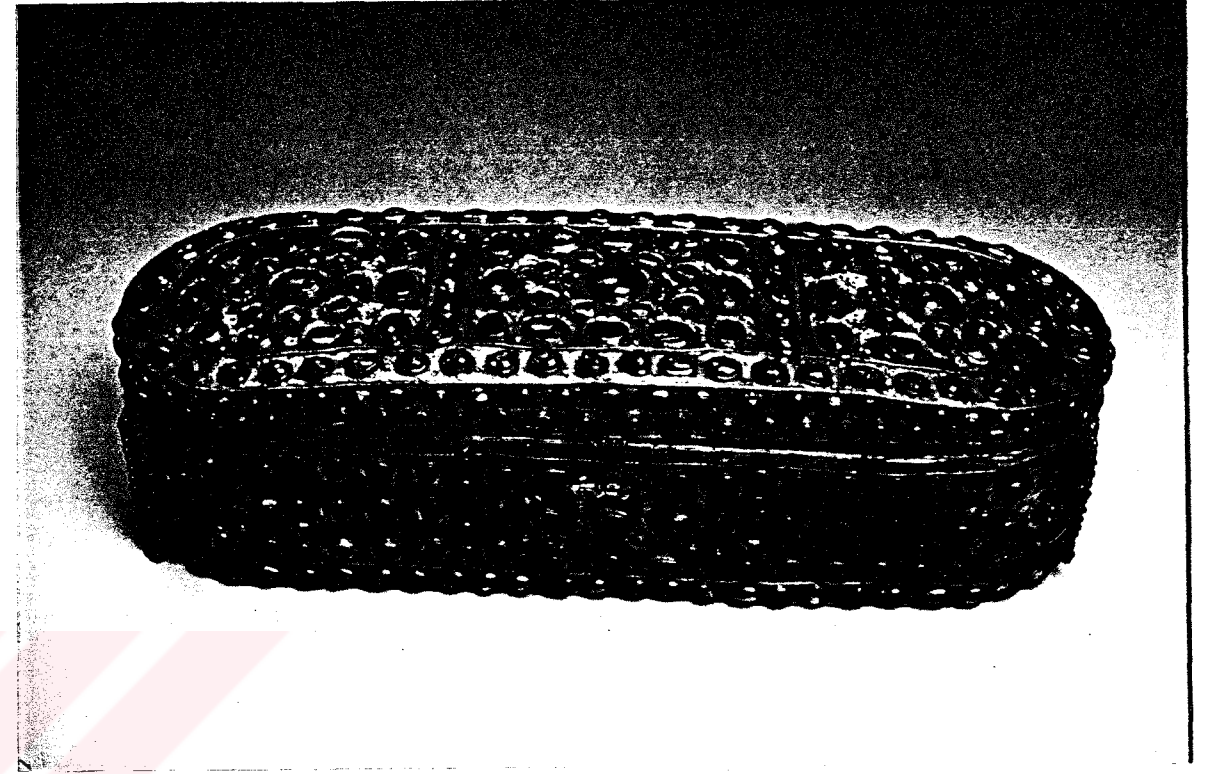
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 34 x 10 x 10 cm.

DEVİRİ : 16.yy. 2.yarısı

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ahşap üzerine içi dışı altı altın kaplamalıdır. Etrafı ve kapaküstü ve daire şeklinde olan iki yanları necef paftalıdır. Ve bu paftaların, kapak ağzı, kenarları altın çemberlidir. Çemberlerle necef aksamının üzerleri altın yuvalar içinde çeşitli boyutlarda yakut ve zümrütlerle süslüdür. Necef aksamının içi beyaz üzerine mavi ve kırmızı çiçekli foyalı kağıtla kaplıdır. İç kısmında iki hokka ve rihdanlığı vardır. Bunların üzeri altından ve siyah savat çiçekli yuvalı yakut, elmaslarla süslüdür. Kapağı tutacak zincirler ve anahtar ile zinciri altındandır. Menteşelerinden birinin üzerindeki altın kaplamalardan bir parçası düşmüştür.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 43

FOTOĞRAF

ADI : NECEF TABAK

ENVANTER NO : 2/493

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

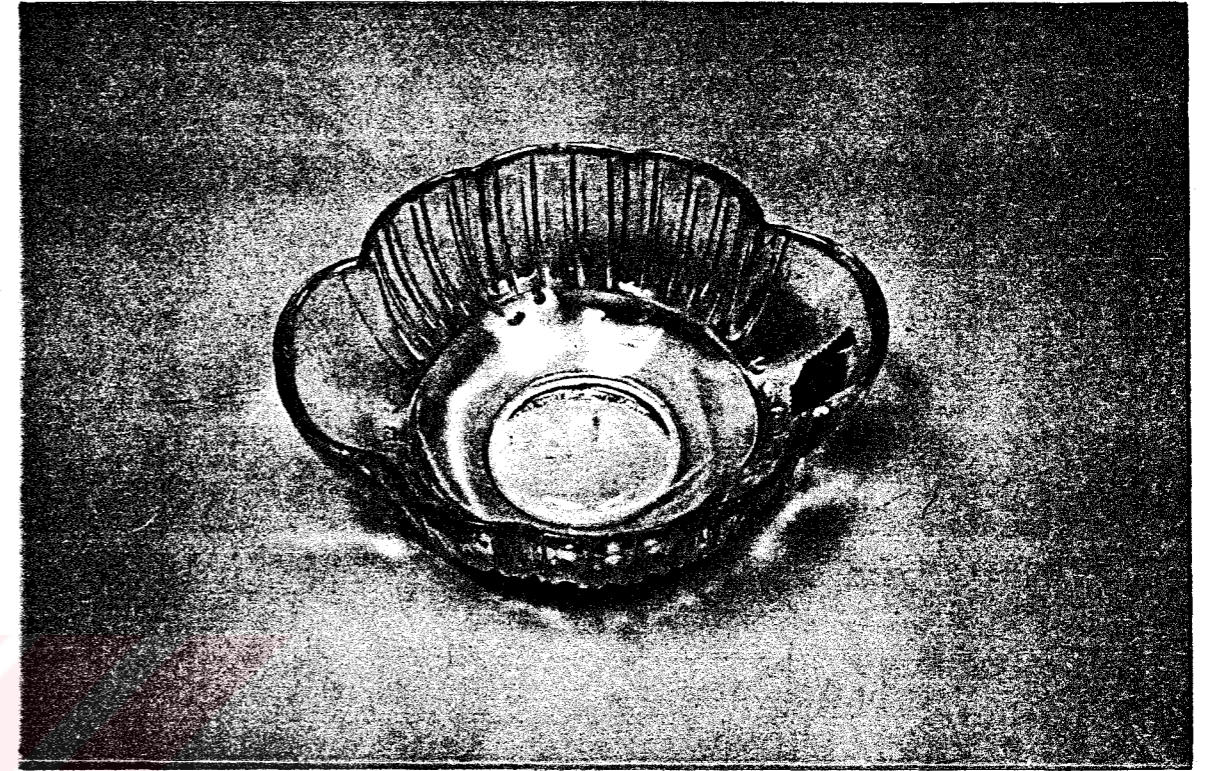
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 14 x 17 cm.

DEVİRİ : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Etrafı kendinden dilimli ve oluklu olup kendinden ayaklı,
ortası çukurdur. Ağız kırıktır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 44

FOTOĞRAF

ADI : NECEF BASTON SAPI

ENVANTER NO : 2/494

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

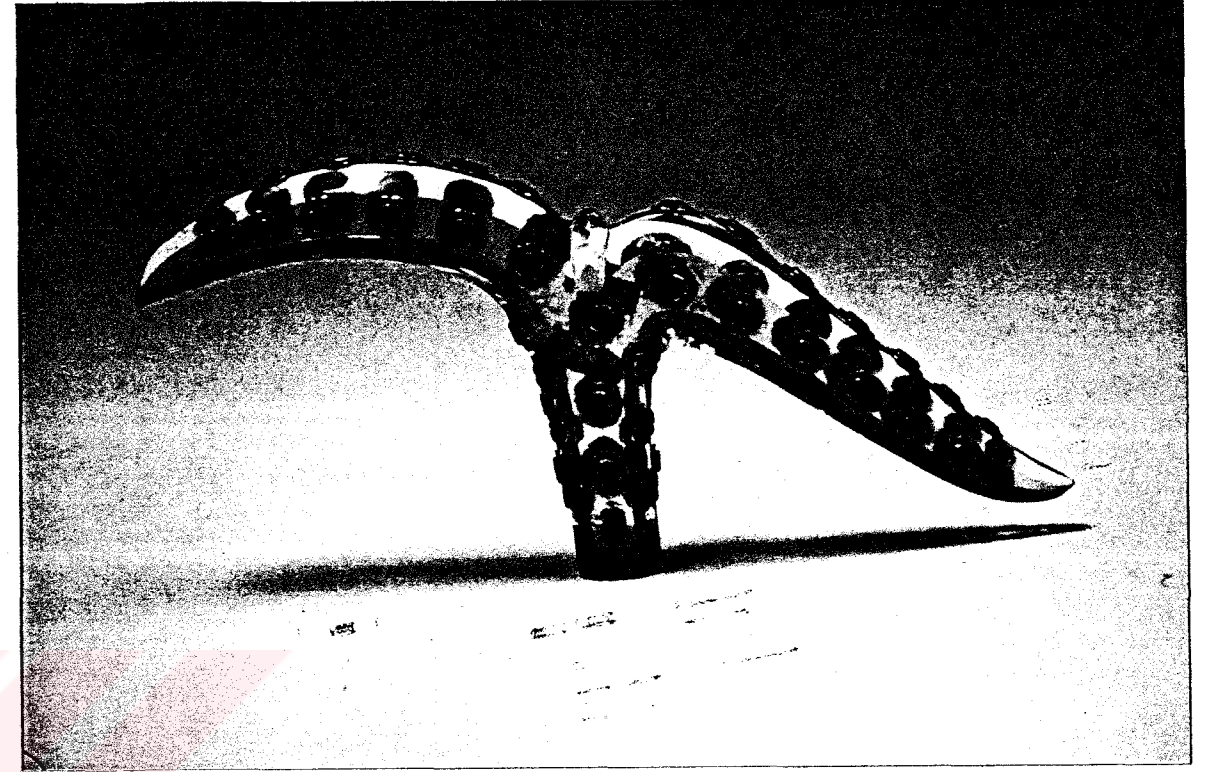
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 12 x 5 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Bir ucu aşağıya doğru kıvrık ve ucu sivri ve diğeri yukarı doğru kavislidir. Üzerleri altın yuvalar, içinde zümrüt ve yakutlarla süslüdür. Uç taşı düşmüştür.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 45

FOTOĞRAF

ADI : NECEF PARÇASI

ENVANTER NO : 2/497

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 10 x 7,5 cm.

DEVİRİ : 20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Necef oyularak Avrupa tarzında çiçeklerle süslenmiştir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 46

FOTOĞRAF

ADI : NECEF ÇEKMECE

ENVANTER NO : 2/504

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

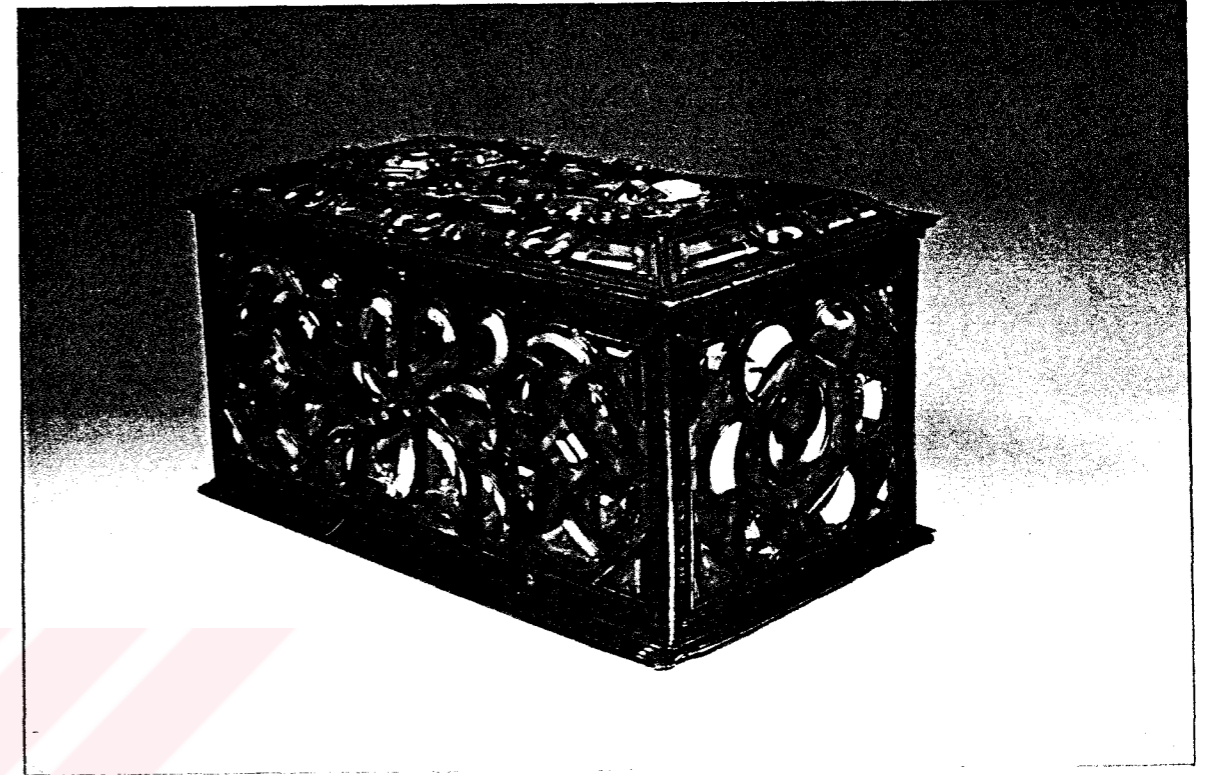
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 43 x 21 x 21 cm.

DEVİRİ : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Altı gümüşten yapılmış olup ortasında badem şeklinde necef paftalarla süslüdür. Yüzu ve arkası yine gümüşten olup yine badem şeklinde ve üç köşe necef ve etrafı tıraşlı paftalarla süslüdür. İki yanının ortasında neceften ay ve etrafında yarım daire şeklinde üçgen necef paftalar vardır. Kapağın üzerinde etrafında dikdörtgen ve oval ve ortasında çiçek şeklinde üçgen ve etrafı tıraşlı necefler bulunmaktadır. Etraf çerçeveleri tamamen minelidir. Kapaktaki çiçeklerden birinin göbeğindeki yuvarlak necef düşmüştür. Yine ön ve arkasındaki necef süslemenin göbeklerindeki parçalarda noksandır. Arka kısmındaki mine çerçevenin tümüyle ve yan tarafında 10 cm. bir kısmı noksandır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 47

FOTOĞRAF

ADI : NECEF FIÇI ŞEKLİNDE MATARA

ENVANTER NO : 2/505

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 17 x 5,5 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Çift gümüş çember ayaklı fiçi şeklinde ve ortası tümsekli olup iki başı kendinden olukludur. Tepelerinin ortası yuvarlak ve oyuktur. Ne amaçla yapıldığı kullanıldığı anlaşılmamaktadır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 48

FOTOĞRAF

ADI : NECEF PARÇASI

ENVANTER NO : 2/520

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

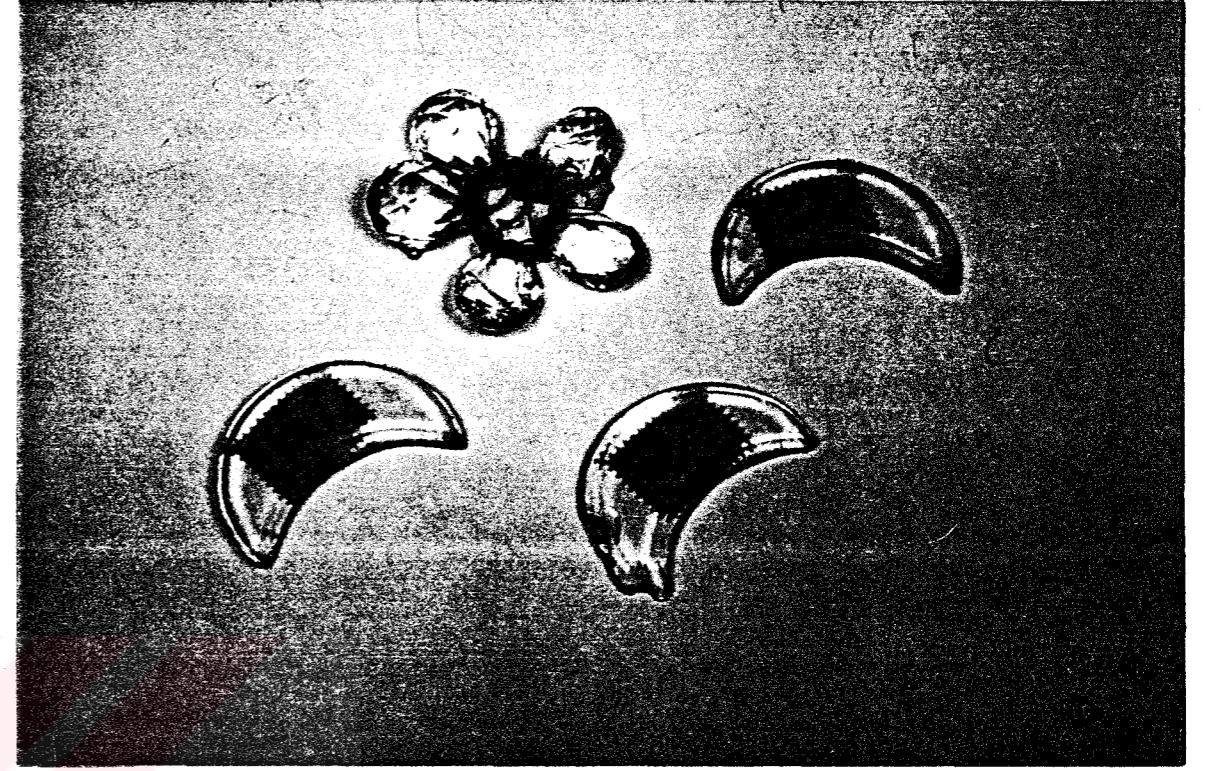
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 8 x 3,5 cm.

DEVİRİ : 18-19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Yarım ay şeklinde olup ortalarında birer süsleme vardır.
Altı adedi bir envanter numarasına kayıtlıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 49

FOTOĞRAF

ADI : NECEFLİ TOPUZ

ENVANTER NO : 2/693

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan intikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

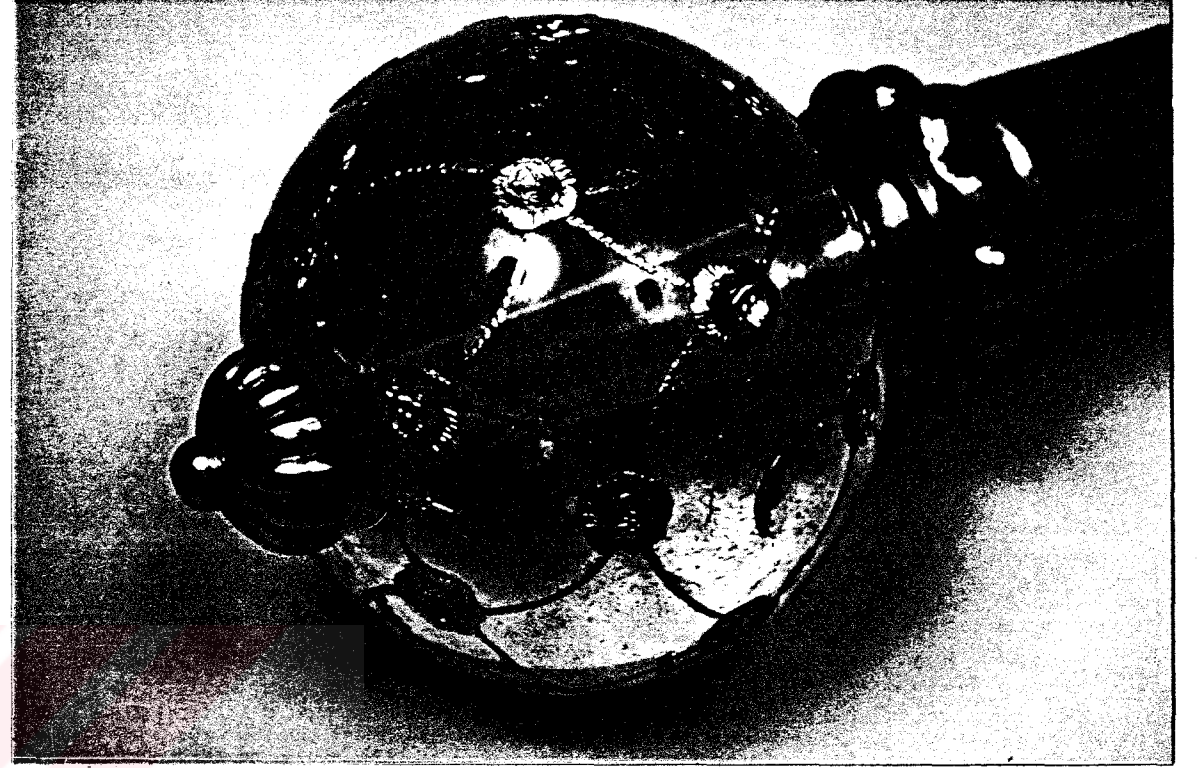
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:60 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı abanozdan olup yuvarlak oluklu ve iki başı altı kaplamalı ve uzantılıdır. Topuzu neceften ve yuvarlaktır. Üzerinde altın kakma ile telden yaprak ve çiçek işlemelidir. Dilimli bir altın tepeliği vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 50

FOTOĞRAF

ADI : NECEF ŞEŞBER

ENVANTER NO : 2/696

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

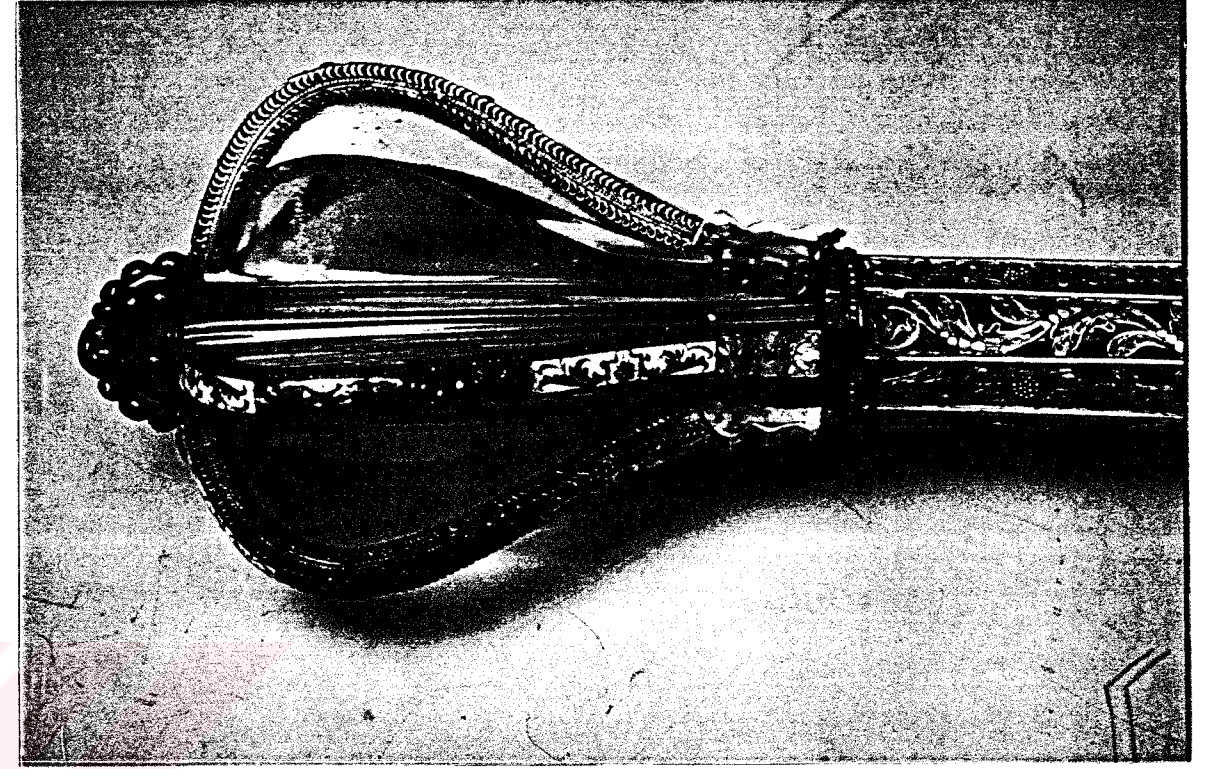
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:45 cm.

DEVİRİ : 18-19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapın 20 cm. burmalı neceften olup burmaların arası gümüş tellidir. Sap tepesi kırıktır. Sapın geri kalan kısmı gümüşten ve üzeri telkari çiçek işlemelidir. Şeşber, neceften olup kanatların dış kısımları gümüş çerçeveler içinde üzerleri altın yaldızlı mine işlemelidir. Bu mineli çerçevelerden ikisi yoktur. Tepesinde gümüş yuvalar içinde yakutlar vardır. İki tanesi düşmüştür. Minelerin bir kısmı dökülmüştür.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 51

FOTOĞRAF

ADI : TAŞLI TOPUZ

ENVANTER NO : 2/703

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:77 cm.

DEVİRİ : 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı abanozdan ve burmalıdır. İki başları yine burmalı altın kaplıdır. Necef topuzu armudi şekilde dilimli ve sapa bitişik yeri necef boğumludur. Her dilimin üzerinde boğum yeri ile tepe etrafında altın kakma çiçekleri vardır. Tepesinde yine altın çemberi vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 52

FOTOĞRAF

ADI : TAŞLI TOPUZ

ENVANTER NO : 2/704

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:70 cm.

DEVİRİ : 18-19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı siyah kadife kaplı ve iki tarafı altın yaldız gümüşlü ve helezoni şekilde kendinden kabartma çiçek süslemelidir. Necef topuzu oval şekilde dilimli ve tepesi çıkıntılı sapa, gümüş bilezikten gelen hurmalı gümüş uzantılarla bağlıdır. Kadifesi harapçadır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 53

FOTOĞRAF

ADI : GÜMÜŞ SAPLI KAMÇI

ENVANTER NO : 2/711

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

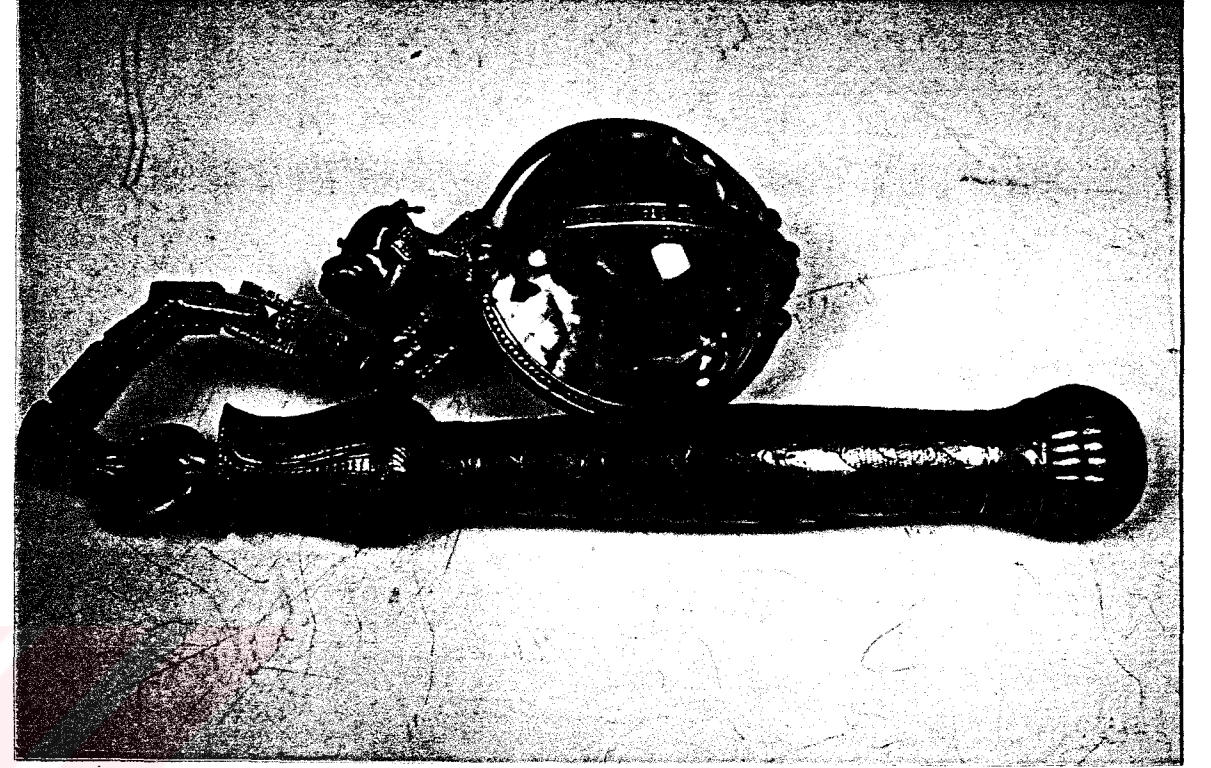
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:40 cm.

DEVİRİ : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapın bir kısmı silindir biçiminde ve başı boğumlu ve üzeri altın yıldız çiçeklidir. Diğer uçtaki lale biçimli çiçeğin içinden dikdörtgen şekilli altın yıldızlı zincir sırası uzanmaktadır. Sapa bir halka ile bağlı dört adet raptiyenin ucunda, tepede bir çiçeğe bağlanmış mahfaza içinde her tarafı tıraşlı ve kürevi bir nefes topuzu vardır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 54

FOTOĞRAF

ADI : GÜMÜŞ SAPLI KAMÇI

ENVANTER NO : 2/713

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

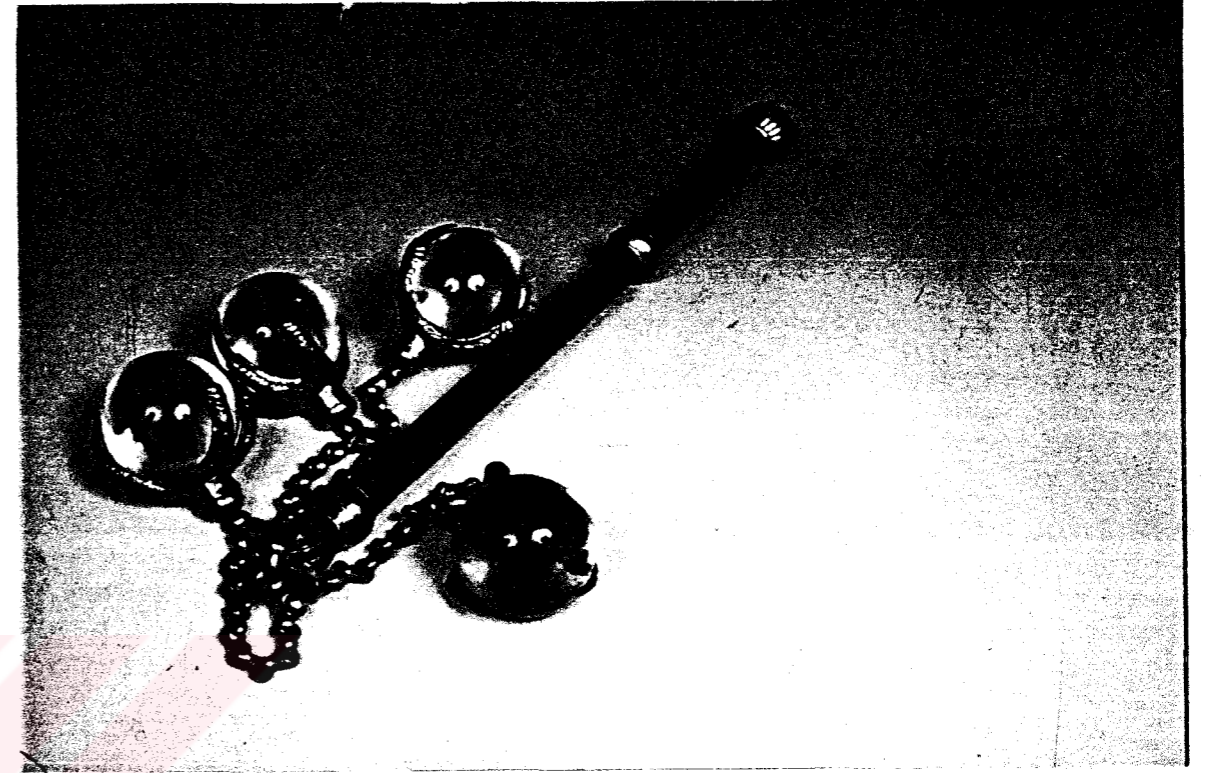
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:55 cm.

DEVRI : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı gümüştedir. Üç boğumlu sarı yaldızlıdır. Sapa bağlı dört adet altın yaldızlı zincire yine altın yaldızlı şahin pençeleri içinde yuvarlak birer nefes topuz bağlıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 55

FOTOĞRAF

ADI : TAŞLI NECEF GÜRZ

ENVANTER NO : 2/727

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:80 cm.

DEVİRİ : 16.yy.başı

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı silindir biçiminde ve altın yaldızlıdır. İki kısımdan oluşmaktadır. Üzeri oyma süslemeli ve sülüs hatla 8 sıra kitabelidir. Bundan sonra üzeri tıraşlı yuvarlak bir necef boğum gelmektedir. Bunun üzeri altın yuvalar içinde zümrüt ve yakutludur. Bu boğumdan sonra konik ve büyük yekpare bir necef bulunup üzeri tıraşlı, alt ve üstü altın yuvalı zümrüt, yakut, firuzelerle süslüdür. Bu topuzun etrafındaki gümüş çembere bağlı zincirlerin ucundan sekiz tane armudi şekilde dilimli ve tepesinde yakut ve firuze bulunan gümüş topuzlar sarkmaktadır. Sapın topuza yakın yerinde sülüs hatla yazılmış kitabe okunmaktadır.

Dest-i Sultana yaraşır bu murassa saluk
Halk-ı aleme kılıcın salsa felekte layık
Oldu billur ta reşk-i felek minafan
N'ola, el üzre tutarsa anı şah-ı fayık
O, silahıyla çıkıp saytüsseda afaka
Düşmene kılın anı galip mutlak-ı halik
Ejder asa anı zincire çekerlerse n'ola
Vasfını etmede dembeste zeban-ı natık

YAYINLANDIĞI YERLER:

Anadolu Medeniyetleri III. (E. 221)

KATALOG NO : 56

FOTOĞRAF

ADI : NECEF SATRANÇ TAKIMI

ENVANTER NO : 2/1372

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ:

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

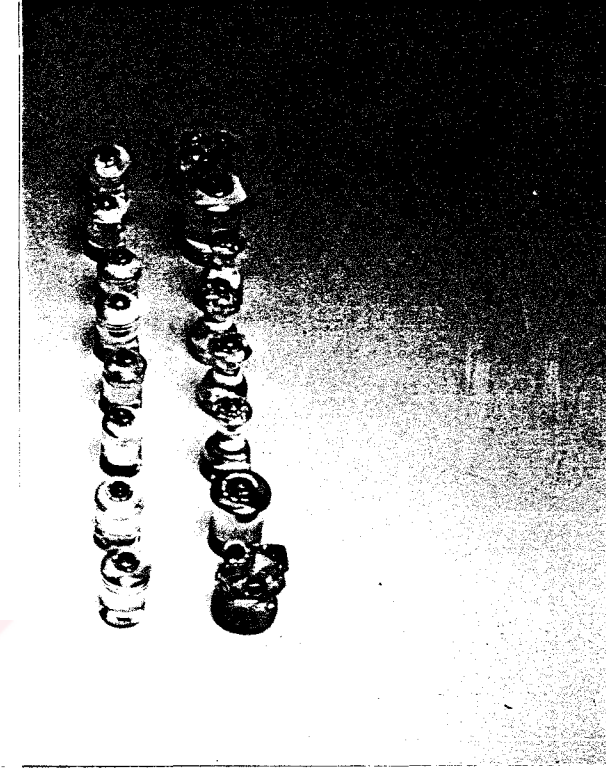
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 2,5 - 3,5 cm.

DEVRI : 16-17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Muhtelif şekil ve boyutlarda neceften olup, 14 adedinin tepelerinde altın yuvalar içinde birer zümrüt ve iki adedinin de tepesinde dörder adet zümrüt vardır. Taş sayısı 16 adettir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Carra de voux B, 1934 s.350
C.Köseoğlu age. Londra 1987 (120)
Süleyman the mag. Paris s.224
The age. of sultan Süleyman the mag. Sydney 1990 s. 105
B. Bayoğlu ag Sempt. Ist 1991

KATALOG NO : 57

FOTOĞRAF

ADI : NECEF SATRANÇ TAKIMI

ENVANTER NO : 2/1373

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

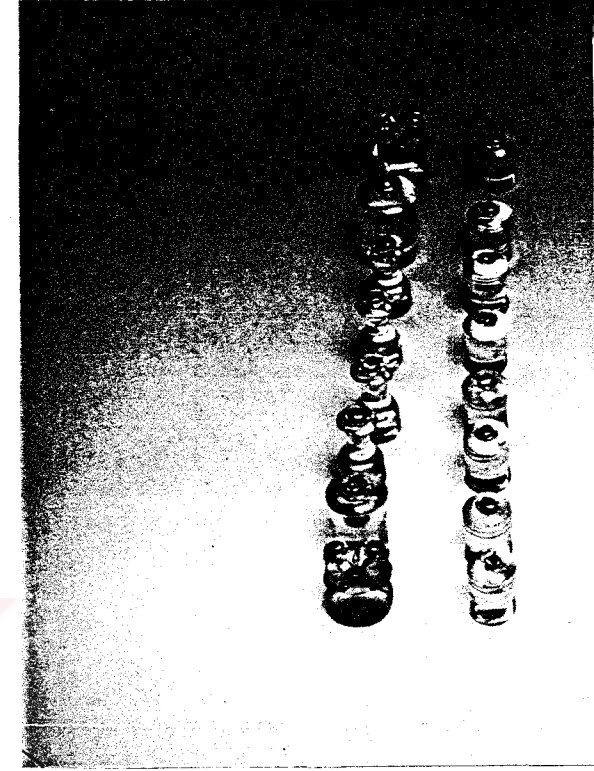
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 2,5 - 3,5 cm.

DEVİRİ : 16. - 17.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Muhtelif şekil ve kıt-alarda neceften olup, 14 adedinin tepelerinde birer yakut ve iki adedinde tepelerinde altın yuvalar içerisinde dörder yakut vardır. Taş sayısı 16 adettir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Carra de voux B, 1934 s. 350
C. Köseoğlu age. Londra 1987 (120)
Süleyman the mag. Paris s. 224
The age. of Sultan Süleyman the mag. Sydney 1990 s. 105
B.Bayoğlu ag. Semp. ist. 1991

KATALOG NO : 58

FOTOĞRAF

ADI : NECEF FİNCAN VE TABAK

ENVANTER NO : 2/2060

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

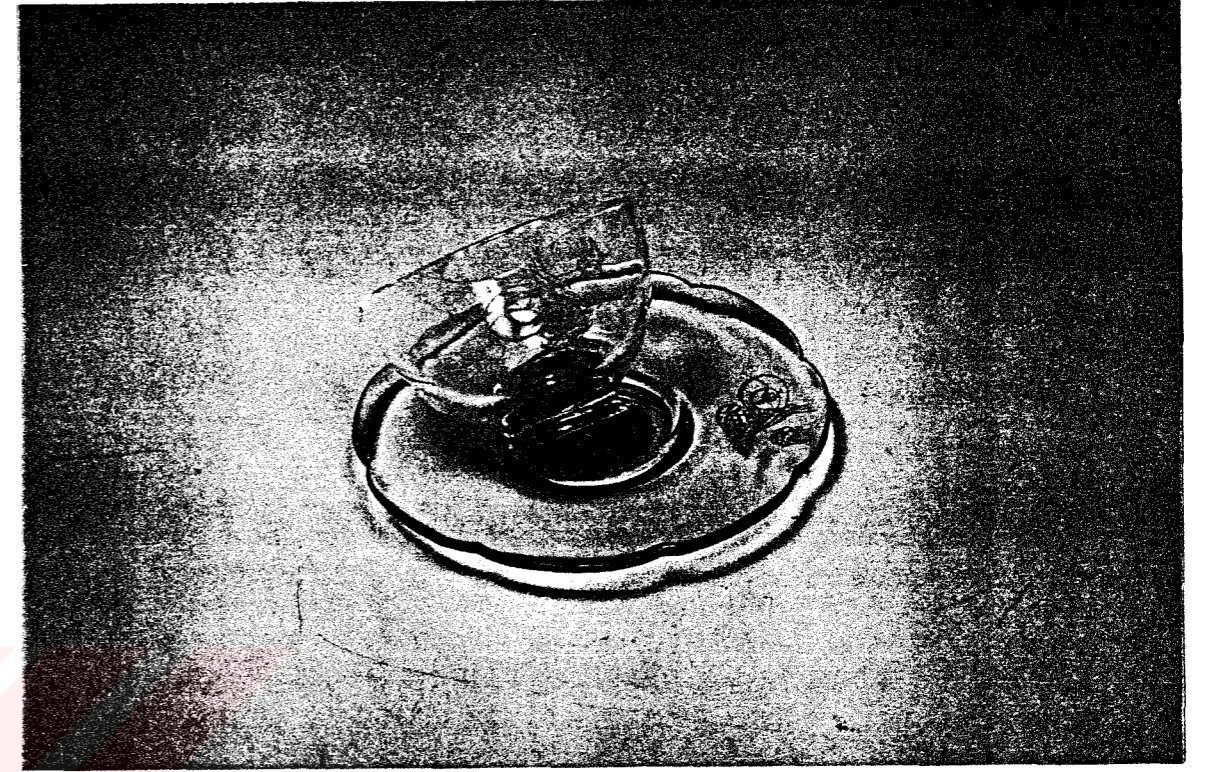
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:4,5 cm.
Çapı 5 cm. Fincan
8 cm. Tabak

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Fincan kulpsuzdur ayağı da neceften yapılmış ve ağza doğru genişlemektedir. Tabak sekiz dilim şeklinde ayrılmıştır. Ortasında fincan için bir yuva vardır. Fincan ve tabakta II. Abdülhamid'in tuğrası kazanmıştır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. semp. İst. 1991

KATALOG NO : 59

FOTOĞRAF

ADI : BIÇAK

ENVANTER NO : 2/2543

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

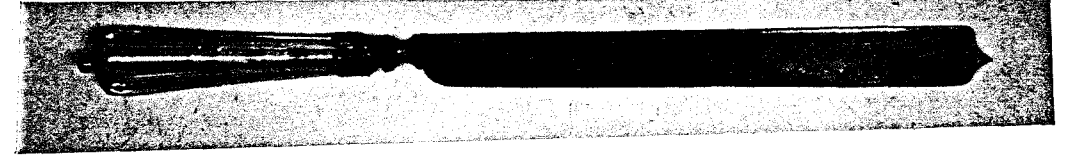
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:21 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı neceften olup, oyukludur. Tepesiyle, bıçağa yakın kısmı gümüşten dir. Bıçak düz olup, tepesi sivridir. Aynı bıçaktan dört tane daha 2/2544, 2545, 2546, 2547 env no'ya kayıtlıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. semp. İst. 1991

KATALOG NO : 60

FOTOĞRAF

ADI : ÇATAL

ENVANTER NO : 2/2548

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

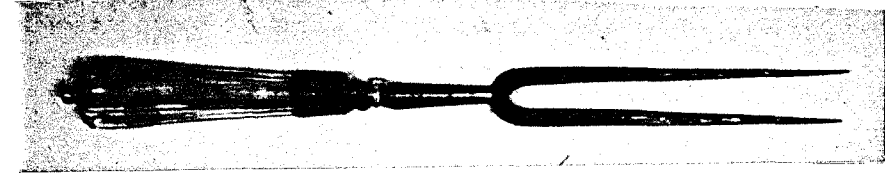
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:18,5 cm

DEVİRİ : 19.yy.

AÇIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı neceften ve olukludur, tepesiyle çatala bağlı olan kısmı gümüşten dir. Çatalı demirden olup, ucu iki çatallıdır. Aynı çataldan dört tane daha 2/2549, 2550, 2551, 2552 env no'ya kayıtlıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. semp. İst. 1991

KATALOG NO : 61

FOTOĞRAF

ADI : KAŞIK

ENVANTER NO : 2/2553

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:17 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı ve ağzı neceften olup, kaşık sapa, boğumlu ve altın yıldızlı gümüş bir parça ile bağlıdır. Aynı kaşıktan beş tane daha 2/2554, 2555, 2556, 2557, 2558 env no'ya kayıtlıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. semp. ist. 1991

KATALOG NO : 62

FOTOĞRAF

ADI : KAŞIK

ENVANTER NO : 2/2562

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:28 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Sapı renkli fildişi mozaik işlemeli ve tepesi mercandandır.
Ağız neceften olup, dış tarafı çizgilidir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. semp. ist. 1991

KATALOG NO : 63

FOTOĞRAF

ADI : KAŞIK

ENVANTER NO : 2/2565

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ: Saraydan intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

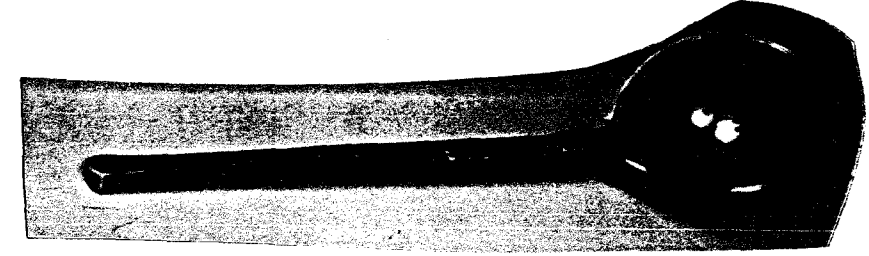
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : h:27 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Ağız neceften ve uç kısmı yaprak şeklindedir.
Sapı renkli fildişi mozaik işlemelidir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 64

FOTOĞRAF

ADI : MAHFAZA

ENVANTER NO : 2/2743

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

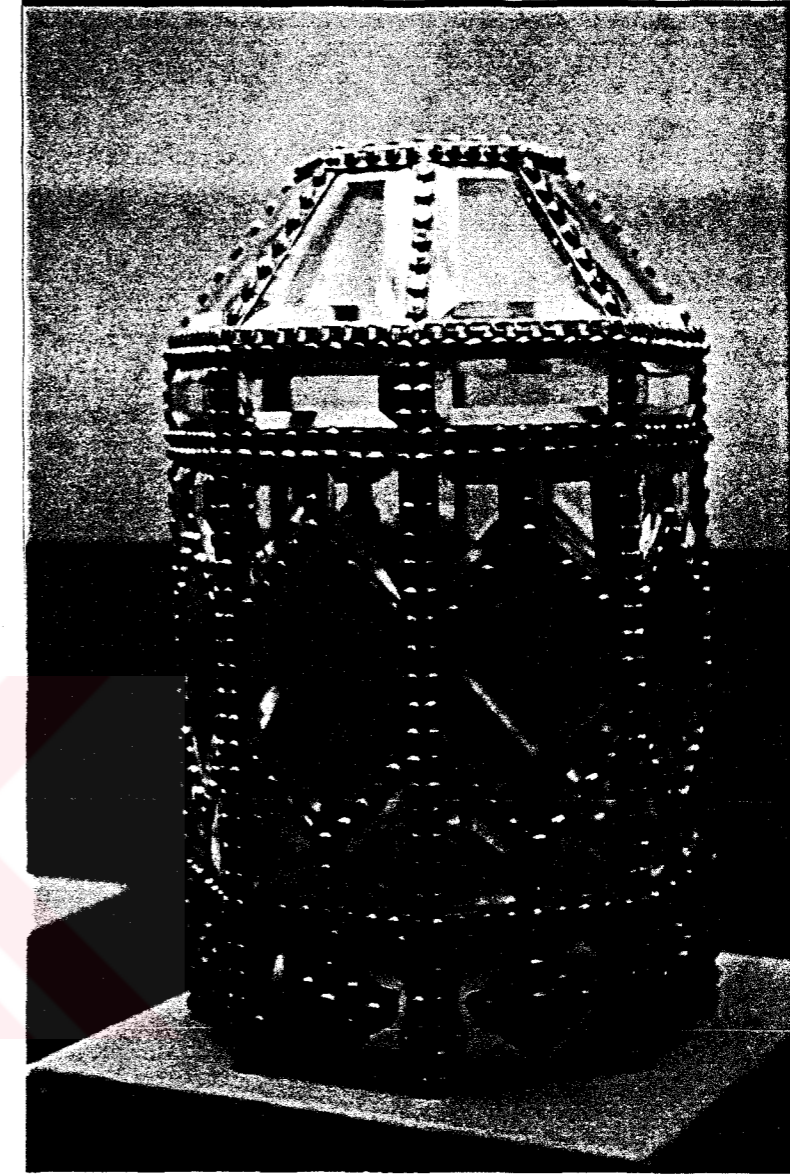
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 34 cm. (Herkenar) 9cm.

DEVİRİ : 16.yy.sonu - 17.yy.başları

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Mahfazası sekiz köşeli, kesme billür canlı ve üzerinden kapaklıdır. Çerçeve ve ayakları, kapak kenarı tamamen altındandır. Üzeri yakut ve zümrütlüdür. Altta ayakları arasındaki yaprak şeklindeki dilimlerin ortalarında birer yakut vardır ve etrafı zümrütlüdür. Yine çepyelerinin ortalarındaki main (baklava) şeklinde benzer olan kısımlar da altından olup zümrüt ve yakutludur. Üstteki kapak açıldığında iki tane ve bir tane de kapak sürgüsüne bağlı ince altın zinciri vardır. Mahfaza başka bir maksatla yapılmış sonraları röliker olarak kullanılmış olabilir. Mahfazanın içinde, yeşil kadife kaplı ve sekiz ayaklı bir dayanağa oturan, altından yapılmış, kaplumbağaya benzer yassı bir mahfaza içinde vaftizci Yahya'nın başından bir parça vardır. Bu altından mahfaza 16 x 13 cm. ölçüsünde, üzerinde altından ayrıca çiçekli bir parçanın üstünde 4 cm uzunluğunda, üzeri mukaarca (konkav) bir yakut, etrafında 4 inci ve 4 firuze, bir de askı halinde zümrüt habbe vardır. Bu, göbekteki süslemenin 4 tarafında altından mücessem dal ve yapraklar ortasında yuvalar içinde büyükçe 2 firuze ve 2 yakut olup bunların da etrafında yakut ve inciler vardır. Göbekteki büyük paftanın sağ tarafında gümüşten oyuk haç şeklinde, araları yine oymalı bir parça olup üzeri elmaslıdır. Mahfazanın etrafı tamamen inci ile çevrilmiştir. Baştarafında 2 tane büyük inci vardır. Üstünde eski Bulgarca yazılar vardır. Mahfazanın içinde 13 x 10 cm. ölçüsünde 2 tarafı parçalanmış ve kararmış bir halde kafatası kemiği vardır. Alt kısmı altından bir levha üzerine konulmuştur. Etrafı çiçekli altın çemberle çevrilmiş ve üzerinde aynı tezyinatta bir haç yapılmıştır. Bu çember ve haçın üzeri de inci, kırmızı seylan taşlarıyla süslüdür. Etraf incilerinden ve paftaların üzerinden bir kısmı düşmüştür.

YAYINLANDIĞI YERLER:

Nedret Bayraktar "TSM'de Hogios Ioannes Prodromos'a (vaftacı Yahya) ait rölikler. TSM yıllık I, S.17 r.6 İst.1980.

KATALOG NO : 65

FOTOĞRAF

ADI : LİHYE-İ SAADET KUTUSU

ENVANTER NO : 2/3706

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan Intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

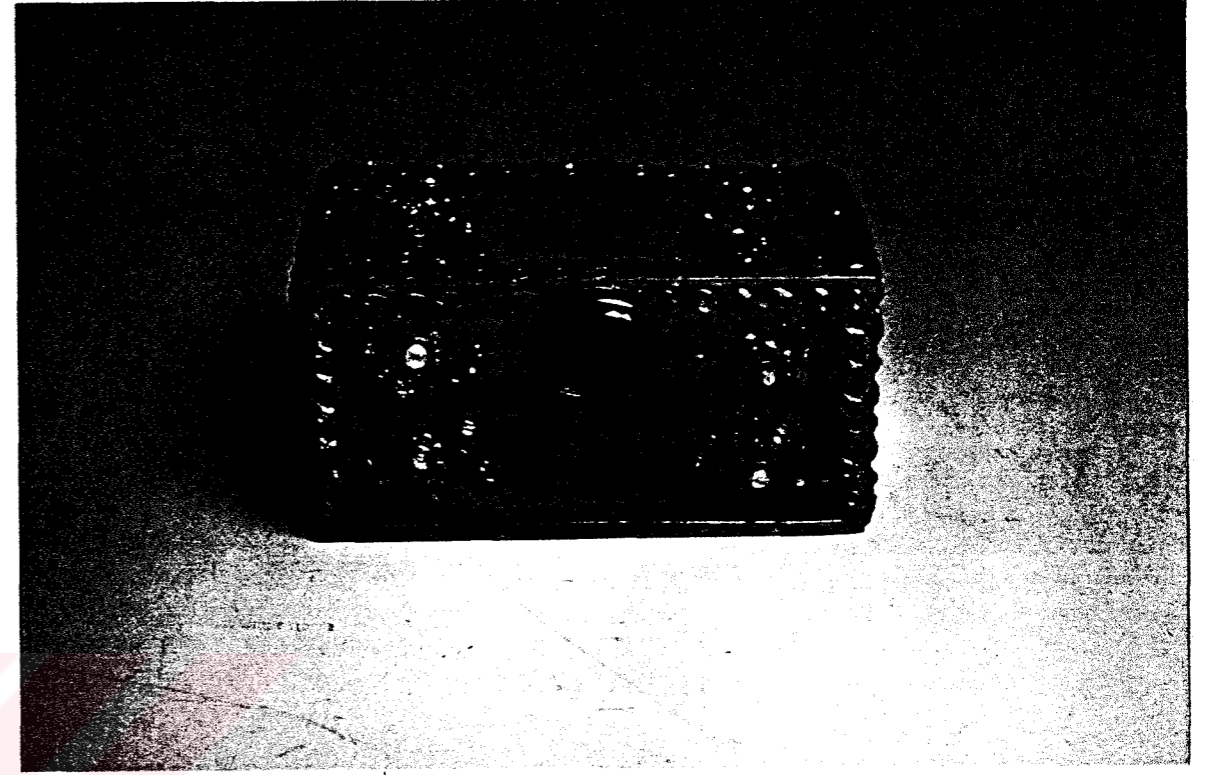
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 8.5 x 4 x 4 cm.

DEVİRİ : 1908 - 20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Dikdörtgen prizma şeklinde yapılmış, neceften yüzeyleri ince altın çerçevelerle çevrelenmiştir. Kapağı üstten açılmakta, içinde balmumuna tutturulmuş Hz. Muhammed'in sakalı şerifini saklayan kısım yer almaktadır. Altın çerçeveler burgular halinde ve üzerlerinde küçük yakutları vardır. Ön yüzeyinde yapıştırma olarak elmas ve yakutla şekillendirilmiş çiçek grupları köşelerde yer almaktadır. Öndeki çerçeveli eflatun taşın üzerinde besmele ve kelime-i tevhid yazılı ve 1224-1908 tarihi görülmektedir.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 66

FOTOĞRAF

ADI : TESBİH

ENVANTER NO : 2/3971

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZE DEKİ YERİ : Teşhir

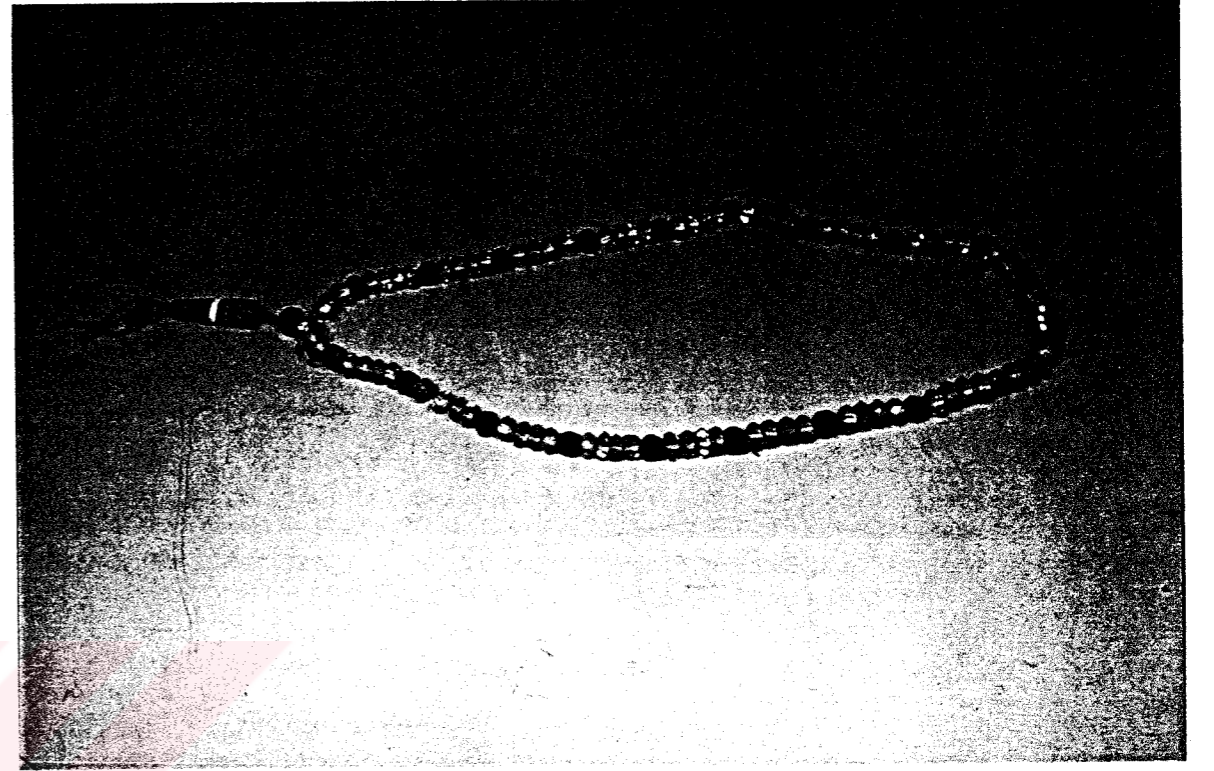
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 35 cm.

DEVİRİ : 19-20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

80 adet traşlı nefes küçük boncuk, dörderli gruplar halinde
21 adet yakut boncukla birlikte dizilmiş ve düzenlenmiştir.
İmamesi akik taşındandır. Orjinal dizimi değil, sonradan tekrar
dizilmiş olmalıdır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 67

FOTOĞRAF

ADI : SAKAL-I ŞERİF VE MAHFAZASI

ENVANTER NO : 2/4733

MÜZEYE GELİŞ SEKLİ: Saraydan intikal

MÜZEDEKİ YERİ : Teşhir

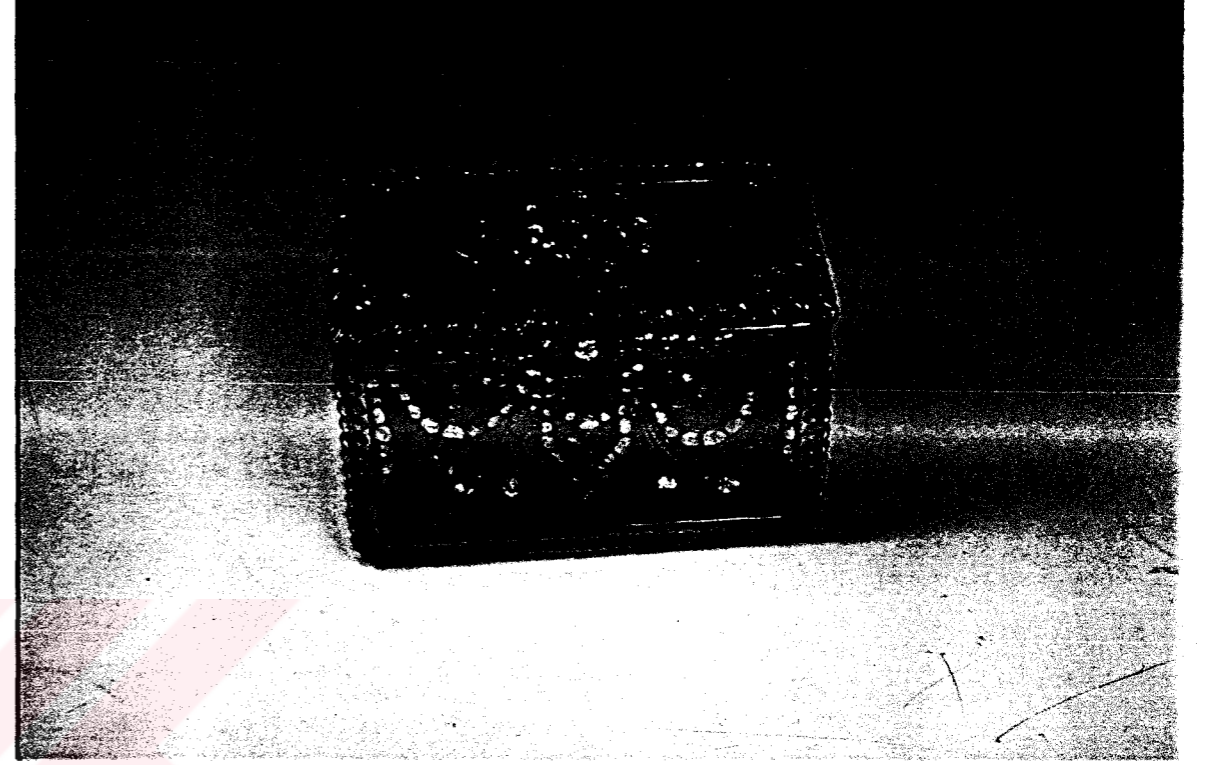
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 5,5 x 6 x 6 cm.

DEVRI : 20.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Dikdörtgen prizma şeklindeki mahfazanın kenarları zengin çerçevelerle sınırlanmıştır. 2/3706 da kullanılan burçulu çerçeveler burada görülmektedir. Üst yüzeyi çeviren burçuların arasına yakut ve elmaslar da katılmıştır. Üstte köşelerde küçük yelpazeler şeklinde açılan elmaslı dallar ve ortada zengin bir çiçekli elmas pafta yer alır. Kapak, elmas bir taşa basılarak açılır ve bunun altında 0,05 x 0,08 cm. boyutunda çerçeveli bir zümrüt vardır. Üzerinde talik hatla Kelime-i Tevhid yazılıdır. Zümrütün alt kısmında, tüm yüzeyde zengin gırlanlı bir süsleme elmaslarla yapılmıştır. İçinde, altından yapılmış bir çiçeğin yaprak uçları yakut ve zümrütlü olup, bunun ortasına balmumuna sakal-ı şerif tutturulmuştur.

YAYINLANDIĞI YERLER:

KATALOG NO : 68

FOTOĞRAF

ADI : NECEF KÜPE

ENVANTER NO : 2/7535

MÜZEYE GELİŞ ŞEKLİ: Saraydan İntikal

MÜZEDEKİ YERİ : Depo

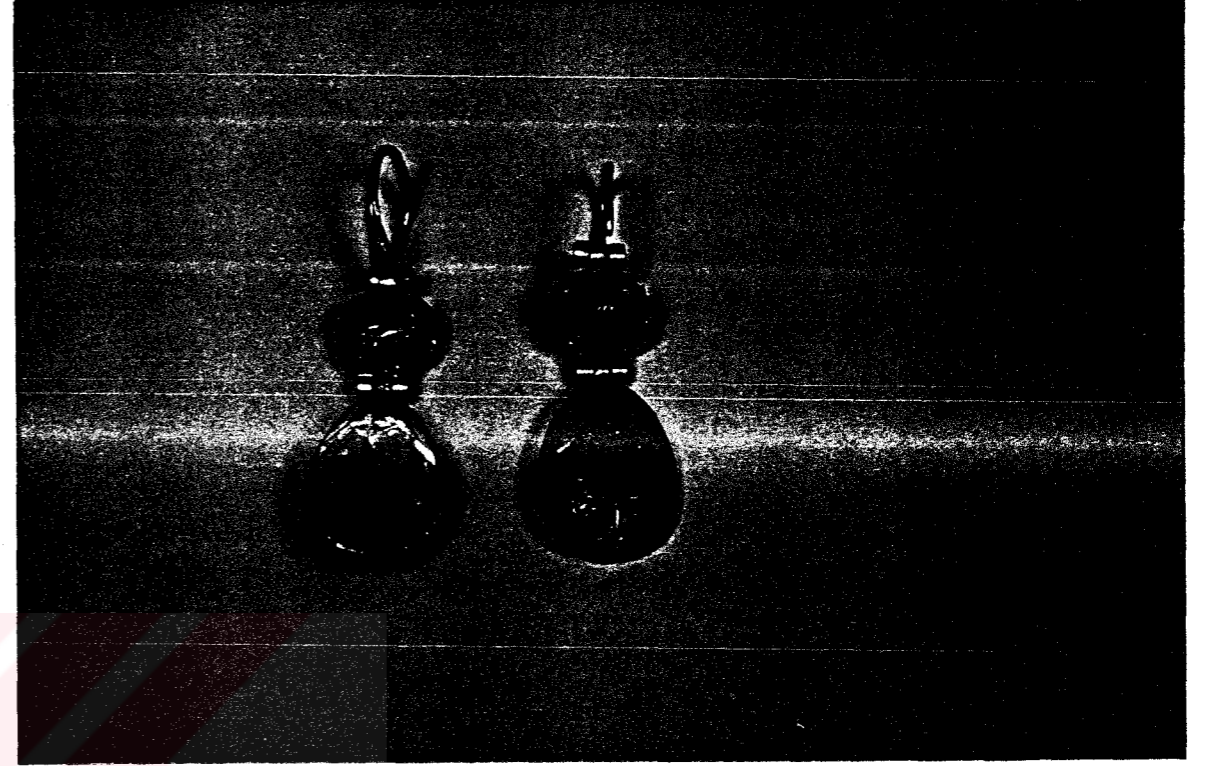
DURUMU : İyi

ÖLÇÜLERİ : 3,5 x 2,8 cm.

DEVİRİ : 19.yy.

ACIKLAMALAR (TANIMI)

Damla şeklinde, fazatlı olarak taşlanmış bir çifttir. Foyalı bir yuva içine oturtulmuştur. Ön yüzü mineli bir çerçeve ile sınırlıdır. Mine süsleme yeşil ve sarı yaldız renklerin hakim olduğu bir kompozisyon arka yüzü kaplar. Küpe, kulağa geçirilerek altın kança burun altındaki yakutlar oval bölüm ve necefli asıl pafta olmak üzere üç parçadan meydana gelmiştir. Bu bölümlerin arasında menteşeler bulunmaktadır.

YAYINLANDIĞI YERLER:

B.Bayoğlu a.g. Semp. İst 1991

3. DEĞERLENDİRME

3.1. SAVAŞ VE AV ARAÇLARI

3.1.1. Taşsız Savaş ve Av Araçları

1 - 2/704 Topuz

Başı oval neceften dilimler şeklinde oyulmuş ve gümüşten uzunlamasına bir kafes içine alınmıştır. Bu kafesi meydana getiren yatay kollar bir noktaya rapitedilmiş küçük bir tepelikle birleşmektedir. Topuz başı, kadife kaplı ahşap sap kısmına gümüş, altın yaldızlı bir bölme ile bağlanır. Buranın üzerinde diagonal sıralanan bitkisel motifler kazıma tekniği ile hafif kabartma olarak işlenmiştir. Sarmal dallar arasında stilize nar çiçeği goncaları seçilebilmektedir. Topuz genel görünümüyle geç döneme tarihlendirir ve batı etkilerini açıkça göstermektedir.

2 - 2/711 Topuz

Topuz başı fasatlı olarak kristal kesimle şekillendirilmiş bir küreden meydana gelmektedir. Bu küreyi dört yanından çeviren kollar tepede bitkisel bir tepelikle birleşmektedir. Kolların üzeri boncuk dizisi ile çerçevelenmiş ve ortasında düzgün bir şekilde stilize çiçekler rozet formlarıyla sıralanmıştır.

Küre şeklindeki topuz başı dikdörtgen loblardan oluşan bir zincir halka aracılığı ile tutturulmuştur. Zincirin her bir halkasını meydana getiren köşeli bölümlerin üzerleri oyulma

zencerek motifleriyle süslenmiştir. Zincir, topuzun tutamak bölümüne üsttekine benzer bir halka yardımıyla tutturulmuştur.

Elle tutulacak yerin iki başı vardır. Zincirin çıktığı birinci uç, lale şeklindedir. Lalenin yaprakları stilize bir üslupla oyularak belirtilmiştir. Buradan sonra bir bilezik şeklinde çemberle devam eden tutacak (sap) kısmı gelmektedir. Sapın tüm yüzeyi oyma ve kabartma olmak üzere iki ayrı üslupta tekrarlanan lotüs motifleri ile doldurulmuştur. Yüzeyde kumlama tekniği ile hafifçe oyularak ve yaldızlanmadan yapılan lotüsler girintili, altın yaldızla cilalanan ve yüksek bırakılan kısımda yapılan lotüsler kabartma (rölyef) tarzındadır. Böylece sapın üzerinde iki renk ve hareket sağlanmıştır.

Sapın ucuna doğru tek sıra lotüsler yatay olarak dizilmişlerdir. Ve son noktada yivlerle kesilmiş bir küre, sapı bitirmektedir.

Genel görünümü ile batı etkili ve son döneme tarihlenebilecek bir eserdir. Lale ve lotüs desenleri Osmanlı karakterini yansıtmaktadır (1).

(1) Özden Süslü, "İ.Ü. Kitaplığı Müzesindeki 16 yy.'a ait Osmanlı minyatürlerindeki kumaş desenleri üzerine bir deneme"

Sanat tarihi yıllığı V, İst. 1972-73. s.547-578 Desen 10. Resim 2

2/703 Topuz

Topuzun başı diagonal olarak yivler halinde yontulmuş ve küre formundan sonra bir boyun kısmına geçiş yapılmıştır. Yivlerin arasında kalan kısımlar sekizer adet altın gül ile süslenmiştir. Güller altından, kuyumcu kalemiyle önden görülmek üzere işlenmişler ve yüzey oyularak kabara biçiminde, oyulan kısımlara yerleştirilmişlerdir.

İçinden geçen mili tutmak üzere bir tepeliği vardır. Abanoz sapa geçişte yine neceften bir bilezik bu kez yatay olarak güllerin sıralanmasıyla süslenmiştir. Abanoz kısmı önünde altın yaldızlı gümüş bir kısım yer almaktadır. Tümüyle zarif bir görünüştedir. Batı etkili ve son Osmanlı dönemi kuyumculuk sanatı örneklerindedir.

2/696 Şeşber

Şeşberin başı beş bölümden meydana gelmektedir. Her bir bölümü meydana getiren kanatlar altın bir çerçeve ile sınırlandırılmıştır. Bu çerçeveler içte filigre tekniğinde ince altın tellerle yapılan bir tür süslemeyi gösterirken dışa gelen yüzleri minelenmiştir. Mineler de iki ayrı tekniktir. İki başta beyaz üzerine kırmızı bitkisel motiflerle yapılan mine süsleme, orta kısımda altın üzerine değerli taşlara benzetilerek yapılan başka bir tarz mineli şeritle sınırlamaktadır.

Şeşberin başından geçen mil tepede kabaşon yakut taşlarla kafese alınmıştır. Minelerinin bir kısmı döküktür.

3 - 2/713 Kamçı

Abanoz bir sapın üzerine tepeden altın yaldızlı bir bölümden çıkan dört adet zincirin ucundaki necef toplar yırtıcı kuş pençesi şeklinde tutamaklarla çerçevelenmiştir.

Küre şeklindeki dört necef topuz düz bırakılmış, işlenmemiştir. Altın yaldızlı kuş pençeleri dört parmaklı ve uzun tırnaklıdır.

Sapın sonu altın yaldızlı bir kürecikle sonlanır, buna yakın yerde bir de yaldızlı bileziği vardır. Batı tarzındadır.

2/693 Topuz

Abanoz bir sapa altın yaldızlı kabartma boncuk dizili bir bilezikle bağlanan topuz, küre şeklindedir.

İçinden geçen bir mil küçük bir tepeliğe raptedilerek sapa kadar devam etmektedir.

Küre şeklindeki topuzda süsleyici malzeme olarak altın teller ve bunlara bağlı önden görülecek şekilde yapılmış altın güller ile aralarda yapraklar, yüzey oyulmak suretiyle kafes şeklinde yerleştirilmişlerdir. Kürenin tüm yüzeyi baklava motifleri (eşkenar dörtgen) ile bölünmüş ve herbirinin dört köşesine kuyumcu kalemi ile şekillendirilmiş güller isabet

ettirilmiştir. Seyrek olarak kıvrık yapraklar da bu hareketi desteklemektedir. Son dönem, Batı tarzında zarif bir topuzdur. Yaprakların formu Osmanlı hançer yapraklarını andırmaktadır. Bir tepelikle sapa bağlanmaktadır.

Sapın metal kısmı da diğer örneklerden farklı bir işçilik göstermektedir. Burada boyunca şeritlere ayrılan sapın yarısı telkari tekniğinde iki ayrı bordürün tekrarlanmasıyla süslenmiştir. Bunlardan biri diogonal bitkisel bir bordür, diğeri daha dolgun ve rozetli bir sıra telkari süslemedir.

Bu süsleme neceften yapılmış olan sapın yarısına yakınına kaplamaktadır. Geri kalan kısım, burguludur ve altın telle çevrilmiştir. Ucu kırık ve muhtemelen bulunması gereken küçük topuz başı düşmüştür.

Bütünüyle çok zariftir, özenli bir işçilik göstermektedir. Hediye verilmiş olabilir, Batı tarzındadır.

2/254 Yavuz'un Hançeri

Kabzası yekpare neceften oyulmuştur. Tüm kabza yüzeyi hatayı, rumi ve kazıma dal motifleri ile süslenmiştir. Motifler altın yaldızla sınırlanmıştır. Kabza tepesi dilimli ve sivridir. Önde, üst kısımda "Feth-i Acem" ve altında, içi bölmelere ayrılmış bir kare kazınmıştır. Karenin içindeki ş, k, r, t harflerinin rakam değeri ebcet hesabıyla 66, yani "Allah"

sözcüğüne eşittir. Karenin her iki tarafında "Malikü'l Mülk" yazısı karşılıklı olarak yer almaktadır.

Kabzanın diğer yüzüne, üste sene, tarih yazısı kazınmıştır. Alttaki harflerin rakam değeri ise Yavuz Selim'in çaldıran seferini kazandığı H.1520 yılına eşit olan M.920 sayısını vermektedir. Bu karenin iki tarafında da ön yüzdeki yazı tekrarlanmaktadır.

Kabzanın dilimlerinde küçük firuzeler, tepesinde bir yakut vardır.

Bıçağın ucu sivridir. Ortası delik işi (ajur) ile süslüdür. Her iki yüzü altın kakma ince kıvrım dal ve rumi bezemelidir.

3.1.2. Taşlı Savaş ve Av Araçları

2/727 Gürz (Salık)

Sap üzerinde neceften, üç parçalı tepeliği yer alır. Alt ve üstteki parçalar küçük küre şeklinde, ortadaki büyük ve yarım küre biçimindedir.

Necef zeminlerin tümü altın gül yuvalı yakut, zümrüt ve firuzelerde bezenmiştir.

Ortadaki yarım kürenin kenarını çeviren çembere bağlı sekiz zincirin ucundan armudi formda ve üzeri yivli topuzlar sarkmaktadır.

Sapı uzun, yuvarlak ve altın yaldızlı gümüşten yapılmıştır. Üzeri kazıma bantlarla paftalara ayrılmıştır. Sapın topuza yakın yerindeki paftalarda sülüs hatla yazılmış Türkçe mısralarda, bunun sultanlara yaraşır bir silah olduğu ve bununla kazanılacak zaferler dile getirilmektedir.

2/294 Kazma Ucu

Bir sapa saptedilmek üzere yapılmış baston veya törenlerde kullanılacak bir kazma ucu olmalıdır. İki kolu vardır, biri daha kısa ve yukarıya doğru, diğeri daha uzun ve aşağıya doğru kavislidir.

İki ucun altta birleştiği noktadan uzanan kısım sapa birleşmek üzere yapılmıştır.

Kollar ve uç kısmı fasatlı kesilmiş ve tüm yüzeyi altın çiçek yuvaları içinde dönüşümlü olarak yakut ve zümrütlerle bezenmiştir.

Klasik dönem Osmanlı kuyumculuk örneklerindedir.

2/166 Hançer

Kabza ve kın olarak iki parçadır. Kıymı bıçağına uygun olarak hafif iç bükey bir form gösterir.

Tüm yüzeyi altıgen necef pullarla kaplıdır. Pulların altında foya vardır ve kenarları altın tellerle sınırlanmıştır.

Kın ucuna çiçek şeklinde, yakutlu bir tepelik ve uca yakın yerlerdeki pulların ortalarına yakut taşlar yerleştirilmiştir. Bunlar diğer uçta da tekrarlanmaktadır. Kının orta kısmında bu taşların yerine necefin kendisi habbe şeklinde kabartılmıştır.

Kın ucu ve sapın birleştikleri yerde kabaşon kesimli bir sıra yakut vardır. Kabzadaki pulların hepsinin üzeri yakutludur. Kabza ucunun elle tutulacak kısmı incelir ve uca doğru tekrar kalınlaşarak uçta çokgen şeklinde sonlanır ve burada bir sıra yakutla son bulur. Kabza tepesinde neceflerin ortasında büyük ve kabaşon kesimli bir yakut vardır.

Bıçak kısmı kavislidir ve menevişli çelikten yapılmıştır. Hint (Mughal) (2) üslubundadır.

(2) Mughal; Hindistan'da 16-18 yy.larda hüküm süren sülale ve bu devrin karakteristik sanatı. Şah Cihangir, bu dönemin önemli imparatorlarındanıdır.

İslami and Hindu jewellery, Londra 1988 s.7.

3.2. MUTFAK EŞYALARI

3.2.1 Taşsız Mutfak Eşyaları

3.2.1.1. Taşsız ve Kulpsuz Mutfak Eşyaları

2/2060 Fincan ve Tabak

Fincan kulpsuz ve küçüktür. Tabak sekiz dilimli bir çiçek biçimindedir. Ortası, fincanın oturması için oyulmuştur. Tabak ve fincanın birer tarafında II. Abdülhamid'in tuğrası kazınmıştır.

2/493 Şekerlik

Yonca yaprağı şeklinde, neceften oyulmuş bir çanak ibarettir. Uzun kenarları yivlidir. Ortasında bir çukur kısmı vardır ve bu aynı zamanda dibe doğru çıkıntılı bir kaideyi de teşkil etmektedir.

Muhtemelen bu kısma eklenen metal veya başka bir malzemedan ayağı olmalıdır.

Sade bir işçilik göstermektedir.

2/470 Bardak

Bardak kısmı yekpare neceften, uzunlamasına yivlerle hareketlendirilmiş bir görünümündedir.

Ayak kısmı, tepesi kesik bir koni biçimlidir, gümüş veya metal alaşımından yapılmış olmalıdır.

Gölge - ışık etkisi verecek biçimde, yukarıdan aşağıya doğru büyüyerek genişleyen sıralar halinde küçük prizmalar ile doldurulmuştur. Bu kısım bir kordonla bitirilerek alt kısımdaki bordür yapılmıştır. Bordürde delik işi (ajur) çalışılmış ve kıvrım dallar, akantusa benzer yapraklar arasında küçük bir çocuk figürü altı kez tekrarlanmıştır. Bu bordür de bir kordon ve silme ile bitirilmiştir.

2/490 Kapaklı Bardak

Yekpare neceften bardak, buna ekli bir ayak kısmı ve kapaktan oluşmuştur.

Gövdesi ağza doğru genişlemektedir. Üzerinde oyma olarak işlenmiş iki sıralı çiçek motifleri lotüsü ve yapraklarını andırmaktadır.

Bardak, ayak kısmına doğru daralır ve kaide ile birleşir.

Burada, tek merkezden çıkan ışınsal çizgiler kaidenin tüm yüzeyini doldurmaktadır. Ayak kısmı altın bir çembere alınmıştır. Çemberin yüzeyi kuyumcu kalemiyle alçak kabartma dalga motifleriyle taranmış, bunun üzerine küçük kıvrık yapraklar diagonal bir sırayla yerleştirilmişlerdir.

Kapak kenarı yine altın çerçeveselidir. bu kez kuyumcu kalemiyle hasır şeklinde bir tarama yapılmış, bunun üzerine dört kere tekrarlanan ortası yakutlu, kenarlarında yaprakları bulunan

bitkisel kartuşlar kabartma olarak oturtulmuştur.

Kapak, neceften yekpare oyulmuştur. Kenardan tepeye doğru hafifçe yükselmektedir. Burada münhani motiflerin ortada bir daire ile birleştiği görülür. Bu daire şeklindeki oyuk, tepede bir çıkıntıya ulaşır ve bunun da üzerinde zümrütten, yivli, kesilerek kozalak şekli verilmiş bir tepelik yer almaktadır.

Bu kapaklı şekerlik veya bardak, tümüyle çok zarif bir görünüm taşır. İşçilik üstün kalitede ve üzerinde kullanılan motifler batı etkili olmakla birlikte, özellikle kapaktaki "münhani" motifiyle doğuya bağlanmakta ve Osmanlı zevkine hitabetmektedir.

3.2.1.2. Taşsız ve Kulplu Mutfak Eşyaları

2/480 Fincan ve Tabak

Kahve fincanından büyükçe bir fincan ve ortadan kenarlara doğru yivlerle şekillendirilmiş tabağı ile bir takım oluşturmaktadır.

Fincanın sapı gümüştedir. Ağız kısmına ve dibine tutturulmuştur. Üzeri çok temiz kesimli pırlantalarda süslenmiştir, bunlar üstten alta doğru küçülmektedir.

Batı karakterindedir.

2/13 Şekerlik

Neceften, istiridye kabuğu şeklinde oyulmuş bir çanak ve iki adet volutlu kulptan ibarettir.

Kulplar, çanağa sarı metal parçalarla tutturulmuşlardır.

Ayağı yoktur, dibi düzdür.

Dekoratif bir karakter taşımaktadır, istiridye ve kıvrımlı, volutlu S şeklindeki kulpları ile batı uslubunu yansıtmaktadır.

2/11 Şekerlik

Ağız kenarı sekiz dilimli çanak kısmı, buna eklenen iki kulp ve ayaktan oluşmaktadır.

Dilimli kenarlar sekiz bölüm halindedir ve kazıma olarak tüm yüzeyleri gırlandlar, bereket boynuzları, stilize çiçek motifleriyle dönüşümlü olarak doldurulmuştur.

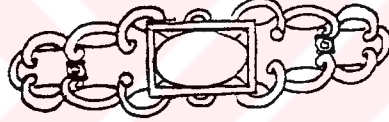
Uzun kenarlarda, kulpların tutturulduğu gümüş plakalar üzerinde mine süslemeler görülmektedir.

Kulplar neceften, köpek başlı ejder şeklinde ve S kıvrımlı olarak oyulmuşlardır.

Kabın dibinde, ayakla birleştiği yerde basit bir çiçek motifi vardır, ayrıca kazma dalga motiflerinin arasında stilize ejderler de görülmektedir.

Neceften olan ayak kısmının kenarı gümüş üzerine minelidir. Ortadaki yakut taş, dikdörtgenden, zarf şeklinde kapatılmış bir çerçeve içine alınarak, mineli motiflerle zenginleştirilmek suretiyle ayak boyunca sekiz kere tekrarlanan bir süsleme meydana getirmektedir (çizim 1).

Gövdenin ayağa bağlandığı yerde, yine gümüşten bir bilezik ve dört adet, taşlarla bezeli stilize fiyonk motifi yer almaktadır.

Çizim No:1

3.2.1.3 Su ile İlgili Kaplar

2/467 Kupa

Yekpare neceften oyulmuştur. Kulp S biçimlidir ve alt ucu kırılmıştır. Özellikle 15 yy. Timurlu sanatında çok görülen yuvarlak gövdeli, düz boyunlu bu maşrapa formu, 16 yy. başlarından itibaren Osmanlı sarayında sevilerek kullanılmış, yeşim, seramik, tuya örneklerde uygulanmıştır. Neceften tek örneği bu maşrapa teşkil etmektedir. Gövde ve boynu dikey

bölümler halinde altlı üstlü mihrap nişi şeklinde oyularak biçimlendirilmiştir. Kapağı yoktur. Kulpu ejder şeklindedir.

2/16 Maşrapa

Kendinden ayaklı, şişkin karınlı ve ağza doğru daralan bir formdadır. Hafifçe S şekli verilmiş kulpu gövdeye iki yerden altın parçalar yardımıyla tutturulmuştur.

Bu parçalardan üstteki lale, alttaki şemse biçimlidir. Bunlar ve kulptaki karşılık parçalarının üzerleri kuyumcu kalemiyle yaprak ve çiçek motifleriyle şekillendirilmiştir.

Osmanlı tarzında bir eserdir.

2/12 Kupa

Ana gövde, ayak, ağız ve sap olarak dört parçadan oluşmaktadır.

Oval gövde ortadan bir silme ile ikiye ayrılarak tüm yüzeyi kabartma kıvrım dallarla dekoratif bir şekilde süslenmiştir. Gövde altta, sarı yaldızlı metal bir parça ile ayağa bağlanır. Boncuk sırası şeklindeki metal kısımdan sonra necef bir bilezik ve kaide kısmı gelir, burada da kazıma olarak bitkisel bir süsleme yapılmıştır.

Boyun kısmının üstüne boncuklu metal parçadan sonra profilden istiridye şekline benzeyen ağız kısmı oturtulmuştur.

Bunun kenarına yine boncuklu bir bilezikle kendinden epeyce yukarıya bir kavis yapan sap tutturulmuştur.

Sapı yekpare neceften köşeli kıvrımlarla oyulmuştur. Alt ucu da yine aynı tarzda bir metal parça yardımıyla gövdenin üst kısmına eklenmiştir.

Kupa ya da sürahi tümüyle zarif ve dekoratif bir nitelikte ve batı tarzındadır.

2/489 Bardak

Yekpare neceften, kendinden ayaklı, şişkin karınlı ve ağıza doğru daralan bir formda oyulmuştur.

Tüm yüzeyi dikine yivlerle hareketlendirilmiştir.

Tamamen dekoratif olan, altın bir sap gövdeye iki yerinden eklenmiştir. Bu sapla birlikte batı tarzının örneği bir eser ortaya çıkmaktadır.

2/472 Kapaklı Maşrapa

Gövde kısmı yekpare neceften oyulmuştur. Karın hafif şişkincedir, boyun kısadır ve enine üç silme ile belirtilmiştir. Köşeli hatlı olan sap kısmı gövdeden çıkmaktadır. Gövdenin üzerine uzunlamasına geniş yivlerle kristal bir görünüm verilmiştir.

Maşrapa ya da kupa bu şekliyle 15 yy. gotik sanatı örneğini teşkil etmektedir.

Ancak, Osmanlı hazinesine girdikten sonra klasik dönemin sonlarında altından bir ayak ve dönemin güzel bir kuyumculuk örneğini yansıtan kapak eklenerek değişik bir zevke hitabeder duruma getirilmiştir.

Ağız kısmı ince altın bir çerçeveye sınırlanmış ve kapak bunun içine girecek şekilde yapılmıştır.

Yarım küre şeklindeki kapağın üzerinde kullanılan yakut ve zümrüt taşlar kendi formlarına göre altın yuvalar içine alınmışlardır. Bu yuvalar, doğrudan doğruya kapağın altın yüzeyinden çıkmaktadır. Taş aralarına kuyumcu kalemiyle bitkisel motifler kazınmıştır.

Batı ve Osmanlı zevkinin karışımı olan bir görünüm taşmaktadır.

2/471 Kapaklı Maşrapa

Bir önceki maşrapanın formunda şişkin gövdeli, kısa boyunludur. Boynunda iki silme ile yatay bir hareket sağlanmıştır. Gövdedeki uzunlamasına yivlere böylece bir dengeleme getirilmiştir.

Kulpu gövdeden çıkar ve köşeli hatlara sahiptir.

Emzik kısmına altın yaldızlı bir ejder S kıvrımı ile oturtulmuştur ve ağız kısmı ejderin de ağızına denk getirilerek yerleştirilmiştir.

Boyun kısmının yukarısında altın yaldızlı bir bileziğe çokgen kesimli yarım küre şeklinde kapak menteşelerle oturtulmuştur.

İçinden geçen mili bir tepeliğe raptedilmiştir.

Maşrapa batı tarzında ve gotik döneme aittir, ancak form olarak benzerlerine erken dönem Osmanlı minyatürlerinde rastlanmaktadır.

Özellikle El Cezeri'nin Otomatlar adlı minyatürlü kitabında ibrikle su döken adam şeklindeki makinada bu tarz bir ibrik gösterilmiştir.

2/474 Matara

Yekpare neceften tulum şeklinde oyulmuştur.

Yuvarlak ayağını gümüş bir silme çevirmektedir.

Üstte iki emzik yerinde biri biraz daha büyük olan iki altın tıpanın tepelerine gömme olarak iki kabaşon yakut yerleştirilmiştir. Tıpanların altın zincirlerle bağlandığı üstte, ortadaki çıkıntıda yine kabaşon kesimli iki yakut çerçeve içine alınarak yerleştirilmiştir. Buradan mataranın taşınmasına yarayan örgü bir zincir de çıkmaktadır.

Necef gövdenin üzeri tamamen oyulma ve kabartma olarak düzenlenmiş rozet şeklinde güller, kıvrım ve yapraklarla doldurulmuştur. Bu hareketlilik yukarıda zincirin bağlandığı üçgen şekillendirilmiş parçaya kadar uzanmaktadır.

2/2543-2547 Bıçak

Bıçak kısmı uzundur ve tepesi parantez şeklinde bitmektedir. Sapı yekpare neceften yivlerle hareketlendirilerek uzun bir damla şekli verilmiştir. İçinden geçen mil ile metal kısma vidalanmaktadır.

Bir takımdan arta kalan beş adet bıçak aynı özellikleri gösterir, bazılarının vidaları gevşemiştir.

2/2548-2552 Çatal

Çatal ikili ve arası geniştir. Sap kısmı bıçağın aynı tarzda, biraz daha küçüktür.

Bir takımdan arta kalan bir adet aynı biçimi gösterirler. Bazılarının vidaları gevşemiştir.

2/2553-2558 Kaşık

Kaşık kısmı (Ağız) yekpare neceftendir, çukurluğu az ve küçüktür. Sap kısmına altın yaldızlı gümüş bir kısım ile

eklenmiştir. Sapı uzunca, boyuna doğru yivlerle şekillendirilmiştir.

Aynı tarzda altı adet kaşık, bir takımın parçaları olmalıdır.

2/2565 Kaşık

Kaşık kısmı (Ağız) neceftendir ve ortadaki merkezden yayılan ışınsal çizgilerle süslenmiştir.

Sapı fildişi ve kemikten mozaik tarzında süslemelidir. Ucu mercanla bitmektedir.

2/2562 Kaşık

Kaşık kısmı (Ağız) derince ve ucu çıkıntılı olarak yapılmıştır. Sapı renkli mozayik tekniğinde açık ve koyu renklerle hareketlendirilmiştir.

3.2.2. Taşlı Mutfak Eşyaları

3.2.2.1. Kupalar (Maşrapalar)

2/4 Kapaklı Maşrapa

Kulpu ve gövdesi tek parça neceften oyulmuştur. Boynunda üçlü silmesi vardır, kapağı yarım silindir şeklindedir. Gövde üzerinde yaprak biçim altın paftalar dikey olarak sıralanır. Üzerleri zümrütlerle süslenmiştir. Pafta aralarındaki necef kısımlar gül yuvalı yakut taşlarla bezelidir. Ayağı da altın

kaplamadır. Kapak altına gelen kısım geometrik bir tarzda yakut ve zümrütlerle süslenmiştir.

Kapakta da gül yuvalı yakut ve zümrütler sıralanmıştır. tepelikte son noktada bir zümrüt yer almaktadır.

Maşrapanın orijini gotik stilde ve 15 yy.a tarihlenmektedir. Ancak Osmanlı klasik dönemini yansıtan üstün işçilik 16 yy. ikinci yarısından sonraya tarihlenmektedir.

2/8 Maşrapa

Klasik Maşrapa formunda, kapaklı ve S kulpludur. Kulbun boynuna yapışan kısmı ejder başı biçimindedir. Şişkin gövdeye alt kısmı yuvarlak, sekiz necef pafta altın yuvalar içinde yerleştirilmiştir.

Neceflerin altı lacivert zemine, renkli dal ve çiçek nakışlı kağıt foyalıdır. Altın kısımlar yüzeysel kazıma yapraklarla bezelidir. Necef ve altın kısımlar, çiçek yuvalı zümrüt ve yakutlarla süslüdür. Osmanlı klasik dönemin güzel bir örneğini teşkil etmektedir.

2/466 Kapaklı Kupa

Silindir biçiminde alt kısmı geniş, üste doğru daralmaktadır. Kulpu da S şeklinde neceften oyulmuştur.

Kapağı iki kademeli konik bir formdadır ve tepede önce altın bir top, sonra uzun bir zümrüt habhesiyle sonlanır.

Kupanın tüm yüzeyi ince yivler şeklinde kazınarak kıvrım dallar ve yapraklarla doldurulmuştur. Aralarına gül yuvalı yakutlar yine yüzey oyularak yerleştirilmiştir. Ayak etrafında çepeçevre bir sıra ve kapakta dört adet yuvalı yakut sıralanmaktadır.

Kapak da kademeli olarak şekillendirilmiş ve kabartma bitkisel motiflerle hareketlendirilmiştir. Kapak ince altın bir silme ile başlamaktadır.

Kupa, batı tarzındadır. Ancak gül yuvalı yakutlar daha sonra, Osmanlı zevkine uygun olarak yerleştirilmiştir.

2/486 Kapaklı Kupa

Silindir şeklindedir, dip ve ağız arasında fazla bir çap farkı yoktur. Ayak, altın bir çerçeve ile sona erer ve tek sıra kabaşon yakutlar burayı çevrelemektedir.

Kupanın tüm yüzeyi ince yivler halinde oyularak buralara altın teller yerleştirilmiştir. Aralara yine gül yuvalı yakut ve daha iri zümrütler yerleştirilmiştir. Bazı taşlar yuvalarıyla birlikte düşmüş ve altın teller dökülmüştür. Bunların boş kalan yerleri de teknik hakkında fikir edinmemizi sağlamaktadır.

Kupaya iki yerinden raptedilen sap hafif S kıvrımlıdır.

Üstte altın bir parça ile gövdeye tutunur.

Kapak zengin bir altın çerçeveye sınırlanmıştır. Yarım daire şeklindedir, gövde ile aynı işçiliği göstermektedir.

Kupanın batı tarzındaki işçiliği 2/466 da olduğu gibi sonradan Osmanlı zevkini de yansıtır duruma getirilmiştir.

(Res.30)

3.2.2.2. Su ile İlgili Kaplar

2/9 Çift Emzikli Matara

Ortası yassı, şişkin gövdeli ve uzun boyunludur.

Gövde iki parça geometrik (fasatlı) yontulmuş neceftendir. Uzun emzikli altın bantlarla perçinlenmiştir.

Boyun ve kapak ayrı parçalardandır. Zincir ve kordon kaplaması altındandır. Altın kısımlar, yüzeysel kazıma "üç iplik rumi" desenlidir. Gövde, boyun, kapak altın yuvalı, çeşitli büyüklükte zümrüt ve yakutlarla bezelidir. İri taşları gül kesimlidir.

Klasik Osmanlı döneminin üstün işçiliğini yansıtmaktadır.

2/284 Matara

Padişahın içme suyunun taşınmasında kullanılan mataralardandır. Yekpare neceften oyulmuş, sekizgen gövdelidir. Kaidesi ve süt kısmı altındandır. Üst kısmın ortası çukur, iki

taraftan kapaklı emzikleri vardır.

İçine matarayı boydan boya geçen iki ucu vidalı bir mil konmuştur.

Necef gövde, altın bükümlü tellerle kumaş desenlerinde olduğu gibi oval madalyonlara ayrılmış, içleri çeşitli büyüklükte altın yuvalı yakut ve zümrütlerle süslenmiştir. Altın kısımlar kazıma tekniğinde kabartma girift hatayı ve yaprakları, düz kesimli yakut, elmas ve zümrütlerle bezelidir.

Formu deri mataralardan kaynaklanmaktadır.

2/473 Sürahi

Yekpare neceften oyulmuş gövdenin iki yanında omuz çıkıntıları mevcuttur. Bunlara sap takılıyor olmalıdır. Birinin altında emzik deliği vardır, ancak emziği bugün mevcut değildir.

Ayak kısmında kare yuvalı zümrütler ve aralarında mine damlacıklarla yapılmış yakut ve zümrüte benzetilmiş kabartma desenler vardır.

Gövdenin tamamını ve yan cephelerini bir kökten çıkan kazıma dal ve yaprak deseni dolaşmaktadır.

Aslı Avrupa işi olmasına rağmen üstüne sonradan çifte yuvalı yakut ve zümrüt paftalar oyulmuş yuvalara yerleştirilmiştir. Bunlar 16 yy. 2. yarısına ait olmalıdırlar.

Ağız, şişe ağız gibi vidalı, kapak kristal kesimli ve
şeklinde, üstünde aynı yakutlu paftalardan sekiz adet (üçü yalnız
yuva) ve tepede büyük bir yakutlu pafta vardır.

Kapak ucundaki 10 adet taşlı paftadan dördü eksiktir.

Bazı taş yuvaları üç kademelidir.

2/30 Necef Susak (Çamçak)

Daldırma da denebilir.

Neceften ağız yaprak şeklinde dilimlidir. Ağız ucunda
kazıma bir lotüs motifi vardır.

Sapı altın bir kısma gövdeye eklenmektedir.

Burada kuyumcu kalemiyle şemse tarzında motifler
kazılıdır ve üste gelen kısımda kabaşon bir zümrüt, dört köşede
küçük yakutlarla çevrilmiştir.

Sapın dört tarafı dörderli ve dönüşümlü sıralar halinde
gül yuvalı yakut ve zümrütlerle süslenmiştir.

Osmanlıdan çok Mughal işçiliğini yansıtır. Sap, belki
sonradan takılma, klasik dönem kuyumculuğunu gösterir.

2/482 Kadeh

Kadeh, ayak ve bu iki parçayı birleştiren küre
şeklindeki necef parça olarak üç bölümden oluşmaktadır.

Kadeh (çanak) kısmı altın bir silme ile sınırlıdır. Bu
dış yüzde yeşil mine, içeride ince altın kazıma dallarla

süslenmiştir. Çanak kısmı fasatlı olarak şekillendirilmiş ve gül yuvalı üçer sıralı yakutlarla hareketlendirilmiştir. Bu yuvalar açılan oyuklara oturtulmuşlardır.

Ayakta üst kısım mineli bir süs ile renklendirilmiş ve alt kenar yine altın bir çerçeve ile sınırlanmıştır.

Buralardaki taş işçiliği çanak ile aynıdır, yalnız yakutun yanında zümrüt de kullanılmıştır.

2/491 Tepsi

Mutfak eşyaları grubunun tek örneğini teşkil eder. Altın yaldızlı oval tepsinin üzerine necef paftalar sıralanmıştır. Bunlar kabartma olarak ve dekoratif bir görünümde yerleştirilmişlerdir.

Ortadaki altıgen alanın ortasında fasatlı kesilmiş sarı bir safir yer almaktadır.

Tepsinin çerçevesinde iki ayrı formda kesilmiş necefler, kıymetli taşlar gibi yerleştirilerek tekrarlanmışlardır. Bunların üzerinde küçük firuzelerle yapılmış bir süsleme zarif bir görünüm yaratmaktadır.

Batı tarzındadır.

3.3. DİNSEL NİTELİKLİ NECEF ESERLER

3.3.1. Taşsız Dinsel Nitelikli Necef Eserler

2/3971 Tesbih

60 adet kristal kesimli necef boncuk dörderli aralıklarla yine fasatlı kesilmiş 20 adet yakut ile karıştırılarak dizilmiştir. İmamesi akik taşından ve kendisine uymamaktadır. Tesbihin elde kalan malzeme ile sonradan düzenlendiği anlaşılmaktadır.

3.3.2. Taşlı Dinsel Nitelikli Necef Eserler

3.3.2.1. Gülabdanlar

2/5 Gülabdan

Boynu tek, karın çemberle tutturulan iki ve ayak da tek parça olmak üzere dört necef parçadan oluşmuştur. Boyun ve serpici kısmını gövdenin üstüne birleştiren altından bir bilezik bölümü vardır.

Zümrüt ve yakutlar düz kesimlidir ve bunlar, altından çiçek yuvalı çerçeveler içine oturtularak necefin yüzeyine açılan oyuklara yerleştirilmişlerdir.

Boyun kısımdaki taşlar daha küçük ve uzunlamasına bir eksen üzerine, karın kısımdakiler daha büyük olarak serbest bir biçimde düzenlenmişlerdir.

Karın ve ayaktaki bilezikler kuyumcu kalemiyle desenlenmişlerdir

2/7 Gülabdan

Gövde ve boyun ucundaki serpici altın bir bilezikle birleştirilmiştir.

Gövdenin alt kısmı, yuvarlak, bilezikten sonraki bölümü fasatlı olarak kesilmiştir.

Gövdenin tümünü çiçek yuvalı yakutlar ve aralarda yapraklı dallar, yukarı kısımlara doğru tek sıra halinde alarak doldurmaktadır. Bunlar, yüzeyde açılan ince yivlere yerleştirilmiştir.

Serpici kısımda dallar ortadan kalkmıştır.

Ayak ve tepelik, altın kazıma bitkisel motiflidir.

Bilezikte daha yüksek kabartma desenler, arada yakut ve zümrütler yer almaktadır.

2/476 Gülabdan

Ayağı neceften çiçek şeklindedir. Oval karın kısmı neceften ve yanları altın çerçevesindedir. Bu oval kısmın üstü altından bir küre ve sonra uzunca bir necef boyun kısmı (serpici) ve bunun da tepesinde zümrüt bir tepelikle sonuçlanır. Karın kısmının bir tarafında oval, necef açılmış yuva içine çerçevesi bir zümrüt yerleştirilmiştir.

Bu kısmı çeviren altın çerçeve yaprak motifleri ve aralarda yakutlar ile süslenmiştir.

Serpicinin hemen altındaki kürede kabartma stilize bir lale motifi vardır.

Osmanlı motifleri taşımakla birlikte biraz Hint (Mughal) tarzını andırmaktadır.

2/6 I. Ahmed'in Askı Kandili

Ayağı altın üzerine dikdörtgen şeklindeki zümrütlerle ve boğazının boğum yerindeki altın bilezik de orta büyüklükte oval yakutlarla süslüdür.

Karın kısmı kazıma tekniğinde stilize çiçeklerle doldurulmuş ve bunların göbeklerine yakut ve zümrütler altın yuvalar içinde yerleştirilmiştir.

Lamba kısmı şişe şeklindedir ve huni biçiminde sona eren altından ağız kısmında bu lambanın 1. Ahmed tarafından Kabe'ye sunulduğu ve kendisine tanrının yardımcı olması dileği anlamındaki satırlar kazınmıştır.

Askı kandil alt kısmından, üç yerden çıkan zincirler yardımıyla asılmaktadır.

3.3.2.2. Sakal-ı Şerif Mahfazaları

2/3706

Dikdörtgen prizma şeklinde yapılmış, neceften yüzeyleri ince altın çerçevelerle çevrelenmiştir.

Üstten kapağı açılmakta ve içinde balmumuna tutturulmuş Hz. Muhammed'in sakal-ı şerifini saklamaktadır.

Altın çerçeveler burgular halinde ve üzerlerinde küçük yakutlar vardır. Ön yüzeyinde, yapıştırma olarak elmas ve yakutla şekillendirilmiş çiçek grupları köşelerde yer almaktadır.

Önde, çerçeveli yakuta veya seylan taşına benzer eflatun bir taşı vardır. Üzerinde besmele ve kelime-i tevhid yazılıdır. 1224 tarihlidir = 1908

2/4733 Sakal-ı Şerif Mahfazası

Dikdörtgen prizma şeklindeki mahfazanın kenarları altından zengin çerçevelerle sınırlanmıştır.

Bir önceki örnekte görülen burgulu çerçeveler burada da kullanılır. Üst yüzeyi çeviren burguların arasına yakut ve elmaslar da katılmıştır.

Üst yüzeyde köşelerde küçük yelpazeler şeklinde açılan elmaslı dallar ve ortada zengin bir elmaslı pafta görülür.

Kapak elmas bir taşa basılarak açılmaktadır.

Ön yüzde açma düğmesi ve elmaslı uzantıların altında altın çerçeveli 0.05 x 0.08 ölçüsünde bir zümrüt ve bunun çevresinde gelişen gırlanlı zengin bir elmas süsleme yine necefin yüzeyine yapıştırılmıştır. Zümrütün üzerine talik hatla

kelime-i tevhid yazılmıştır.

İçinde Hz. Muhammed'in sakal-ı şerifinin konmasına yarayan balmumu mevcuttur, ve bu altından yapılmış, yaprak uçları yakutlu ve zümrütlü bir çiçeğin içinden çıkmaktadır.

Batı etkili fakat kullanın amacı açısından Osmanlı son döneme ait olduğu anlaşılmaktadır.

2/481 Sakal-ı Şerif Mahfazası

Kapak ve gövde olarak iki kısımdır, kapak menteşelerle tutturulmuştur. Önde geçmeli kilit altından yapılmıştır.

Kapak ve tüm yüzeyi yakut veya seylan taşından oluşturulmuş altın çerçeveler içine alınmış çiçek kompozisyonlarıyla doldurulmuştur. Aralarda altın teller ve zümrütler de kullanılmıştır.

Kutunun içinde iki adet mineli, silindir şeklinde sakal-ı şerif mahfazası mevcuttur.

Mughal işçiliği göstermektedir, bütünüyle çok zariftir.

2/477 Sakal-ı Şerif Mahfazası

Sekiz köşeli ve her yüzeyinde altın çiçek yuvalı üçer yakutla süslemelidir. Bunlar yüzey oyularak yerleştirilmişlerdir. Kapak da sekizgen ve ortası şişkince olarak altından yapılmış ve gövdeye menteşelerle bağlanmıştır. Küçük bir hokka görünümündedir. Osmanlı Sanatının güzel bir örneğidir.

3.3.2.3. Diğer Mahfazalar

2/2 Necef Kutu

Sekiz köşeli ve üst kısmı dış bükeydir. Necef kenarlar altın çerçeveselidir ve üçer sıra yakut ve zümrüt ile süslemelidir. Ortadaki taş, kare bir çerçeve içine alınarak üç sıra ile devam etmekte ve kenarlar boyunca mahfazayı çevirmektedir. Yalnız kapak kenarında bir sıra taş vardır.

Kapak yukarıda da dilimler halinde devam etmekte ve üstte yuvarlak bir piring levha ile sonlanmaktadır. Röliker olarak kullanılması muhtemeldir.

2/2743 Mahfaza

Sekiz köşeli, neceftendir. Üzerinden kapaklıdır.

Çerçeve ve ayakları, kapak kenarı tamamen altındandır.

Üzeri yakut ve zümrütlüdür.

Altta, ayakları arasındaki yaprak şeklindeki dilimlerin arkalarında birer yakut vardır ve kenarları zümrütle çevrilidir.

Cephede, her yüzeyin ortasındaki baklava şekilli kısımlar da altından çerçeveselidir ve bu çerçeveler zümrüt ve yakutludur.

Kapak açıldığında zincirlerle tutturularak arkaya gitmesi önlenir.

Bu Mahfaza, TSM hazinesinde bulunan Hz. Yahya'nın kafatası kemiğini korumaktadır.

Ancak, bunun için orijinal olarak yapılmamış sonradan kullanılmaya başlanmış olmalıdır.

3.4. DİĞER NECEF ESERLER

3.4.1. Kutu ve Mahfazalar

3.4.1.1. Taşsız Kutu ve Mahfazalar

2/1 Necef Kutu

Sekiz köşelidir. Neceften olan her yüzeyi altın çerçeve ile çevrilmiştir. Çift altın kulpu gırlanmış şekilde ve dört ayağı yarım çelenk biçimlidir. Üstten iki elmas taşa basılarak açılır.

Batı tarzındadır.

2/23 Necef Kutu

Dikdörtgen prizma şeklindedir. Yüzeyleri rokoko tarzında kıvrımlı altın çerçeve ile çevrelenmiştir. Dört ayaklıdır. Batı tarzındadır.

2/15 Manikür Seti ve Mahfazası

Tabanca kılıfı şeklinde ve üstten açılmak üzere yapılmıştır. Tüm yüzeyi kabartma, bitkisel motiflerle doldurulmuştur. Kapak ve ağız altın çerçevesi ve menteşelidir. Kapak tek elmas taşa basılarak açılmaktadır.

İçinde manikür seti vardır.

Batı tarzındadır.

3.4.1.1.1. Yazı Çekmeceleri

2/20 Necef Yazı Çekmecesi

Dikdörtgen prizma şeklindedir. Kapağı neceften ve çerçeve içine alınarak gövdeye iki zincirle bağlanır.

Çekmece kısmı da neceftendir. Ancak içine altın yaldızlı gümüşten bir kutu kısmı sokulmuştur.

Kalemliği, iki hokka yeri vardır ve kubur kısmının üzeri mineli çerçevesi kabaşon kesimli yakutlarla süslenmiştir.

II. Mustafa tuğralıdır.

Çeşni izlerinden ayar kontrolü yapıldığı anlaşılmaktadır.

2/504 Necef Çekmece

Dikdörtgen prizma şeklindedir. Yüzeyleri gümüş çerçevesidir. Kapak menteşeli ve ön yüzdeki bir noktadan açılmaktadır. Tüm yüzleri ve kapak üzeri yarım ay, badem ve damla gibi şekillerde kesilmiş neceflerle yapılmış kompozisyonlarla kabartma olarak süslenmiştir.

Batı tarzındadır.

3.4.1.2. Taşlı Kutu ve Mahfazalar

3.4.1.2.1. Yazı Çekmeceleri

2/22 Yazı Çekmecesi

Köşeleri yuvarlatılmış uzun kutu biçimindedir.

Altı altın kaplama ve kuyumcu kalemiyle ince bitkisel desenlemeler yapılmıştır.

Diğer yüzlerinde necefin altın çerçeve içine alındığı görülür. Yakut ve zümrüt taşlar, altın çiçek yuvaları içinde paftalar halinde kompozisyonlar yapılarak tüm yüzeyi kaplamaktadır. Bunların altında foyalı kağıtların kullanıldığı görülmektedir.

Kutunun içinde kalemligi ve hokkalar vardır.

Bütünüyle klasik dönem saray kuyumculuğunun güzel bir örneğini teşkil etmektedir.

2/479 Necef Yazı Çekmecesi

Alt kısmı dikdörtgendir. Kapağın etrafı meyilli dört parça üzerine dayanmaktadır. Tüm yüzeyleri altın çerçevesindedir. Çerçevelerde düz kesimli yakut ve zümrütler sıralanmıştır. Ayrıca necefin yüzeyini kazıma lotüsler süslemektedir. Bunların herbirinin üzerindeki yakut ve zümrütler, zemin oyularak yerleştirilmiştir.

İçinde kalemligi ve hokkaları vardır.

Klasik Osmanlı dönemi saray kuyumculuğunu göstermektedir.

2/492 Yazı Çekmecesı

İki ucu yuvarlatılmış uzun kutu formundadır.

Necef yüzeyler altın çerçeveslerle bölünmüş ve altına renkli foyalı kağıt yerleştirilmiştir.

Necef bölümlerin üzeri çiçek yuvalı yakut ve zümrütlerle yapılan kompozisyonlarla renklendirilmiştir. Bu yuvalar necefin yüzeyine oyma yapılarak yerleştirilmişlerdir. Kapağı gövdeye zincir bağlamaktadır, kilit yeri de altındandır.

İçinde kalemlik ve hokkaları vardır.

Klasik Osmanlı dönemi kuyumculuk örneğidir.

2/469 Askı

Armudi şekildedir ve Şeşber gibi yukarıya doğru oluklarla açılmaktadır. Tepesinde çiçek şeklinde altın bir yuvaya oturan zümrüt ve altında asılması için zinciri vardır.

Sembolik bir anlamı vardır, Padişahın geçtiği yerlere veya taht tepelerine asılmaktadır.

2/27 Askı Parçası

Ondört dilimli yıldız şeklinde ve çengeli vardır. Bir askıyı veya avizeyi asmak için kullanılmış olabilir.

2/36 Necef Habbe

Badem şeklinde ve üzeri kendinden çizgilidir. Beş ayrı parça eklenerek yıldız şekli verilmiştir.

2/520 Necef Parçası

Yarım ay (Hilal) şeklinde olup ortasındaki oyuk bir taş süslemenin varlığına işaret etmektedir.

Altı adedi bir envanter numarasına kayıtlıdır.

2/497 Necef Parçası

Kalınlığı çok az olan dikdörtgen bir necef plakadır. Üzerine batı tarzında bitkisel motifler oyularak doldurulmuştur. Ön yüzden bakılmak üzere desenler arka kısmından çalışılmıştır. Kutu yüzeylerine ait olabilir.

2/14 Necef Kapak

Ovaldir ve bombelidir. Tüm yüzeyi ince kıvrımlarla oyulmuş ve taşların yerleştirilmesi için yerler belirlenmiştir.

Zaman içinde taşları sökülmüş olmalıdır.

Necefin oyularak taşlarla süslenmesine örnek teşkil etmektedir.

2/7535 Necef Küpe

Damla şeklin de ve fasetli yontulmuş bir çift küpe TSM hazinesindeki necef koleksiyonunun güzel bir parçasını teşkil

etmektedir.

Damla kesimli kısmın altı foyalıdır. Üstünde oval mineli bir kısım vardır ve bunun ortasında kabaşon kesimli bir yakut yer almaktadır. En üstte kulağa geçirilen halka kısmı görülmektedir.

Küpenin arkası koyu yeşil zemin üzerine altın dallarla bir kompozisyon halinde minelenmiştir.

2/505 Necef Fıçı Şeklinde Matara

Çift gümüş çember ayaklı, fıçı şeklinde ve ortası tümsekli ve iki başı kendinden oyukludur.

Ortasında, yukarı gelen kısımda taş yuvasına benzer bir delik vardır.

Envanterde matara olarak geçiyor ise de ne amaçla yapıлып kullanıldığı anlaşılamamaktadır.

2/1371 Satranç Takımı Zümrütlü

2/1372 Satranç Takımı Yakutlu

Çeşitli şekil ve büyüklüklerde neceften oyulmuşlardır.

Bir takımındaki taş sayısı onaltıdır.

İki takım iki yarı envanter no'suna kayıtlıdır.

Biri yakutlu, diğeri zümrütlüdür.

14'er adedinin tepelerinde altın yuvalar içinde birer zümrüt veya yakut, ikişer adedinin tepesinde (kale) dörder zümrüt veya yakut vardır.

4. TOPKAPI SARAYI MÜZESİ HAZİNESİNDE BULUNAN NECEF ESERLERİN BENZERLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI.

Topkapı Sarayı hazinesinde yer alan Osmanlı necef eserler genellikle klasik Osmanlı ve Avrupa etkili döneme aittirler. En erken Osmanlı örnek 16 yy. ilk yarısına tarihlenen 2/467 env. no.lu necef maşrapadır (Res. 31).

Saray hazinesine Avrupa'dan hediye olarak gelmesi muhtemel olan bazı parçalar bu dönemden önce girmişlerdir. Bunların arasında (Res. 10), (Res. 34), (Res. 35), (Res. 36) yer almaktadır. Benzerlerine Avrupa müzelerinde de rastlanmaktadır.

Leningrad Ermitage Museum koleksiyonunda 15 yy. Burgondiya işçiliğini yansıtan bir maşrapa mevcuttur. 16 yy. da Hindistan da Mughal dönemi yaşanırken, sert taşları kesme sanatı da alabildiğine önem kazanmıştır. Bu taşların arasında necef de önemli bir yer tutmaktadır.

18 yy.dan sonra saray hazinesinde yine Avrupa'dan hediye olarak gelmiş necef eserleri izlememiz mümkün olmaktadır. Bunların arasında (Res. 30), (Res. 32), (Res. 37) sayılabilir. Ancak bunlara bazı ilaveler yapılarak Osmanlı zevkine uyduruldukları da açıktır.

Bu bölümde TSM koleksiyonlarındaki bazı eserler örnek olarak alınarak bunların yine aynı koleksiyon içinde değişik malzemelerden benzeriyle karşılaştırmaları yapılmıştır. Bazıları da yanı formu tekrarlamaktadır. Bazı karşılaştırmalar ise yurt dışındadır.

KARŞILAŞTIRMA

ESERİN ADI : Tutya Maşrapa

BULUNDUĞU YER : TSM Hazine 2/2859

MALZEMESİ : Tutya

DEVİRİ : 16 yy. 2. yarısı

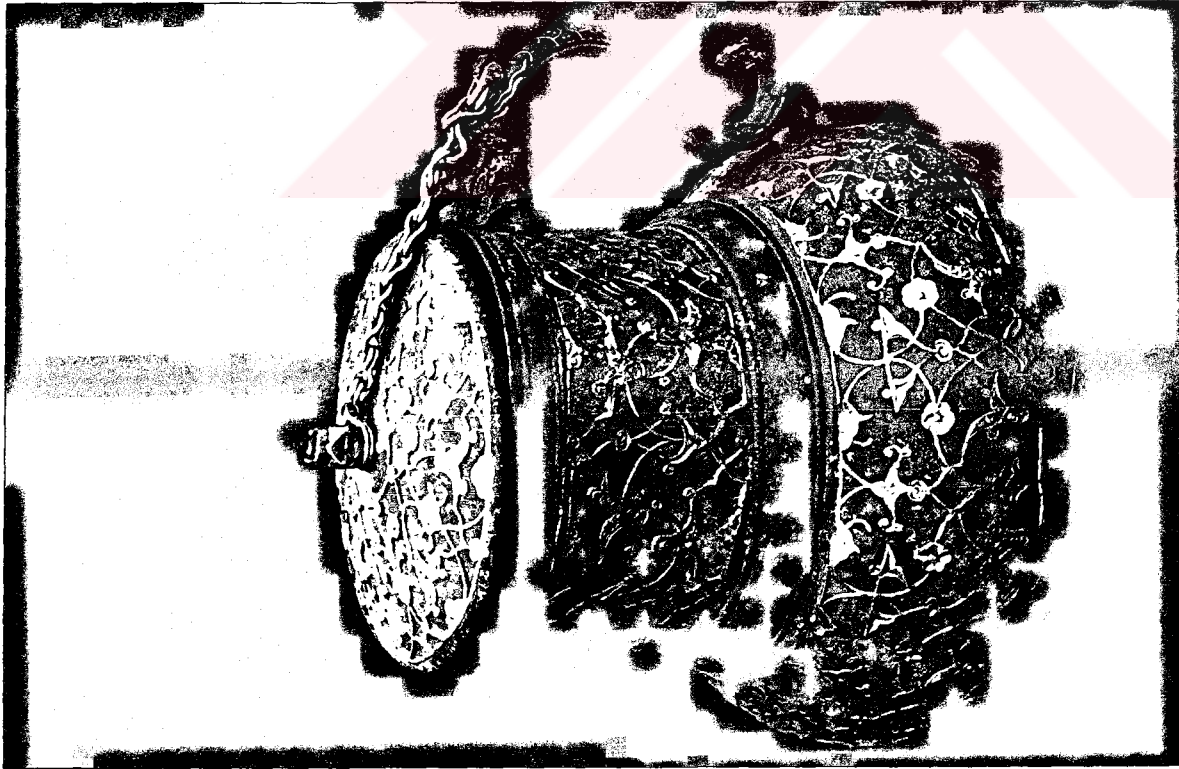
ÖLÇÜLERİ : 14 x 11.5 cm

AÇIKLAMALAR :

2/467 Necef Maşrapanın form olarak benzeridir (Res. 31). Kısa boyunlu, şişkin karınlıdır. Üzerinde altın kabartma olarak yapılmış kıvrım dal ve palmet motifleri sonsuz desen tarzında düzenlenmiştir. Form olarak TSM hazinesindeki 2/2873 ile benzerlik göstermektedir. Londra, Victoria - Albert Museum'da 58.1894 env. no.lu benzeri de bulunmaktadır.

Yayınlandığı yerler: Anadolu Medeniyetleri III s.167

FOTOĞRAF

K A R Ş I L A Ş T I R M A

ESERİN ADI : Çamçak (Susak)

BULUNDUĞU YER : TSM Hazine 2/2848

MALZEMESİ : Tutya

DEVİRİ : 16 yy.

ÖLÇÜLERİ : 22 x 11 x 14 cm

AÇIKLAMALAR :

(2/30) Necef çamçak'ın tutya benzeridir. (Res. 26)
Yaprak şeklindeki ağzı tatyadan (çinko alaşımı) yapılmış ve içine altın yuvalı kabaşon kesimli bir yakut veya seylan taşı oturtulmuştur.
Sap kısmı hafif iç bükey olarak eklenmiştir. Ucu tırtıllı biçimde tutya bir kısım ile sonlanır. Altın sap kısmı her iki tutya parçaya göbekteki benzer yakutlarla birleştirilmiştir. Mughal dönemine ait olmalıdır.

F O T O Ğ R A F

KARŞILAŞTIRMA

ESERİN ADI : Satranç Takımı Parçaları

BULUNDUĞU YER : Kuwait National Museum

MALZEMESİ : Necef

DEVİRİ : 10. yy.

ÖLÇÜLERİ : En büyüğü 7 cm. yüksekliktedir.

AÇIKLAMALAR :

2/1372 ve 2/1373'ün erken tarihli benzeridir. (Res. 63 ve 64)
On parçadan ibarettir. Derin rölyef şeklinde oyularak
yüzeyleri süslenmiştir.

Yayınlandığı yerler: Islamic Art in Kuwait National Museum
(60)

FOTOĞRAF

KARŞILAŞTIRMA

ESERİN ADI : Yeşim Murassa Yazı Çekmecesesi

BULUNDUĞU YER : TSM Hazine 2/488

MALZEMESİ : Yeşim - Altın

DEVİRİ : 16.yy. sonu - 17. yy. başı

ÖLÇÜLERİ : 33 x 12 x 12 cm

AÇIKLAMALAR :

2/22, 2/479, 2/492 necef yazı çekmecesinin yeşimden yapılmış benzeridir. (Res. 23), (Res. 41), (Res. 49)

Dört adet yüksekçe ağaçtan olup içi altın, üzeri yeşim taşı kaplamadır. Kapak ve gövdede altın tellerle çiçek yuvalı yakut ve zümrüt paftalar birleştirilerek yüzey, tamamen süslenmiştir.

İç kısmında iki kapaklı altın bir hokka ve iki bölmeli kalemligi vardır. Kapak altın zincirlerle tutturulmuştur.

FOTOĞRAF

KARŞILAŞTIRMA

ESERİN ADI : Matara

BULUNDUĞU YER : Özel Koleksiyon, Malaysia

MALZEMESİ : Seramik

DEVİRİ : 1600 yılları

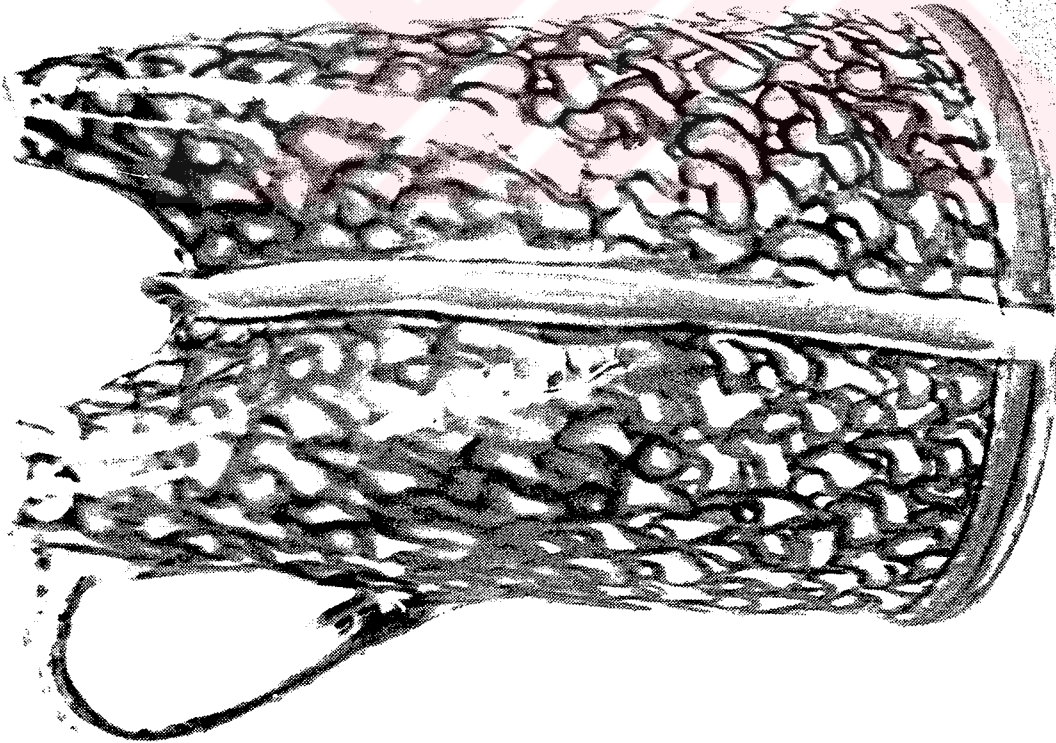
ÖLÇÜLERİ : Alınamadı

AÇIKLAMALAR :

Geleneksel Türk deri matara formundan kaynaklanmaktadır. 2/474 necef matara'nın (Res. 38) form olarak benzeridir. Bir benzeri de TSM Bakırlar bölümüne 25/3234 envanter no. ile kayıtlıdır.

Yayınlandığı yerler: İznik Seramikleri TEB yay. Londra 1989
r.634

FOTOĞRAF

KARŞILAŞTIRMA

ESERİN ADI : Kavanoz

BULUNDUĞU YER : Trinity College, Oxford

MALZEMESİ : Necef - altın yaldızlı gümüş

DEVİRİ : 1549

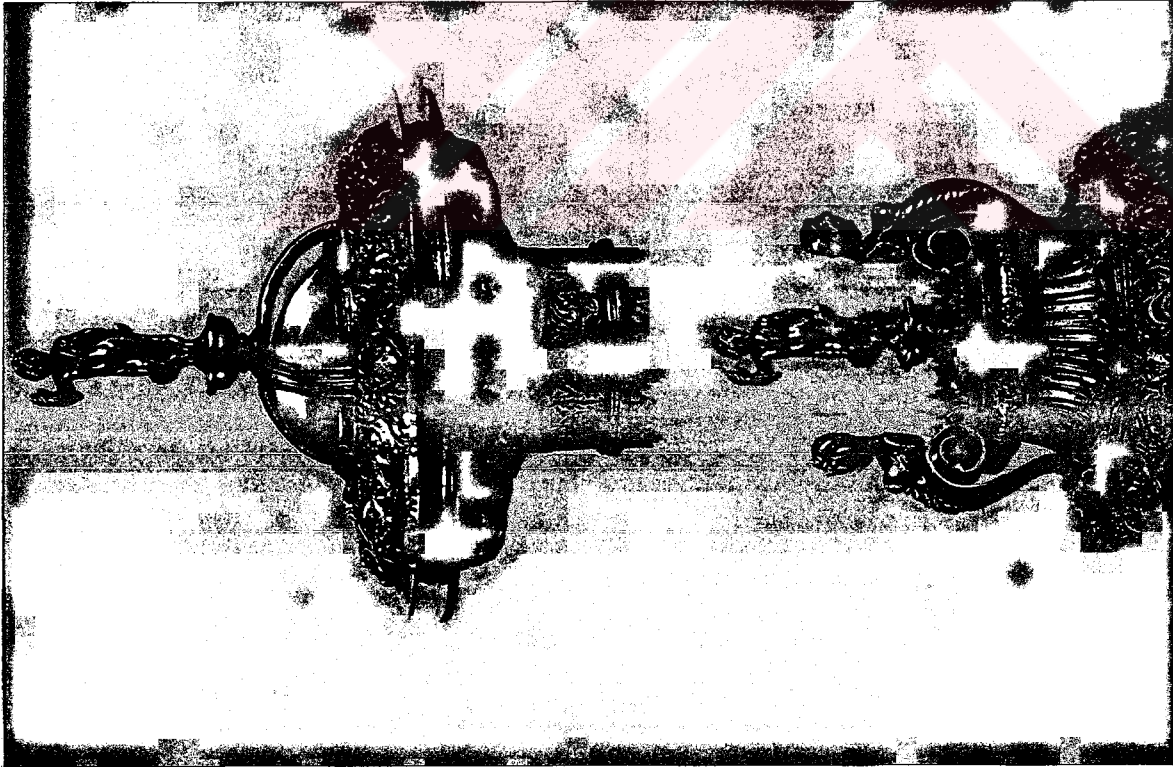
ÖLÇÜLERİ : h: 20,3 cm

AÇIKLAMALAR :

Silindir biçimli necef kısım altın yaldızlı gümüşten allegorik figürlerle zenginleştirilmiş bir çerçeve içine alınmıştır. Çok dekoratiftir. Tuzluk olarak kullanılıyor olması muhtemeldir. Londra 1549 damgalıdır.

Yayınlandığı yerler: Albrecht Bangert, Gouden Zilver
Amsterdam 1981 s.28

FOTOĞRAF

K A R Ş I L A Ş T I R M A

ESERİN ADI : Necef Bardak

BULUNDUĞU YER : Özel Koleksiyon

MALZEMESİ : Necef - altın yaldızlı gümüş

DEVİRİ : 1545

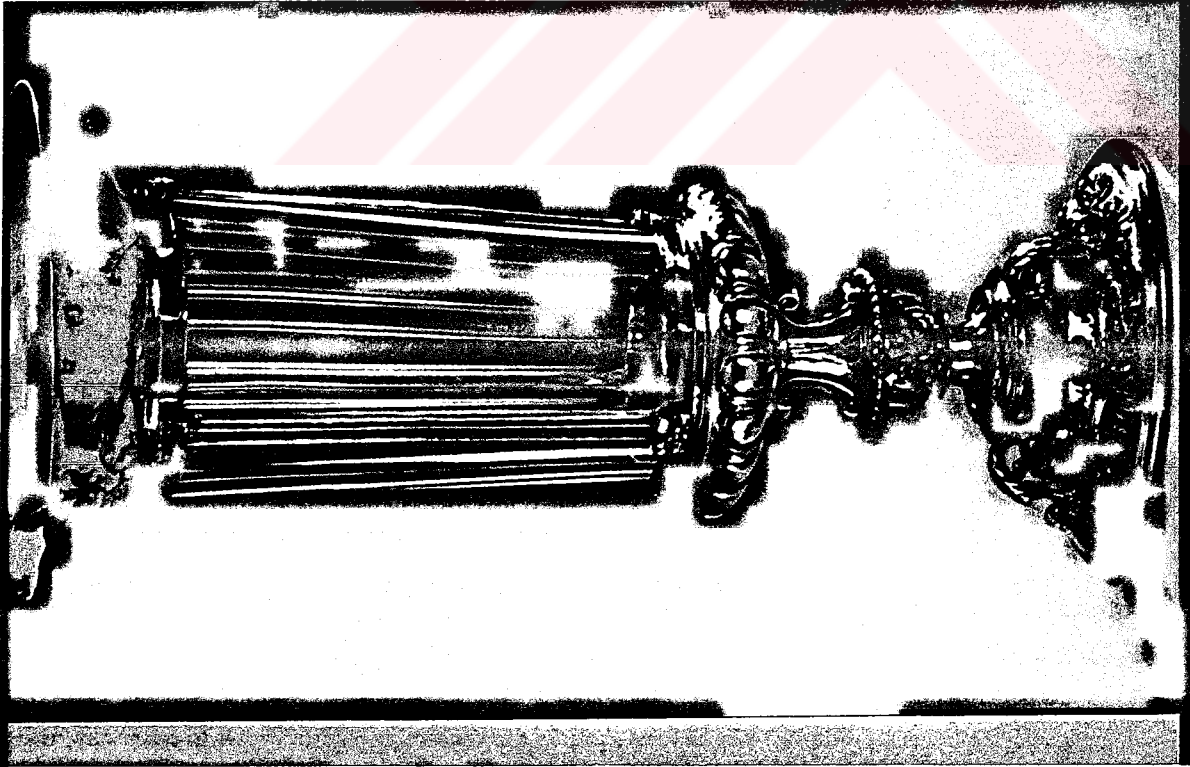
ÖLÇÜLERİ : h: 24.5 cm.

AÇIKLAMALAR :

Bardak kısmı uzun ve boyuna yivler halinde yontulmuştur. Ağız ve ayak kısmında altın yaldızlı gümüş süslemeleri vardır. Bardak da çerçeve içine alınmıştır. 1545 Londra damgalıdır.

Yayınlandığı yerler: Albrecht Bangert, gouden Zilver
Amsterdam 1981 s.30

F O T O Ğ R A F

KARŞILAŞTIRMA

ESERİN ADI : Yarım küre biçiminde ayaklı leğen

BULUNDUĞU YER : Calauste Gulbeskian Foundation Mus. Lizbon

MALZEMESİ : Çini

DEVİRİ : Yak. 1510 tarihli

ÖLÇÜLERİ : h: 22 cm. çap: 42 cm

AÇIKLAMALAR :

Mavi-beyaz İznik çinsi leğenin iç kısmındaki mihrap nişi şeklindeki süslemeler 2/467 env. no'lu necef mağrapanın kazıma motifleriyle benzerlik göstermektedir. (Res. 31).

Yayınlandığı yerler: İznik seramikleri TEB yay. Londra 1985
r.292

FOTOĞRAF

5. SONUÇ

Çalışmamın konusunu teşkil eden Osmanlı Saray

Hazinesindeki necef eserleri dört grupta incelemek mümkündür:

Adı	Eserlerin Toplam Sayısı	Taşsız	Taşlı
Silah ve av araçları	10	7	3
Mutfak eşyaları	29	19	10
Dinsel amaçlı necef eserler	11	1	10
Diğer necef eserler	18	13	5
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	68	40	28

Toplam 68 eserin 40'ı taşsız, 18'i taşlıdır.

Sayı bakımından olmasa bile asıl ağırlık Osmanlı Sanatının klasik döneminin de ihtişamını yansıtan taşlı eserlerdir.

Taşlı süslemeli olmayanlar ise yüzeylerinde yapılan rölyef tarzı kabartmalar veya kazımlarla çeşitli bitkisel şekillerle süslenerek hareketlendirilmiştir. Bunlar da yine taşlı eserler kadar değer taşımaktadır. Kullanılan bütün bu süsleme teknikleri ve motiflerden de anlaşılacağı üzere, Osmanlı hazinesinde bulunan neceflerin saray kuyumculuğundaki yeri ve önemi büyük olup sanatkarların ustalığını sergilemektedir.

Her birisi döneminin ihtişamının tek başına gösterip yansıtmaktadır.

Ayrıca Avrupa etkileri de bunlar üzerinde gözükmektedir. Hediye olarak gelmiş bulunan bir grup necef eser üzerlerine

yapılan Osmanlı üslubundaki kıymetli taş bezemelerle bu sanatın ihtişamı yaşatılmıştır.

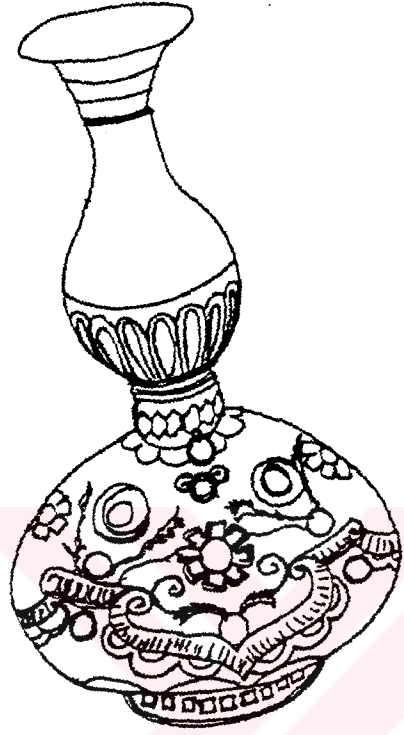
Necef veya kaya kristali olarak adlandırılan bu yarı değerli taştan yapılan örnekler Avrupa müzelerinde sergilenmektedir.

Günümüzde ise necef, bir takı ve aksesuar malzemesi olarak değerlendirilmektedir.

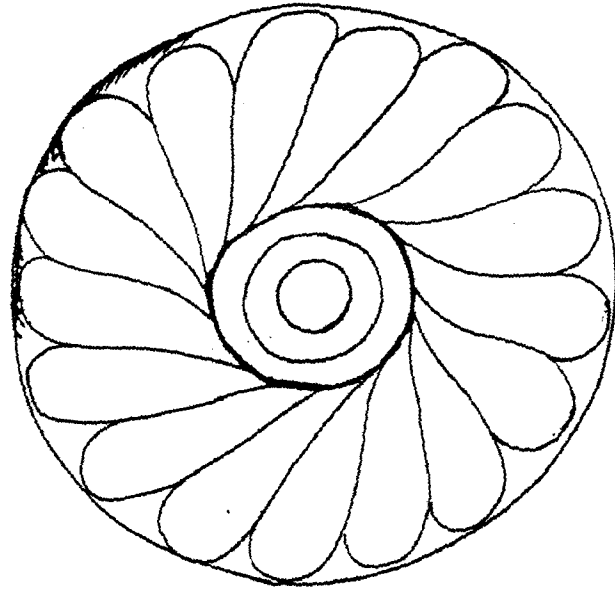
Bu çalışmamın konusunu teşkil eden eserler, Osmanlı sanatının bir kolu olan kuyumculuk sanatının ne kadar ileri olduğunu, saray atölyelerinde sanata bakış açısının derinlik ve farklılığını vurgulamakta, Osmanlı imparatorluk döneminin görkemini gözler önüne sermektedir.

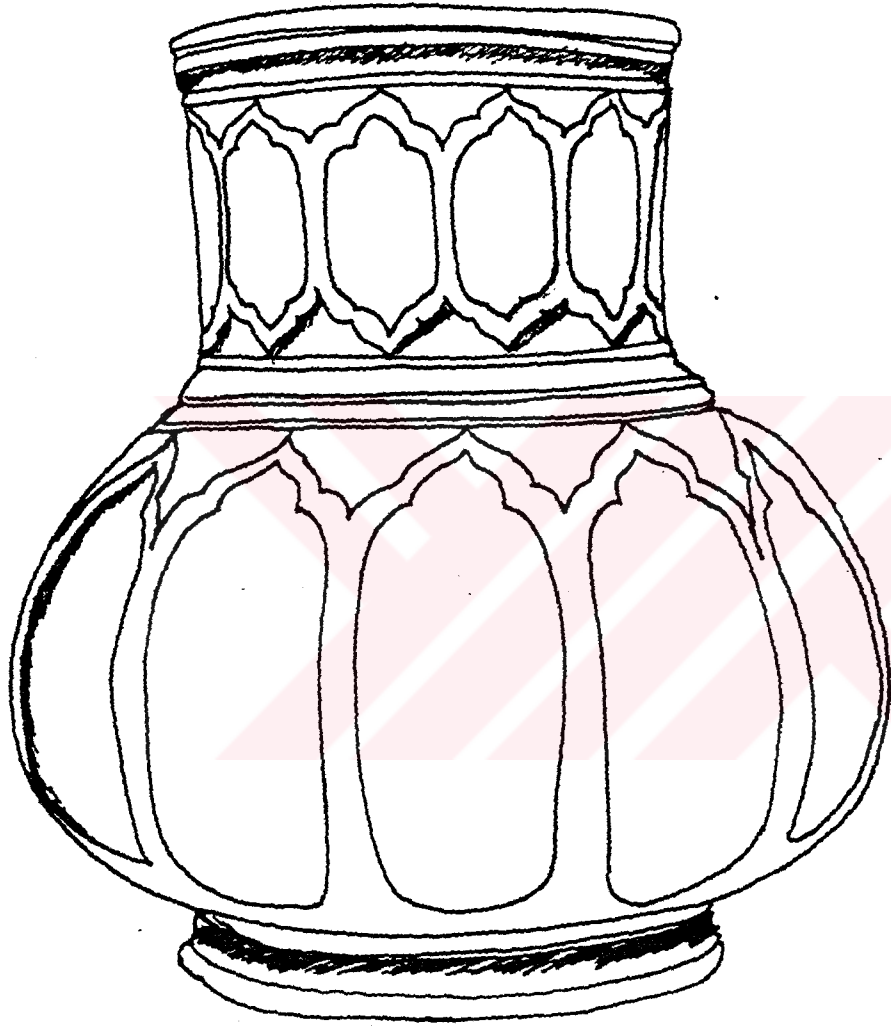
Çizim No:2

Çizim No:3

Çizim No:4

Çizim No:5

Çizim No:6

EK - 1

Resim Listesi

Resim No.	Adı	Env. No.	Bulunduğu Yer	Katalog No
1	Quartz kristali	-	-	-
2	Necef gerdanlık	11771-8, 11647, 11680	Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi	-
3	Tanrı heykelciliği	2823	Adana Müzesi	-
4	Şişe		Al-Sabah Koleksiyonu Kuwait	-
5	Broş ve boncuklar		İran-Nişabur	-
6	Tas		Al-Sabah Koleksiyonu Kuwait	-
7	Tarak		Al-Sabah Koleksiyonu Kuwait	-
8	Necef kutu	2/1	TSM	01
9	Necef kutu	2/2	TSM	02
10	Necef kutu	2/4	TSM	03
11	Gülabdan	2/5	TSM	04
12	Necef askı	2/6	TSM	05
13	Necef gülabdan	2/7	TSM	06
14	Maşrapa	2/8	TSM	07
15	Necef ibrik	2/9	TSM	08
16	Necef şekerlik	2/11	TSM	09
17	Necef sürahi	2/12	TSM	10
18	Necef kase	2/13	TSM	11
19	Necef kapak	2/14	TSM	12
20	Necef Mahfaza	2/15	TSM	13
21	Necef Kupa	2/16	TSM	14
22	N.yazı çekmecesı	2/20	TSM	15
23	N.yazı çekmecesı	2/22	TSM	16
24	Necef kutu	2/23	TSM	17
25	Necef askı parçası	2/27	TSM	18
26	Necef susak	2/30	TSM	19
27	Necef habbe	2/36	TSM	20
28	Hançer	2/166	TSM	21
29	Hançer	2/254	TSM	22
30	Taşlı necef kulplu bardak ve kapak	2/466	TSM	23
31	Necef kupa	2/467	TSM	24
32	Kulplu bardak	2/468	TSM	25

Resim No.	Adı	Env. No.	Bulunduğu Yer	Katalog No
33	Necef askı	2/469	TSM	26
34	Necef bardak	2/470	TSM	27
35	Necef ibrik	4/471	TSM	28
36	Necef maşrapa	2/472	TSM	29
37	Necef ibrik	2/473	TSM	30
38	Necef matara	2/474	TSM	31
39	Necef gülabdan	2/476	TSM	32
40	Necef lihye-i saadet Mahfaza	2/477	TSM	33
41	Necef yazı çekmecesı	2/479	TSM	34
42	Necef fincan ve tabak	2/480	TSM	35
43	Necef kutu	2/481	TSM	36
44	Necef zarf	2/482	TSM	37
45	Taşlı necef matara	2/484	TSM	38
46	Necef maşrapa	2/489	TSM	39
47	Necef taşlı kapaklı bardak	2/490	TSM	40
48	Necef gümüş tepsi	2/491	TSM	41
49	Necef taşlı yazı çekmecesı	2/492	TSM	42
50	Necef tabak	2/493	TSM	43
51	Necef taşlı baston sopa	2/494	TSM	44
52	Necef parçası	4/497	TSM	45
53	Necef çekmece	2/504	TSM	46
54	Necef fıçı şeklinde matara	2/505	TSM	47
55	Necef parçası	2/520	TSM	48
56	Necefli topuz	2/693	TSM	49
57	Necef şeşber	2/696	TSM	50
58	Taşlı topuz	2/703	TSM	51
59	Taşlı topuz	2/704	TSM	52
60	Gümüş saplı kamçı	2/711	TSM	53
61	Gümüş saplı kamçı	2/713	TSM	54
62	Taşlı necef gürz	2/727	TSM	55
63	Necef satranç takımı	2/1372	TSM	56
64	Necef satranç takımı	2/1373	TSM	57
65	Necef fincan ve tabak	2/2060	TSM	58
66	Bıçak	2/2543	TSM	59
67	Çatal	2/2548	TSM	60
68	Kaşık	2/2553	TSM	61
69	Kaşık	2/2562	TSM	62

Resim No.	Adı	Env. No.	Bulunduğu Yer	Katalog No
70	Kaşık	2/2565	TSM	63
71	Mahfaza	2/2743	TSM	64
72	Lihye-i saadet kutusu	2/3706	TSM	65
73	Tesbih	2/3971	TSM	66
74	Sakal-ı serif Mahf.	2/4733	TSM	67
75	Küpe	2/7535	TSM	68
76	Tutya Maşrapa	2/2859	TSM	
77	Çaçak	2/2848	TSM	
78	Satranç takımı	-	Kuwait Nat. Museum	
79	Yeşim Murassa yazı çekmecesı	2/488	TSM	
80	Matara Seramik		Malaysia, özel koll.	
81	Kavanoz		Trinity College Oxford	
82	Necef bardak		Özel koll.	
83	1/2 küre ayaklı leğen		Gülbenkian Müzesi	

EK - 2

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim No.	Adı:	Env. No.	Katalog No
1	Şekerlik (Ayak detay)	2/11	4
2	Yavuz'un hançeri	2/254	22
3	I.Ahmed kandil askı	2/6	5
4	Kapaklı bardak (Kapak detay)	2/490	40
5	Kupa	2/467	24
6	Matara	2/474	31

KISALTMALAR

B.Bayoğlu - A.g.semp.

Bayoğlu, Buket. "Necef ve Osmanlı Kuyumculuğundaki Yeri"
9. Uluslararası Türk Sanatları Kongresi Bildirisi.
İst. 1991

E.Atıl, Islamic Art..

Atıl, Esin
"Islamic Art and Patronage Treasures from Kuwait"
New York 1990

C.Köseoğlu, Treasury, Tokyo

Köseoğlu, Cengiz
Topkapı, The Treasury Tokyo 1980

C.Köseoğlu, Treasury New York

Köseoğlu, Cengiz
Topkapı, The Treasury New York 1986

KAYNAKÇA:

- Anadolu, I:** Anadolu Medeniyetleri Cilt:I,
Istanbul, 1983- s.101
- Anadolu, III:** Anadolu Medeniyetleri. cilt:III,
Istanbul, 1983. s.166, 237, 240
- Arseven, C.Esad:** Sanat Ansiklopedisi. Cilt III,
Istanbul, 1950
- Art Treasures:** Art Treasures of Turkey.
Smithsonian Ins. 1966-1968.
Washington D.C. 1966.
- Banglert Albrecht:** Gouden Zilver Amsterdam 1981
s.28 ve 30
- Bayoğlu, Buket:** "Necef ve Osmanlı Kuyumculuğundaki Yeri"
9. Uluslararası Türk Sanatları Kongresi
Bildirisi.
Istanbul, 1991
- Bayoğlu, Buket:** "Necef ve Osmanlı Kuyumculuğu".
Kültür ve Sanat Dergisi. sayı:13,
Ankara, 1992. s.67-71.
- Bayraktar, Nedret:** "Topkapı Sarayı Müzesinde Hagios
Ioannes Prodromos'a (Vaftizci Yahya)
ait Roliker". Topkapı Sarayı Müzesi
Yıllığı I, Istanbul, 1981.
s.17, res.6
- Çağman, Filiz:** "Serzergen Mehmet Usta ve eserleri"
Kemal Çığ'a armağan. Ist.1984
s.51-58
- Çağman, Filiz:** "Altın Hazine Matarası", Topkapı
Sarayı Müzesi Yıllığı II, Istanbul,
1987. s.85.122, res.16-17-18
- Falke, Von Otto:** "Gotische Kristallgefasse in Istanbul"
Partheon, XIV.
München, 1934. s.208-210

- Gems, Webster:** Londra 1975 s.172-178
- Hamlyn, P:** Rock et Minerals. Londra, 1972. s.77
- Islamic Art, 1990:** Islamic Art and Patronage Treasures from Kuwait. New York 1990. s.95-299.
- Islam Ans., 1964:** Islam Ansiklopedisi. Islam Aleml, Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lügati. Istanbul 1977. (cilt 9 "Necef Maddesi) s.157-159
- İznik, 1989:** İznik Seramikleri T.E.B. yay. Londra 1989 s.292 ve 634
- Jewellery, 1988:** Islamic and Hindu Jewellery, Spink et Son. Londra 1988. s.22.
- Köseoğlu, Cengiz:** Topkapı, The Treasury. Tokyo, 1980 s.23-26, 35,66.
- Köseoğlu, Cengiz:** Topkapı, The Treasury, New York, 1986. s.51-67.
- Pinder-Wilson, B.W:** Islamic Art in the Keir Collection. Londra, 1988. (Rock Crystal Part) s.289-309.
- Preyger, Firuze:** Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Dairesi 1.Salon (Basılmamış) Lisans Tezi. Istanbul, 1961. s.16
- Preyger, Firuze:** Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Dairesindeki Kitabeli Eserler. (Basılmamış) Lisans Tezi. Istanbul, 1967 s.15-16, res.1.-2.
- Preyger, Firuze:** "The Imperial Treasury". Apollo Istanbul, 1970. s.41-45
- Soliman, 1990:** Soliman the Magnifique, Paris 1990, s.189, 209, 238

- Sultan Süleyman, 1987:** The age of Sultan Süleyman the Magnificent. Washington, 1987, s.127-131, 158.
- Sultan Süleyman, 1990:** The age of Sultan Süleyman the Magnificent. Sydney, 1990. s.105.
- Süslü, Özden:** "Istanbul Üniversitesi Kitaplığı Müzesindeki 16.yy'a ait Osmanlı Minyatürlerindeki Kumaş Desenleri üzerine bir Deneme". Sanat Tarihi Yıllığı V, Ist. 1972-73. s.547-578. (12 desen + 27 resim)
- Süslü, Özden:** "Topkapı Sarayı ve Türk İslam Eserleri Müzelerinde bulunan 16.yy'a ait Osmanlı Minyatürlerindeki Kumaş Desenlerinin incelenmesi." Sanat tarihi Yıllığı VI, Ist. 1974-1975. s.215-245. (46 desen + 66 resim)
- Süslü, Özden:** "Recherche sup um stele" Ars Turcica Akten Des VI. Internationalen Kongresses Für Türkische Kunst, München Vom. 3 Bis.7, September 1979.
- Topkapı Palace, 1986:** The splendour of Turkish Civilisation Ottoman Treasures of the Topkapı Palace, Tokyo, 1986
- Turkiye, 1986:** Schatten uit Turkije. Leiden, 1986. S.283.
- Türkoğlu, Sabahattin:** "Saray Kuyumculuğu" Sanat Dünyamız, Vo.II, no.34 Ist, 1985. s.12
- Vaux, B.Carra de:** "El article "Shatran dj" 1934. s.350

V. G.
Fakülte Kurulu
Dokümanasyon Merkezi